+

Card. Baronius
Geraldus Coppesius p. card.^li Baronio
Bernardus Justus
Bonus Vita
Pezantius de primu. eccl.^ae
Theologi cui seraui

592760

Digitized by Google

Retto

Digitized by Google

CAES. BARONII

S. R. E. PRESBYTERI CARD.

TIT. SS. NEREI ET ACHILLEI

Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarij,

Paraneſis

Ad Rempublicam Venetam.

ROMAE

M. DC. VI.

Biblioteca Nazionale V. E. III Napoli

Digitized by Google

592260

Digitized by Google

CAES. BARONII
S.R.E. PRESBYTERI CARD.
TIT. SS. NEREI ET ACHILLEI
Sedis Apoſtolicæ Bibliothecarij,

Paræneſis,

Ad Rempublicam Venetam.

DOLEO vehementer, quod hortaturus vos, quos plurimum diligo, nullis tamen ſalutationibus, quæ communicatorijs ac pacificis[a] litteris inter Catholicos, Catholica communicatione coniunctos, in concordiæ ſymbolum, præfigi conſueuere, more maiorum, permulcere liceat: ſed ſalutationibus interciſis, non aliter, quam ſi ad homines extra Chriſtianam religionem errantes Gentiles ipſos ſcribendum foret, vobiſcum agere fas ſit: iubente id potiſſimum Domino[b] noſtro Chriſto IESV, vt qui Eccleſiam non audierit, ſit nobis tamquam Ethnicus & Publicanus. cum tamen his infelicibus vos ipſos reddideritis infeliciores; ſiquidem non ſolum Eccleſiam non audiſtis, ſed ſpreuiſtis, contempſiſtis, ignominia ſumma inſuper affeciſtis, publicis datis litteris, omni execratione digniſſimis, quas tamquam oſtentum Eccleſia vniuerſalis exhorruit, & vt monſtrum excuſſit. Quis Orthodoxorum, timens Deum, qui legat veſtras litteras contemptu plenas, non ſtatim offenſi numinis zelo exæſtuans, ex intimis præcordijs in propheticum[c] illud erumpat: Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, & portæ eius deſolamini vehementer,] cum portæ[d] inferi adeo extolluntur contra Regnum cælorum, quod eſt Eccleſia, ac ipſum Dominum? At ſicut omnium in Deum bellum gerentium certus eſt caſus, ita nec dubia ruina, ſecundum illud ſa-

a Auguſt. epiſt. 162.
b Matth. 18.
c Ierem. 2.
d Matth. 16.

Nazionale V.E. III NAPOLI
Digitized by Google

a Eccl.27. trarum ſententiarum [a]: Qui in altum mittit lapidem, ſuper caput eius cadet.]

Cum igitur ea ſit communis vox exclamantium in vos Orthodoxorum: ſilere ne potuerunt ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ad quos non ſolum ſui capitis, ipſius Romani Pontificis defenſio ſpectat, ſed qui cuiuſcumque pro eccleſiaſtica libertate tuenda laborantis ſuſcipere patrocinium teneantur, ita ad eos martyrij candidato ſcribente, & iam ſanguinis voce clamante S. Thoma Cantuarienſi Archiepiſcopo: [b] Qua conſcientia diſſimulatis iniuriam Chriſto illatam in me, immo & in vobis, qui Chriſti vicem gerere debetis in terra? Nonne cauſa mea ſimul veſtra eſt? immo penitus veſtra, tueri videlicet tuentes eccleſiaſticam immunitatem?] Tanto igitur claſſico excitati, hortationem aggredimur, ſed quæ me prius doloris iaculis feriat, & vos pungat reprehenſionis aculeis ad ſalutem paratis. ita enim dictat exuberans dilectionis affectio, qua ſitio ſalutem veſtram in viſceribus Chriſti. Vnde & huius ſeries exhortationis emanat, nempe de corde [c] puro cõſcientia bona & fide non ficta.

b Cod. Vat. in App. ep. S. Thom.

c 1. Tim. 1.

Quamobrem occurrentes veſtræ manifeſtæ perditioni, hiſce vos (vt in re valde ſeria) diuinis oraculis compellare compellimur: Quare [d] auerſus eſt populus iſte in Ieruſalem auerſione contentioſa? Apprehenderunt mendacium, & noluerunt reuerti. Attendi & auſcultaui, nemo quod bonum eſt loquitur: nullus eſt qui agat pœnitentiam ſuper peccato ſuo, dicens; Quid feci? Omnes conuerſi ſunt ad curſum ſuum, quaſi equus impetu vadens ad prœliũ.] vt viſus ſit optaſſe, quod fugiendum eſſet maximum omnium malum. Auerſio plane illa contentioſa eſt, qua diluenda peccata, ad pœnitentiam patefacta, atque damnata verbis ac ſcriptis, mira animi firmitate, immo dura obſtinatione, ac furenti pertinacia defendi dicuntur ab omnibus, dum omnium nomine Senatorum litteræ aduerſariæ promulgantur: cum tamen probe nouerimus, ſtudia iſta haud ab omnibus Senatoribus comprobari, immo prudentiorum ſententijs condemnari, atque lacrymis deplorari. Et quamuis aduerſantes dicant (quod ibidem ſubijcitur a Ieremia) Sapientes nos

d Ierem. 8.

Digitized by Google

nos ſumus,& lex Domini nobiſcum eſt:in eos ipſe iſta retorquet,dicens: Vere mendacium operatus eſt ſtylus mendax Scribarum.] vt merito illis,quos eadem peccata perſtringũt, vrgent,& damnant,timendum ſit, ne eadem quæ ibi ſubijcitur diuinitus immiſſa vindicta in exterminium gentis illius, vos maneat, vt feriat, perdat, atque conſumat: quod Deus a vobis auertat. Contingat enim me prius vita fungi, quam iſta adeo funeſta videre. Sumus,ſumus,ſicut & fuimus ſemper (teſtis eſt Deus) omnium veſtrum amantiſſimi & ſtudioſiſſimi, ſemper memores charitatis veſtræ, qua nos excepiſtis,cum Venetias veniſſemus,vt quantumlibet immeritus, & peccator,de vobis tamen mihi ſit propemodum prædicandum, quod Apoſtolus ait de Galatis: [a] Sicut Angelum Dei excepiſtis me,ſicut Chriſtum IESVM.] memores & frequentis per dies ſingulos concurſus & accurſus ampliſſimorum Senatorum,atque illuſtriſſimorum magiſtratuum, nos conuenientium, & (ſecundum illud Ioannis [b]) deducentium digne Deo.] Cum & quadam amoris exuberantia coegiſtis, & extorſiſtis importune impertiri vobis aliquid gratiæ ſpiritualis in miniſterio verbi Dei, vt ſic penes vos noſtri apoſtolatus licet indigne perfuncti remanſerint qualiacumque impreſſa veſtigia. Currebatis [c] bene,quis vos impediuit veritati non obedire? (ſic vos arguam verbis Apoſtoli.) Vtinam abſcindantur qui conturbant vos,] & mergunt in profundum abyſſi, ipſum imum barathrum peccatorum,quod eſt diſciplinæ contemptus: ſic enim in ſacris oraculis ſcriptum [d] eſt: Impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnit.]

Ad quod puniendũ ſiue expiandum delictum,quo ipſe peccans perpurgari nolit inuitus, quod non accuſet, magis autẽ defendat, opus fuerit eccleſiaſtico conflatorio cenſurarum. (Eſt enim ignis in Sion, [e] & caminus eius in Ieruſalem) ad combuſtionem peccatorum. In qua quidem fornace ſic ardet ignis, vt purget, non autem conſumat niſi peccatum. Nam & [f] Corinthius ab Apoſtolo in hanc eſt fornacem immiſſus,in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini. ita plane vbi bono remedio vtitur bene patiens, accidit iuxta illud Prouerbiorum: [g] Aufer rubiginem de argento, & egre-

a *Galat.* 4.
b *Ioan. ep.* 3.
c *Galat.* 5.
d *Prou.* 18.
De censuris
e *Iſai.* 31.
f 1. *Cor.* 5.
g *Prou.* 25.

Digitized by Google

egredietur vas puriſſimum: aufer impietatē de vultu Regis, & firmabitur iuſtitia thronus eius.] fiatq. quod & [a] per Iſaiā eſt pollicitus eidem populo ſuo, dicens: Conuertam manum meam ad te, & excoquam ad purum ſcoriam tuam, & auferam omne ſtannum tuum, & reſtituam iudices tuos, vt fuerunt prius, & Conſiliarios tuos, ſicut antiquitus. Poſt hæc vocaberis Ciuitas iuſti, Vrbs fidelis.] Ita quidem agitur res feliciter, ſi qui ad purgandum in conflatorium mittitur, non contradicat, nec augeat potius reſiſtendo peccatū. Eſt enim tantæ officinæ opifex Deus; idemq. ignis Dominus noſter IESVS Chriſtus, quod [b] Malachiæ diuinitus oſtenſum eſt, qui ait: Ipſe quaſi ignis conflans,] & quod ſubdit: Sedebit conflans & emundans argentum.] Qui & docuit iſta ſuos Apoſtolos: Omnia, [c] inquiens, quæ audiui a Patre meo, nota feci vobis.] & collaborat vna cum ipſis. Nam hæc ad eos: Vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſæculi.] Præficiens vero operi [d] Petrum, hæc ad eum: Tibi dabo claues regni cælorum. Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.] & ſpondens affore iugiter præſentia ſua ait: Vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo: ego in medio eorum ſum.] & conteſtans, ſe etiam non ſolum cum ſuis, ſed & in ſuis eſſe, adijcit: [e] Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit.]

Vnde ſumma fiducia, qui diuinitus ab eo ipſius ſucceſſor ſubrogatus eſt Paulus, Pauli his potuerit ac debuerit vti verbis: [f] An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Chriſtus? Quibus eſt vſus verbis Apoſtolus, cum comminatus eſt ſupplicium Corinthijs delinquentibus, vt ſciret Eccleſia, vltori ſcelerum aſſiſtere Deum Epiſcopo, eius honorare miniſterium, approbare auctoritatem. Hoc vniuerſorum ſanctorum Patrum concilium probat: quod denique ſcriptor ſuorum temporum luculentiſſimus Petrus ad Cæleſtinum Pontificem ſcribens, his verbis inſinuat: [g] Princeps Apoſtolorum adhuc in Apoſtolica Sede regnat & imperat, & in medio eſt conſtitutus iudiciarius rigor. Illudq. reſtat, vt exeratis in maleficos, Pater, gladium Petri, quem ad hoc conſti-

tuit

a Iſai. 1.
b Malach. 3.
c Ioan. 15.
d Matth. 16.
e Luc. 10.
f 2. Cor. 13.
g Petr. Bleſ. epi. 146.

Digitized by Google

tuit ſuper gentes, & regna. Chriſti Crux antecellit Cæſaris aquilas: gladius Petri gladio Conſtantini, & Apoſtolica Sedes præiudicat Imperatoriæ poteſtati. Veſtra poteſtas a Deo eſt, an ab hominibus? Nonne Deus deorum locutus eſt vobis in Petro Apoſtolo, dicens: [a] Quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis?] Non ergo degenerat in herede Petri dignitatis Apoſtolicæ reuerenda ſucceſſio. a *Matth. 16.*

Paulus igitur, idemq. Petrus, vicem Chriſti agens in terris, ſuorum ſanctiſſimorum prædeceſſorum exemplo, ſalubre, idemq. neceſſarium ad ſalutẽ remedium eſt operatus in vobis, iam in certum prolapſis interitum, quo Imperatores & Reges eodẽ morbo duræ pertinaciæ laborantes redditi ſunt priſtinæ ſanitati, & inter alios, qui penes vos curatus eſt Fridericus Aenobarbus, diuturnus & obſtinatus hoſtis Eccleſiæ; cupidiſſimusq. idẽ Pontifex veſtræ ſalutis, ſalutaria vincula parauit, ad perpurgationem conflatorium amoris incendit, cum in vos tonitrui inſtar cælitus lapſi ad perterrendum, potius quam ad perdendum, ſalubrem ſententiã excommunicationis intorſit in ſacro illo eodemq. pleno fratrũ cõſeſſu, vniuſcuiuſque rogata ſententia. Tunc plane accidit ſecundũ illud [b] propheticum: Commota ſunt ſuperliminaria cardinũ a voce clamantis.] Cum nimirum ſacro ſuffragio reuerendiſſimorum S.R.E. Cardinalium eadẽ ſententia diuerſis rationibus ſtabilita, diſertis verbis aſſerta, magna animi conſtantia confirmatur ab omnibus, & roboratur: quod ſcirent omnes, a Deo decretum, quod eſſet per eius Vicarium promulgatum ſumma prudentia, atque ſcientia. ſic namque ipſi, rem tantam agentes maiorum ſuorũ exemplo, memores patriæ vocis, qua olim [c] Romanus Clerus ita litteris contra ingruentes ſchiſmaticos ſanctũ allocutus eſt Cyprianũ: Abſit ab Eccleſia Romana, vigorem ſuũ tam profana facilitate dimittere, & neruos ſeueritatis, euerſa Fidei maieſtate, diſſoluere, &c.] Sicq. priſtinum retinuerunt cum ſano capite coniuncta membra vigorem. Factum eſt igitur, vt quod maiorũ exemplo fuerat faciendum, & facientibus bene ceſſiſſe ſciretur. b *Dan. 4.* c *Apud Cypr. epiſt. 31.*

At hic (quod lamentatus eſt [d] Ieremias) defecit ſufflatorium, d *Ierem. 6.*

Digitized by Google

rium,in igne combuſtũ eſt plumbum. Fruſtra conflauitconflator; malitiæ enim eorum non ſunt conſumptæ.] & quod queritur [a] Ezechiel dicens: Multo labore ſudatum eſt,& non exiuit de ea nimia rubigo eius neque per ignem.] Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mũdata a ſordibus tuis. Ego Dominus locutus ſum.] Quibus ita peccantibus alterum de duobus euenire ſolet, & quod terribilius,illud,vt iſtiuſmodi a Deo penitus deſerantur, ſecundum illud diuinum oraculum: [b] Curauimus Babylonem, & non eſt ſanata: derelinquamus eam.] Vt ſit maxima omnium illa comminatio, quam intulit in furore ſuo per [c] Ezechielem: Requieſcet indignatio mea in te, & auferetur zelus meus a te,& quieſcam,nec iraſcar amplius.] Vnde & deducta vulgata illa antiquorum ore ſententia: a priſcis [d] etiam Gentilibus tamquam axioma recepta: Nihil eſſe infelicius felicitate peccantium,] ab antiquis etiam Chriſtianæ religionis [e] tractatoribus pariter vſurpata. Alterum vero totum miſericors & peccantibus maxime vtile: nempe vt qui in conflatorio Eccleſiæ ſancto pioq. ipſorum repugnante malitia,& aduerſante proteruia,mundari non meruerunt: in aliam longe ardentiorem,manibus hoſtium præparatam, incenſamq. hoſtilibus flammis fornacem comburendi mittantur,vt factum eſt populo Iudæorum,cum eorum ciuitas cum templo in direptionem, combuſtionem, & deſolationem; ipſi autem dati ſunt in captiuitatem Aſſyriorũ, ad quos iſta declamauerat iuſſu Domini Propheta ſanctus: [f] Eo quod verſi eſtis omnes in ſcoriam, propterea ecce ego congregabo vos in medio Ieruſalem, vt ſuccendam in ea ignem ad conflandum: ſic congregabo in furore meo, & in ira mea, & requieſcam: & conflabo vos: Et congregabo vos, & ſuccendam vos in igne furoris mei, & conflabimini in medio eius &c.] quæ hæc & alia ibi poſita immenſa mala; quæ tamen & exoptanda magis fuerint, quam relinqui miſeros obſtinate peccantes, maiori ira Dei in æternum plectendos.

At quid profuit,quod tu,cõfringens iugũ Domini,& rumpens vincula ipſius,dixiſti: [g] Non ſeruiam?] Cũ iſta conuertantur in damnum tuum, ſicut populo illi,qui ligneas [h] confrin-

a Ezech. 24.
b Ierem. 51.
c Ezech. 16.
d Senec. de diuin. prou. c. 3 ex Demetrio.
e Origen. in Petriarch. Hieron. epiſt. 33.
f Ezech. 22.
g Ierem. 2.
h Idem. 28.

fringens catenas,expertus eſt ferreas.Sic(inquiens Dominus) malitia tua [a] arguet te, & auerſio tua increpabit te, & ſcito, quia malum & amarũ eſt reliquiſſe te Dominũ Deum tuũ.] Vis ſcire quam malum? ex verbis Domini facile eſt ſubducere rationem. Qui conteſtatus, ne vel vnus ex puſillis, qui in eum crederent,contemni deberet,eſt comminatus ſupplicium quam acerbiſſimũ in eum, qui ſcandalizauerit [b] vnum de puſillis. adeo vt ne in illud incurreret, expediret potius, vt ſuſpenderetur mola aſinaria de collo eius, & demergeretur in profundum maris. Quæ, rogo, pœna manebit peccantem in maximum, ſi ita horrenda atque terribilis teneat eum, qui peccauerit in puſillum? vnde merito tunc illud Dominus exclamauit: Væ mundo a ſcandalis.]

a Ierem. 2.
b Matth. 18.

Vis adhuc ſcire quam amarum? prophetica veluti in te conuerſa oracula intuere. Eſt namque ſermo Dei gladius vtraque [c] parte acutus ad feriendũ,ſicuti anteriora,etiam poſteriora: vt vbi par culpa,par feriat quoque vindicta. Ieremiã itaque [d] audi & paueſce dicentem: Quæ habitas ſuper aquas multas,locuples in theſauris, venit finis tuus pedalis præciſionis tuæ.] Præciſam namque te pedali præciſione a trunco per excommunicationis ſententiam conſtat. Poſthac bona quænam ſperanda? & mala quæ non timenda? a radice præciſo ramo quis vlterius viror? Radix eſt namque ex ſententia [e] Cypriani ipſa Romana Eccleſia, quæ plurimo germine ſe diffundens in arborem,in Catholicam creſcat, e qua ſi præciditur ramus,areſcit ad ignem. Ipſa quippe omnium in terra mater,vt Deus in cælo Pater. Adeo vt eiuſdem [f] ſententia Martyris, habere non poſſit Deum Patrem, qui non habet Eccleſiam matrem,] Romanam intelligens, dum ait, quod in Petro vna Chriſti Eccleſia, vna Cathedra demonſtratur. Vides igitur quam amarum, præciſam te ab Eccleſia, præciſam eſſe pariter a Domino Deo tuo? Hæc vero damna veſtra duplicantur menſura conferta & coagitata, ſi non ſentitis ea veſtra colla prementia; ſed ſi contemnitis, centuplicantur ipſa, immo creſcunt in infinitum. quæ tanta mala vt caueatis, hortamur,rogamus magis,& exoramus.

c Apoc. 1.
d Ierem. 51.
e Cyprian. epiſt. 55.
f Idem de Vnit. Eccl. Cath.

Sed quoniam vos, vt olim auerſatrix [g] Iſrael incredibili ad-

g Ierem. 2. 3.

 uerſus

uerſus Deū contendēs pertinacia,adhuc inſane dicebat: Abſque peccato,& innocens ego ſum.] cum Deus ad eam : Ego iudicio contendā tecum,eo quod dixeris: Non peccaui,] vos, inquā,excuſantes excuſationes in peccatis, immo defendentes, & redarguentes qui iuſte redarguunt,Deo pugnaciter & Eccleſiæ reſtitiſtis: prouoco vos ad prima Chriſtianæ Fidei rudimēta,immo ad ipſius Naturæ cunabula, a quibus aberrantes, per deuia ferri, inferriq. in abrupta præcipitia ſit neceſſe.

Iure namque diuino atque humano ſacra a profanis eſſe debere diſtincta,& diuerſæ cenſeri penitus rationis:norūt omnes,adeo vt de his nulla dubitatio eſſe poſſit. Sacra autē quā illæſa voluerit Deus in ſua Eccleſia conſeruari: cum plurima ſuppetant ex diuinis Scripturis exempla, vnum vel alterum tantummodo referemus, vt ſic breuiter cauſam abſoluamus. Quo enim iſta cuique hominum magis paterent ad ſenſum, voluit Deus altiſſimi parietis interſtitio ſacras ædes a profanis eſſe in templo diuiſas, vſque adeo, vt nequaquā Regibus liceret illum a Deo conſtitutum terminum tranſilire, ſed neque eidem appropinquare abſque numinis offenſa grauiſ-
a Ezech. 43. ſima. Hinc vehemens illa querela Domini in [a] Ezechiele ad uerſus Reges Iuda: Fabricati ſunt, inquit, limen ſuum iuxta limen meum, & poſtes ſuos iuxta poſtes meos (& murus erat inter me & eos) & polluerunt nomen ſanctum meum &c.] Si igitur non licuit Regibus appropinquaſſe termino præſtituto inter ſacra atque profana: quomodo in eum irrumpere, & ſuos intra ſacra ſepta erigere parietes licuiſſet? Ita plane erudiens Principes, longe diuerſa eſſe inter ſe iura templorum, atque regnorum. Quod omnibus conſiderandum proponi volens Deus, ſic alloquitur Ezechielem: Tu autem, fili hominis, oſtende domui Iſrael templum; & confundantur ab iniquitatibus ſuis, & metiantur fabricam, & erubeſcant quæ fecerunt.] Ita plane fiet,vt & vos iſta metientes, erubeſcatis; vnde & magis pœniteat, non ſolum limen & poſtes iuxta ſacrum parietem extruxiſſe, ſed ſacrum diſſipaſſe, & veſtrum erexiſſe, dum quæ ſunt Eccleſiæ iura peruaſiſtis. quamobrem in vos illud accipite dictum ab
b Iſai. 30. Iſaia: [b] Erit vobis iniquitas hæc ſicut interruptio cadens, & requi-

requiſita in muro excelſo, quoniam ſubito, dum non ſperatur, veniet contritio eius, & comminuetur, ſicut conteritur lagena figuli contritione perualida, & non inuenietur de fragmentis eius teſta, in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de fouea.] Sed ne fiant iſta, hortamur, anteuertite precibus & pœnitentia.

Hæc de muro ex veteri Teſtamẽto, quæ in figura contingebant illis, in Nouũ transferenda eſſe ſpirituali ſenſu monemur, ſed latiori menſura. Etenim in Chriſti Eccleſia non murum vnũ tantummodo diuidentẽ inter ſacra atque profana poſitum eſſe ſcimus, ſed murum & antemurale, vt cecinit ſuo cantico Iſaias, dicens: [a] Saluator ponetur in ea murus & antemurale. Aperite portas, & ingrediatur gens iuſta cuſtodiens veritatem,] non autẽ profanans ſacra, diuina conculcãs, temerans ſancta, & diſſipans Sanctuariũ, quæ cũ intus fuerit, iubetur proijci ab eccleſia, ſecundũ illud [b] Apocalypſis: Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis ſeruientes, & omnis qui amat & facit mendaciũ.] in quorum ſortem conijcit idem [d] Iſaias, qui leges iniquas ſtatuunt, dicens: [c] Væ qui condunt leges iniquas; & ſcribentes, iniuſtitiam ſcripſerunt. Quid facietis in die viſitationis, & calamitatis de longe venientis? ad cuius confugietis auxilium? & vbi derelinquetis gloriam veſtram, ne incuruemini ſub vinculo, & cum interfectis cadatis?] hæc tanta mala aggregata audiuimus, exigente diuina vindicta, in condentes leges iniquas. Sed quid ſi addatur, præſcribi eas & non ſubditis? plane tyrannicum eſſe, vno omnes ore clamabunt. Et ſi apponatur, & ſacris? nomen ſacrilegorum non effugient. Quod tantum crimen mox præcipuum ſenſit [d] Petrum vltorem. Cui non ſatis viſum in vltionem facinoris eiuſmodi delinquentes ſententia anathematis ab Eccleſia ſeparare; ſed in terrorem credentium voluit eos interfeciſſe ſpiritu oris ſui, ita horribili delinquentium pœna ſanciens in Eccleſia diſciplinam, ne dicata ſemel ſaltem mentis propoſito dona Deo, quis impie auderet attingere. Quod plane eo redditur execrabilius ſcelus, ſi lege firmetur, vt iure fieri videatur; quod contra ius diuinum etiam

a Iſai. 26.
b Apoc. 22.
c Iſai. 10.
d Act. 5.

vſurpatur. Stent igitur altiſſimi iidemq. fortiſſimi diui-
dentes ſacra a profanis exaltati a Chriſto parietes, quibus
Imperia ſunt diuina lege diſtincta, vt quæ ſunt Cæſaris Cæ-
a Matth. 22. ſari [a], & quæ ſunt Dei Deo reddantur, ne quid a Principi-
bus aduerſus perſonas Deo dicatas, vel bona eidem obla-
ta, aut iura ipſi debita vendicetur.

In quibus attendite quotupliciter deliquiſtis, cum pri-
mo leges ſancieritis in non vobis ſubditos homines Deo
ſacros; deinde quod tuleritis eas aduerſus loca ſacra, & res
ſacras, nempe bona Deo dicata; ac quod denique iura ſacra,
vt veſtra ſtatueretis, penitus euerteritis, & quidem non ſine
magno periculo lædendæ Catholicæ Fidei, in cõfundendo,
immo euertendo ordinem hierarchicum, a Deo in ipſa Ec-
cleſia Catholica antiquitus inſtitutum, a Chriſto confir-
matum, prædicatum ab Apoſtolis, aſſertum in Concilijs,
roboratum traditione, cultuq. receptum ab omnibus or-
thodoxis Principibus, & alijs cunctis inferioris ordinis
Rom. 13. Chriſtianis. Quæ enim (inquit [b] Apoſtolus) ſunt a Deo,
ordinata ſunt.] interuertitur quidem ordo hierarchicus, ſi
quæ ſunt alterius, alter ſibi perperam ſumat. De huiuſmo-
c Ibid. 10. di enim idem [c] Apoſtolus, qui fixos terminos ſacros tranſ-
grediuntur, hæc ait: Ignorantes enim iuſtitiam Dei, &
ſuam quærentes ſtatuere, iuſtitiæ Dei non ſunt ſubiecti,]
vtpote redditi malo opere iniuſtiſſimi.

Quid igitur vobis arrogatis de iuribus eccleſiaſticis ſan-
cire leges, eaſdemq. aduerſarias legibus eccleſiaſticis, quan
doquidem laicis inconceſſum ſit etiã proficuas præſcribere
de his leges? Audite quid in Romano Concilio ſub Simpli-
cio Papa fuerit actitatũ, vbi agens Baſilius vicem Odoacri
Regis, legem tulit de nõ alienandis bonis eccleſiaſticis: cui
vos contrariam promulgatis, vt alienari omnino debeant.
Interceſſit enim tunc Maximus Bleranus Epiſcopus, qui
conuerſus ad ſanctam Synodũ dixit: De me licuit laico le-
gem dare? Reſpondẽs ſancta Synodus, dixit: Non licuit, &
recitata in Synodo ipſa lege, hæc de ea Eulalius Epiſcopus
Syracuſanus: Scriptura, quæ in ſacro Concilio eſt recitata,
nempe conſtitutio de non alienandis bonis eccleſiaſticis,
eui-

Digitized by Google

euidentiſſimis documentis conſtat eſſe inualida. Primum, quod contra Patrum regulas a laicis, quamuis religioſis, quibus nulla de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi legitur vmquam attributa facultas, videtur. Deinde, quod nullius Præſulis Apoſtolicæ Sedis ſcriptione firmetur &c.] Si iſtas neruoſas adeo antiqui Patres noſtri in Romano Concilio aduerſus laicos legiſlatores dixere ſententias: tolerabimus nos latas a vobis leges iniuſtas, atque damnoſas, bona eccleſiaſtica diſſipantes? cum latas a Regibus pro eorumdem conſeruatione proficuas, ea tantum ratione, quod non eſſet laicorum præſcribere ſacerdotibus leges, Patres continuo abrogarunt?

Quam autem fuerint cauti poſteriores orthodoxi Imperatores Occidentales, ne quid inconſulto Romano Pontifice ſtatuerent in Eccleſia, etiam ſi pro Eccleſia: deducantur in exemplũ vertices illi ſæcularis potẽtiæ, toto orbe conſpicui, Chriſtianiſſimi Imperatores Carolus Magnus, & Ludouicus Pius, qui ſumma religione colligentes in vnũ diligentia ſanctorum monachorũ leges eccleſiaſticas ſuis admixtas: non niſi eas prius recognitas ab Epiſcopis, probatas vero ab Eccleſiæ Romanæ Pontificibus, edere præſumpſerunt, prout ex eorumdem præfationibus conſtat. Qui plane nihil antiquius ſemper habuerint, quam eccleſiaſticam libertatem, in primis vero auctoritatem primariam Romanæ Eccleſiæ ſartam tectam poſteritati mandare. Hinc illud apud eos: [a] Conſtitutiones contra canones & decreta Præſulum Romanorum, ſeu reliquorum pontificum, vel bonos mores, nullius ſint momenti.] & inferius de auctoritate Papæ ſuper omnes Epiſcopos: [b] Comprouincialis Synodus retractetur per Vicarios Vrbis Romæ Epiſcopi, ſi ipſe decreuerit.] Quod ſi quid crimino ſum per clericos committi contingeret; quid in eos agendũ, cenſet Carolus cum Epiſcopis Romanum [c] Pontificem conſulendum. itidem, ne quid graue, incõſulto Romano Pontifice ageretur: &, Si maiores cauſæ in medio fuerint deuolutæ: ad Sedem Apoſtolicam (vt ſancta Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit) incunctanter referantur.] Si hæc ergo, quæ in fauo-

[a] Capitul. lib. 7. c. 265. 267.

[b] Lib. 5. c. 33.

[c] Lib. 7. cp. 187.

fauorem Eccleſiæ ſancita eſſent,non abſque confirmatione ſummi Patris Romani Pontificis edere præſumpſerunt Imperatores Chriſtianiſſimi: qua fronte alij, quorumve exemplo, niſi Iuliani Apoſtatæ, vel aliorum tyrannorum, aduerſarias ſanctæ Eccleſiæ iuribus leges ſcribunt, & promulgant? Audite poſt alios ex Ioanne [a] Damaſceno,quorumnam ſit iura eccleſiaſtica condere, cum poſt multa eodem argumento tractata ſubijcit iſta: Regum eſt ciuilis adminiſtratio; eccleſiaſtica vero conſtitutio paſtorum atque doctorum.] & inferius: Non ſuſcipio Regem ſibi ſacerdotium per tyrannidem vendicantem.] & poſt enumeratos Imperatores Orientales tyrannice rem agentes ſubdit: Non regijs regulis, ſed Patrum inſtitutis tam ſcriptis, quam non ſcriptis Eccleſiam cenſeo conſtitui, & gubernari debere.]

[a] Ioan. Dama. de imag. orat. 2.

Sed audite optimi Imperatoris Baſilij Macedonis verba, & exempla imitamini, ita in Octaua Synodo œcumenica Catholicos laicos alloquentis: De vobis autē laicis, tam qui in dignitatibus, quam qui abſolute cōuerſamini, quid amplius dicā, quam quia nullo modo nobis licet de eccleſiaſticis cauſis ſermonem mouere, neque penitus reſiſtere integritati Eccleſiæ, & vniuerſali Synodo aduerſari. Hoc enim inueſtigare & quærere, Patriarcharum, pontificū, & ſacerdotum eſt, qui regiminis officium ſortiti ſunt, qui ſanctificandi, qui ſoluendi & ligandi poteſtatem habent, qui eccleſiaſticas & cæleſtes adepti ſunt claues: nō noſtrum qui paſci debemus, qui ſanctificari, hoc eſt benedici, qui ligari, vel a ligamento ſolui egemus. Quantæcumque enim religionis & ſapientiæ laicus exiſtat, vel etiam ſi vniuerſa virtute intus polleat, donec laicus eſt, ouis vocari non deſinet. Rurſus Epiſcopus quantacumque ſit irreuerentia plenus, & nudus omni virtute, donec Antiſtes eſt, & veritatis verbum recte prædicauerit, paſtoris vocationis & dignitatis damna nō patitur. Quæ ergo nobis ratio eſt in ordine ouiū conſtitutis paſtores verborum ſubtilitate diſcutiendi, & ea quæ ſuper nos ſunt, quærendi, & ambiendi? Oportet ergo nos cum timore & fide ſincera hos audire, & fa-

cies

Digitized by Google

cies eorũ vereri: cum ſint miniſtri Domini omnipotentis, & huius formam poſſideant & nihil amplius, quam quæ noſtri ordinis ſunt, requirere. Nunc autem, vt videmus, adeo multos malitia in inſaniam accendit, vt obliuiſcentes proprij ordinis, & quod pedes ſint, minime cogitantes, legem ponere velint oculis, non vt natura ſe habet.] & inferius: Itaque moneo & exhortor omnes, qui tales ſunt, vt maledictum & alternum odium auertentes, & iudicare iudices deſinant, attendant ſibi, & ſecundum diuinam voluntatem conuerſari contendant. Nam non quieſcet ſupremũ Iudicium, ſed contra diſſidentes diuinus furor ſtillabit, & iuſtam vltionem opere cunctis oſtendet.] hæc Baſilius. Quæ paulo fuſius ad verbum retuliſſe voluimus, vt tanti Imperatoris exemplo intelligatis, quam reuerentiam & obedientiam rebus ac perſonis eccleſiaſticis exhibere debeatis. Sed alia innumerabilia eaq. clariſſima in hoc genere exempla breuitatis cauſa recenſere prætermittimus.

Eſt autem illud omnino falſum, quod ad peccati excuſationem affertis; id ipſum ſcilicet factitatum a veſtris anteceſſoribus, qui ſe nemini ſubijcientes, quod proficuum Reipublicæ videretur, hoc ſtatuerent. At ſecus quidem illi, qui quod ſibi ſcirent legibus eccleſiaſticis inconceſſum, nequaquam audebant decernere ſuis legibus, ſed extorquendum putabant per Patriarcham, quod negandum ſibi ſcirent a Romano Pontifice. In hoc ſane vobis modeſtiores, quod non auderent condere leges de his, quæ noſſent ad forum eccleſiaſticum pertinere. Vt hæc autem euidentiori percipiatis exemplo, cum plures extent de his litteræ, vnæ illæ, quæ & breuiores, recitandæ hic erunt Innocentij Papæ III. datæ ad Patriarcham Conſtantinopolitanum, ciuem Venetum, nuper creatum, cum ab ijſdem Venetis ſimulq. Gallis ipſa Conſtantinopolitana ciuitas eſt capta anno Salutis milleſimo ducenteſimo quarto. Sic enim ſe habent, vti leguntur in codice Actorum eiuſdem Pontificis. qui ita incipit a miniſterio ſibi a Deo credito in regimine vniuerſalis Eccleſiæ:

Ad hoc (inquit [a] Deus.) Apoſtolicæ Sedis Antiſtitem; [a] *Ierem. 1.*

qui

qui plenitudinem habet eccleſiaſticæ poteſtatis, ſuper gentes & regna conſtituit, vt iuxta verbum propheticum euellat & deſtruat, diſſipet & diſperdat, quæ in agro Dominico tuæ culturæ commiſſo inutilia reperit & nociua, iuxta quod alibi ſibi præcipitur a Domino per Prophetam: [a] Diſſolue colligationes impietatis, ſolue faſciculos deprimentes. Nos igitur attendentes iuramentum illud, quia prorſus illicitum, non eſſe ſeruandum, quod a te Venetijs conſtituto fuit a Venetis violenter extortum, ſicut tua nobis inſinuatio patefecit (vt videlicet neminem ſis facturus Canonicum in eccleſia ſanctæ Sophiæ niſi Venetæ nationis, vel qui continue per decenniũ Venetijs habitaſſet: quodq. bona fide, modis omnibus, quibus poteris, laborabis, vt ſemper in eccleſia ſanctæ Sophiæ ſit de Venetijs Patriarcha, ſaluis tamen in omnibus Apoſtolicæ Sedis iure, auctoritate, reuerentia, & honore. Licet hæc conditio ſtaret adiecta, vt non ſit in ſcriptis redacta) præſentiũ tibi auctoritate mandamus, & in virtute Spiritus ſancti diſtricte præcipimus, quatenus iuramentum illud nequaquam obſerues, cum Sanctuarium Dei non ſit hereditario iure ab aliquibus poſſidendum, ſed in omni gente, qui facit iuſtitiam, acceptus eſt Domino: præcauens diligenter, ne poſt hoc Apoſtolicæ Sedis præceptum in præmiſſis articulis iterum delinquas. Qui ſi de cetero ſolos Venetos in eccleſia ſanctæ Sophiæ Canonicos inſtitueris, aut ad hoc impenderis operam qualemcumque, vt ſemper in eadem eccleſia ſit Venetus Patriarcha, in ipſa non ponendo Canonicum, niſi iuret, quod numquam alium niſi de Venetijs eliget, aut recipiet Patriarcham: nulla deinceps ratione ſuper his poteris excuſari. Sed nec illud obſerues, quod abſque iuramento diceris promiſiſſe, vt neminem Archiepiſcopum præter Venetum in tota facias Romania. Ne vero prætextu iurationis canonicæ, aut cuiuſcumque promiſſionis obtentu talia de cetero præſumantur, aut ſi præſumpta ſint obſeruentur: nos obligationes huiuſmodi auctoritate Apoſtolica irritamus, ſub interpoſitione anathematis prohibentes, ne quis ea obſeruare præſumat: tibiq. præcipimus, vt id

Ca-

[a] *Iſai. 58.*

Canonicis ſanctæ Sophiæ nō ſolum inſtituas, ſed etiam inſtituendo caute denunties, quatenus hoc nefas valeant euitare. Licet autem plus debueris Dominum timere, quam homines, ne iurares aliquid propter homines contra Deū: ſi tamen in illo iuramento per vim & metum extorto præſcriptam adhibuiſti cautelam, vt iuraueris, ſaluo in omnibus Apoſtolicæ Sedis iure, auctoritate, reuerentia, & honore: nos tibi delictum humiliter confitenti ex ſpeciali gratia indulgemus, vt huiuſmodi iuramentum nullum tibi poſſit præiudicium generare, dummodo præceptum, quod ſalubriter tibi facimus, ad ſaluandum ius, auctoritatem, reuerentiam, & honorem Apoſtolicæ Sedis, contra cuius ſtatuta, ea quæ ſunt iurata, redundant, fideliter exequaris.

Ceterum & ſi præſcripta nobis a tuis Nuntijs ſecreto fuerint annuntiata: noueris tamen pro certo, quod quædam eorum certa relatione prius fuerant noſtris auribus patefacta.] Hactenus litteræ Innocentij, quibus etſi non laudanda de maioribus veſtris annuntiantur vobis, eos tamen reuerentiores fuiſſe, vt qui non auſi fuerint, vt vos facitis, de clericis leges ſancire, ſatis apparet. Noueritis ex iiſdem pariter, haud adeo nouum, vt inſurgant Romani Pontifices vindices aduerſus veſtros pro tuenda libertate eccleſiaſtica. ita quidem Innocentius.

Qui & ſi adeo redarguit Patriarcham pœnitentem, ad Romanam Eccleſiam ſupplicem confugientem, qua reprehenſione, quibus comminationibus & cenſuris exagitaſſet veſtros Præſules, quos non dixerim Epiſcopos, tanto nomine indignos, ſed mercenarios, immo nec hoc nomine honeſtandos, cum nec ſibi fuga, vt aſſolent mercenarij, conſuluerint, ſed lupos potius nominandos, qui ſe lupo venienti coniunxerint, atque in gregis totius internecionem miſcuerint. Quod nolim contumeliæ loco dictum accipiant: mendax arguar, niſi hoc ipſum Euangelica auctoritate conſtiterit; nam cum præſtent ipſi, quod luporum eſt, lupos dici debere non renuant: eſt namque luporum oues diſpergere, vt teſtatur Euangeliſta: [a] Omnes autem ſchiſmaticos diſpergere, Chriſti IESV ſententia illa firma-

[a] *Ioan.* 10.

[a] Luc. 11. tur, qua inquit: [a] Qui non eſt mecum, contra me eſt; & qui non colligit mecum, diſpergit.] Quod iure in eius Vicarium transferatur, vt diſpergere æque dicatur omnis, qui non colligit cum Romano Pontifice. nam audi Catholicæ [b] Hier. ep. 57. Eccleſiæ tubam, ſanctum [b] Hieronymum, ſcribentem ad Damaſum Romanum Pontificem: Quicumque tecum non colligit, ſpargit. hoc eſt: Qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.] Paſtorum vero eſt, Chriſto collaborare, pro eius grege ex aduerſo conſurgere, Principibus plus æquo ſibi ſumentibus ſacerdotali vigore reſiſtere, conſtantia infracta reprehendere. quod & nauiter ab alijs omnibus Romanis Pontificibus actitatum ſcimus aduerſus quoſcumque Principes, vt continuo inſurgerent legum Principum [c] Greg. lib. 2. ep. 62. & lib. 7. ep. 10. abrogatores vel correctores. Vt feciſſe ſanctus [c] Gregorius inuenitur, qui legem Mauritij Imperatoris, cogentem ad militiam monachos, non niſi emendatam promulgandam curauit. Præſtiterunt & hoc ipſum alij inferiorum eccleſiarum Epiſcopi, & inter alios ſanctus Ambroſius acerri- [d] Ambr. ep. 32. 33. vet. edit. mus vindex eccleſiaſticæ libertatis, ne [d] inuaderetur ea aliquatenus a laicis quamuis Imperatoribus orbis dominis. Qui & legem trium Auguſtorum aduerſariā eccleſiaſticæ [e] Cod. Theod. lib. 27. de Episc. libertati Mediolani tunc promulgatam [e] reuocari coegit, & edi omni errore purgatam.

Sed quid ſingulos memorem? iam ex ſacro œcumenico Concilio inferamus hic teſtimoniū; ne quid Principes ſuis legibus ſibi arrogent contra leges eccleſiaſticas. In ſacroſancto Chalcedonenſi Concilio cum cauſa Epiſcoporum ageretur, Euſtathius Berythi Epiſcopus ſic compellauit iudices cognitores: Num ſecundum canones eccleſiaſticos, an ſecundum leges Imperatoris cauſa dirimenda eſſet? Tunc ijdem interlocuti iudices, iſta dixere: Sacratiſſimo domino orbis placuit, non iuxta ſacras Imperatoris litteras & pragmaticos typos res ſanctiſſimorum Epiſcoporū procedere, ſed ſecundum canones a ſanctis Patribus datos. Omni igitur ceſſante e ſacris pragmaticis definitione: canones de hoc capitulo editi legantur.] hæc iudices cognitores, qui ad ſanctam Synodum conuerſi, hoc ipſum rogarunt,

Digitized by Google

garunt, Vtrum ei placeat ex regulis Patrum huius cauſæ quæſtionem examinari, an ex ſacris pragmaticis? ſancta Synodus dixit: Contra canones nihil pragmaticũ valebit, regulæ Patrum teneant.] hæc ibi, atque modo ſatis de his quæ generatim ſpectant ad leges Principum, latas de rebus atque perſonis eccleſiaſticis. Nunc autem ſpeciatim (vt cominus rem agamus) deſcendamus ad eas, quas vos ſanxiſtis aduerſus eccleſiaſticam libertatem, quarum cauſa ab Eccleſia Catholica ſententia excommunicationis iuſtiſſime exciſi eſtis.

Redarguimini in primis litteris Apoſtolicis ſanxiſſe legẽ, qua cauetur, ne perſonæ eccleſiaſticæ ſæculares & regulares in bonis eccleſiaſticis a laicis poſſeſſis ſub quouis titulo, aut colore, iure prælationis, ſeu conſolidationis directi cum vtili dominio, aut extinctionis lineæ, aut alia quauis cauſa bonorum prædictorum proprietatem ſibi vendicare vllo vmquam tempore poſſint. Hoc eſt decretum in conſilio veſtro firmatum, quo iura humana pariter ac diuina ſubuertere nitimini. nam cum & prædones ab iniuſta poſſeſſione exturbare ſit vetitum, quomodo Chriſto ius acquiſitum tollere præualetis? Verum caput hoc ad emphyteuſes ſpectans ſuperfluum fuerit attigiſſe, eo quod a vobis veluti cauſa cadentibus, in veſtris eſt litteris prætermiſſum, iam euicta cauſa veſtro ſilentio: & quidem prudenter a male cœptis deſiſtentibus, manus dantibus. Quod ſi in reliquis id ipſum præſtitiſſetis, vere ſapientium ſpecimen numquam obliuione delendum poſteris edidiſſetis, quibus tantopere fruſtra laboratis præſcribere leges Deo penitus aduerſarias.

Exagitamini inſuper litteris Apoſtolicis, per vos ſtatutum, Ne quis eccleſias, monaſteria, hoſpitalia, atque alias religioſas domos Venetijs, & vbique locorum dominio veſtro ſubiectorum ſine veſtra ſpeciali licentia fundet & erigat. Quam autem contra ius, faſq. id præſumpſeritis, quæ dicturi ſumus, vos commonebunt. [a] Clamat S. Ambroſius, cum vel vnam ſaltem eccleſiã in ampliſſima Mediolanenſi ciuitate Valentinianus orthodoxus Imperator expoſceret,

[a] Ambr. ep. 33.

& in negatam irrumperet, inquiens: Domum priuati nullo potes iure temerare; domũ Dei exiſtimas auferendam? allegatur, Imperatori licere omnia, ipſius eſſe vniuerſa. Noli te grauare, Imperator, vt putes te in ea quæ diuina ſunt, Imperiale aliquod ius habere. Noli te extollere; ſi vis diutius imperare, eſto Deo ſubditus. Scriptum eſt: [a] Quæ Dei Deo, quæ Cæſaris Cæſari. Ad Imperatorem palatia pertinent, ad ſacerdotem eccleſiæ. Publicorum tibi mœnium ius commiſſum eſt, non ſacrorum. Iterum dicitur mandaſſe: Debeo & ego vnam baſilicam habere. Reſpondi: Non ſibi licet illam habere.] hæc ſanctus Ambroſius ad Valentinianum orthodoxum & bene Catholicum Imperatorẽ, matris Iuſtinæ tamen inſtantia cauſam agentem Arrianorum, qui eo, quod vi ſibi vnam eccleſiã vendicare tentauit, licet dimiſerit: cito citius expertus eſt, quod Sanctus fuerat comminatus, vt tyranni gladijs cõfoſſus deſierit imperare. Quod S. Ambroſius in Occidente, id ipſum præſtitit ſanctus Ioannes [b] Chryſoſtomus in Oriente. Cum Gaina tyrannus peteret dari Conſtantinopoli eccleſiam vnam, & ad hanc concedendam Imperator inclinaretur Arcadius: reſtitit vtrique Chryſoſtomus, Imperatori ſcilicet, quod promitteret, quod ſub iure ſuo non eſſet repoſitum; & tyranno, quod male peteret, quod non eſſet Imperatoris.

a Matth. 22.

b Theod. hiſt. lib. 5. c. 32.

Sed non ſolum id tanti profeſſi ſunt ſacerdotes, ſed etiam ipſi modeſtiſſimi Imperatores. Nam illa Occidentalis Imperij culmina Auguſtiſſima, æque ac robore militari potentia, ſimulq. doctrina rerum ſacrarum conſpicua, Carolus & Ludouicus, cum faterentur ſuper eccleſias nullum ſibi vendicandum eſſe dominium, vere legitimi laudati ſunt Imperatores, vt qui lege ſcripta profeſſi ſunt, non tantum in eccleſiarum conſtructione aliquod ius non eſſe conceſſum Imperatoribus, ſed neque abſque Epiſcopi licentia domi ſuæ Oratorij conſtruendi habere aliquam facultatẽ. quod probe cognitum pragmatica ſanctione ita relinquere voluere teſtatum, his verbis: [c] Placuit nobis, vt (ſicut ab Epiſcopis & reliquis ſacerdotibus, ac Dei ſeruis admoniti fuimus) ne capellæ in noſtro palatio, vel alicubi ſine

c Lib. 5. c. 182.

per-

permiſſu Epiſcopi, in cuius eſt parochia, fiant.] Si igitur nec capellam vnam & in ſuo palatio ædificandi abſque licentia Epiſcopi tanti Imperatores facultatem ſe habere teſtati ſunt; quomodo ædificandi eccleſias, & alia religioſa loca dandi licentiam, vel negandi, vos ita vobis arrogatis auctoritatem?

Verum habetis vos, quo magnopere gloriemini, habetis quem oſtendatis veſtræ legis auctorem Nicephorum Phocam Conſtantinopolitanum Imperatorem, qui reperitur veſtræ ſimilem condidiſſe legem, quam ob eius turpitudinem oportuit promulgaſſe elegantioribus fucatam coloribus. Ac plane talem vos imitatos eſſe hominem, eſt vt ex hoc magnopere erubeſcatis, vtpote monſtruoſum, fœdum, tam Græcorum, quam Latinorum hiſtoricorum, & Luitprandi Epiſcopi Cremonenſis apud eum legatione perfuncti ſtylo exagitatum, & ad ſummam turpitudinem denigratum, atque infamiſſime deformatum. Huius Imperatoris, inquam, de his conſtitutio extat, ſed decurtata apud Theodorum Balſamonē, integra vero in codice Iuris Græcorum libro ſecundo Nouellarum conſtitutionū Imperatorum, quam ob nimiam, deformem, & execrabilem prolixitatē hic deſcribere prætermiſimus. conſulat ipſe Lector, ſi libet, eximiæ turpitudinis monimentum, ſed e Græcorum fontibus per vos tamquā a Solone atque Lycurgo deprompṭum. quam quidem tot coloratam fucis ſanctionem quis ipſo primo eius intuitu, meretricio deceptus ornatu, contemnendam eſſe putarit? Sed mala quæ ſecum plurima vexit, prudentiorem ſucceſſorem reddidit Imperatorem. Vtpote quæ primū quidem auctori ſuo pepererit clades immenſas, parauerit Imperium funeſtiſſimum, & tandem eidem attulerit mortem acerbiſſimam. Sed nec finis malorum in nece promulgatoris, verum quamdiu ſanctio illa non ſancta, ſed impia viguit (quod fuit ſpacium annorum vigintirrium) vigēs iugiter ipſa fuerit peſtis torius Imperij. quod diſertis verbis teſtatus eſt, qui eam abrogauit Baſilius iunior Imperator, cuius conſtitutio a Theodoro Balſamone ſic breuiter recitatur:

Di-

Diuinitus conſtituta maieſtas noſtra, cum & a monachis, quorum teſtata pietas ac virtus eſt, & ab alijs multis cognouerit, legem a domino Nicephoro vſurpatore Imperij de eccleſijs Dei, religioſisq. domibus latam cum præſentium malorum, tum vniuerſalis huius ſubuerſionis atque confuſionis cauſam & radicem extitiſſe, velut non ad iniuriam, contumeliamq. dumtaxat eccleſiarum & religioſarum domuum, ſed ipſius quoque Dei conditam: cumq. adeo re ipſa ſic comparatum id eſſe compererit (nam ex quo lex iſta robur habuit, nihil boni penitus in hodiernum vſque diem ætatis noſtræ contigit, ſed potius e contrario nullum omnino genus calamitatis intermiſit) ſtatuit per religioſam hanc auream bullam, cui ſubſcripſit, legem illam prius latam ab hoc præſenti die ceſſare debere, ac deinceps irritam, nulliusq. momenti manere: conditis ante ipſam legibus, tam de eccleſijs Dei, quam religioſis domibus vim & robur ſuum obtinentibus, quas & illuſtris auus maieſtatis noſtræ, & pater eiuſdem & abauus optime ac religioſiſſime promulgarunt. Vtq. ſancta & immutabilis eſſet hæc conſtitutio: propria manu ſubnotatam, aureo quoque ſigillo ſubſignari iuſſimus menſe Aprilis, die quarta, Indictione prima, anno ab origine mundi ſex milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto.] eſt annus Salutis nongenteſimus octogeſimus ſeptimus. Audiſtis, maioris fuiſſe auctoritatis apud Imperatorem Baſiliū aliquot monachos petentes ab eo legis ſacrilegæ abrogationem, quam apud vos ſummā dignitatē tanti Pontificis, id ſæpius litteris rogantis, & comminationibus poſtulantis? Toleraturus ergo ne ipſe erat id genus legis veſtræ, quæ etſi non aliunde, ex ſui antiqua origine magnam ſecum afferret infamiā: quam etiam vt omnium malorum fontem ſucceſſor pius Imperator obſtruxit?

Vultis & de his in Occidentalibus oris exemplum audire lugubre, hiſtoriam audire tetram, quanta ſecum attulit damna vna edita ab Imperatore ſanctio aduerſaria eccleſiaſticæ libertati? Audite breuiter, quæ malorum atrocitate longiori ambitu circumducēda eſſet oratio.

tio. Valentinianus [a] eius nominis nouiſſimus Imperator, anno Redemptoris quadringenteſimo quinquageſimoſecundo, vbi poſt proſtratum anno ſuperiori in Gallijs Attilam, legem illam ignominioſiſſimam tulit, qua eccleſiaſticum tribunal penitus tolleretur: mox ſecundum illud Danielis: [b] Datum eſt illi robur propter peccata,] eiuſdē Attilæ exciſa potentia adeo rurſum viruit & refloruit, vt eodem anno exciderit Aquileiam, aliaſq. Galliæ ciſalpinæ nobiliſſimas ciuitates attriuerit, & niſi obicē paſſus eſſet Romanum Pontificem ſanctum Leonem, eius ſemel accenſa flamma vniuerſa Italia conflagraſſet. Ita plane euidenti fuit demonſtratum exemplo, nihil aliud fuiſſe, præſcripſiſſe Imperatorem leges contra eccleſiaſtica iura, quam hoſtes erigere iam bello proſtratos in exterminium totius Imperij, quod paulo ante fuerat victorijs clariſſimis illuſtratum. Nam & poſt eamdem latam legem, alijs & his maioribus fuit cladibus labefactatū, Vrbe ipſa a Genſerico capta. nec deſiere mala, quouſque peſſima illa, fons malorum omnium, lex permanſit. Audiſtis quæ Oriens, quæ & Occidens clament de ſanctionibus aduerſus Eccleſiæ iura editis, tunc nimirum ruere Imperium, cum ipſæ vigeant. Et vos qui ex Aquileiæ cineribus orti eſtis: cauete ne ex eadem cauſa in cineres reuertamini.

[a] Nouel. Valēt. tit. 12. de Episc. iudicio 10.

[b] Dan. 8.

Iam tranſeamus ad aliam legem per vos male ſancitam de non relinquendis eccleſijs, vel perſonis eccleſiaſticis bonis immobilibus abſque Senatus veſtri licentia, cuius cauſa etiam commeruiſtis excommunicatione percelli. Ita plane vos eſtis in ijs ſecuti eumdem execrandum Nicephorum Imperatorem, in cuius conſtitutione verba iſta legiſtis: Itaque ab hoc tempore nemini liceat nec fundos, nec agros, nec loca, monaſterijs, aut gerocomijs, aut xenonibus quomodocumque tranſmittere, adeoq. nec alicui metropoli, vel Epiſcopatui &c.] quā legem vt Imperio damnoſiſſimam, vt audiſtis, Baſilius Imperator ſumma deteſtatione penitus abrogauit. Cuius vel tantum originem oſtendiſſe, confutaſſe eſt, & abrogationem appoſuiſſe, eſt expoſuiſſe palam opprobrio. At ſcimus pariter, & antiquitus

veti-

vetitum legibus Imperatorum, ne quid caperent clerici teſtamento viduarum. Reperitur enim [a] Valentinianus vna cum Valente & Gratiano Imperatoribus ſanxiſſe eiuſmodi legem, ſed tamen non ſine Damaſi Papæ conniuentia, ad cohibendum ſcandalum & auaritiam clericorum, per ſanctum [b] Hieronymum ſæpe declamatam, & per ſanctum Ambroſium [c] deploratã. Sed eam [d] Marcianus Imperator ampliſſime reuocauit, cũ capta Vrbs eſſet a Vandalis, quaſi ob iniquas leges Imperatorum tanta clades ab irato numine inferretur. Illud demum ſic habeto (ne in his diutius immoremur) nullam hactenus promulgatam fuiſſe legem, eamq. publicis tabulis indictam ad communem populi vſum, quæ contra iura Eccleſiæ eſſet, quin fuerit contrarijs legibus abrogata. Stabunt ne veſtræ? cum ſcriptum ſit: [e] Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus, eradicabitur?] minime gentium. Vel ſtare non poterunt quæ ædificatæ ſunt ſupra [f] petram leges eccleſiaſticæ, ſuper verbum Domini, ipſo cælo etiam firmiores? ſiquidem ſcriptũ eſt: [g] Cælum & terra tranſibunt, verba autem mea non præteribunt?] Stabunt, ſtabunt, inquam, [h] verbo Domini conſolidatæ, eo quod nec portæ inferi præualebunt aduerſus eas. Porro per inferi portas interpretati ſunt plures ſanctorum Patrum, potentiam ſæcularem Principum iniquorum.

His pro litteris Apoſtolicis præmiſſis, iam veſtras, atque primum illas ad eccleſiarum Præſules a Duce datas inſpiciamus. Quis exiſtimare potuiſſet, tantum Ducem tot tantorumq. beneficiorum recens a Sede Apoſtolica perceptorum adeo profunda teneri potuiſſe obliuione; quorum ſaltem vinculis contineri in officio debuiſſet, ne adeo ab ipſa pertinaciter reſiliret? Recens memoria eſt, cũ vobis oppreſſis tyrãnide Ottomannica, iacturã paſſis inſulæ Cypri, amiſſuris proxime Cretam, inhiante tyranno ad extremã veſtri dominij euerſionem: Sedis Apoſtolicæ Præſul ſanctiſſimus Pius V. ſacro fœdere ſumma potentia in ſumma difficultate diuinitus concinnato, adeo admirandæ victoriæ fuerit auctor, & retinendæ libertatis adiutor. Cuius

erga

a Lib. 2. de Epiſ. & cler. cod. Theod.
b Hier. ep. 2. 3. 22.
c Ambr. ep 31. 32. ſerm. 7.
d Marcia. Nouell. tit. 5.
e Matth. 15.
f Luc. 6.
g Matth. 24.
h Ibid. 16.

erga vos adeo ingentis impenſæ beneficentiæ & munificæ largitatis tranſierunt onera ad ſucceſſores, relicta adeo Eccleſia obærata, vt æris alieni diſſoluendi reliqua nulla ſit ſpes, oppignoratis redditibus eccleſiarum. Cuius beneficij ſi memores, ſi grati (quod & Ethnici faciunt) fuiſſetis, quæque grauiſſima ab eadem ſancta Sede vobis impoſita perpeti potius, quam ab ea auerſione ſchiſmatica ſcindi debuiſſetis. Audite quæ vos immenſe redarguat vere ſummo Principe digna ipſo Carolo Magno ſententia, vna cum alijs ſacris legibus promulgata: In memoriã,[a] inquit, B. Petri Apoſtoli honoremus ſanctã Romanam & Apoſtolicam Sedem, vt quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Quare ſeruanda eſt cum manſuetudine humilitas. Et licet vix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur iugum: tamen feramus, & pia deuotione toleremus.] hæc ipſe. *a Diſt. 19. c. 3.*

Dux autem veſter, quod ad ſalutem, non ad interitum promulgatum eſt in vos de illata excommunicatione decretum; nulla ſuæ ſalutis, vel ſuorum habita ratione, mox contumaciæ plenas, contemptu refertas eas ad Præſules litteras dedit, quarum ſola memoria veſtra poſteritas ſit ſuffundenda pudore. Sed quid erit? iuxta Sapientem: Id quod fuit:[b] Quod & ita ſcriptum legitur in ſacris oraculis: Sedes Ducum ſuperborum deſtruxit Deus, & ſedere fecit mites pro eis: Radices gentium ſuperbarum areſecit Deus, & plantauit mites pro eis ex ipſis gentibus.] Quod fecit, facturus eſt ſemper Deus, apud quem nulla eſt acceptio perſonarum, vt par pari feriat vindicta delictum, niſi vincens Deum pœnitentia intercedat. Ad quam capeſſendam vt vos adeo reſilientes reddamus procliuiores, prouocandum eſt ad maiorum exempla, quibus innoteſcat, quantopere minorum quoque Epiſcoporum ſint reueriti ſummi Duces vtcumque latas excommunicationis ſententias. Tempore Honorij Imperatoris Bonifacius Comes, dux totius exercitus tantæ erat auctoritatis, vt eius tantum nutu vniuerſum Imperium contremiſceret. Cum eſſet in Africa, atque Hippone ſceleſtiſſimum hominem confu- *b Eccls. 10.*

con lra Du ad epos

satia excom. timencia

gientem ad eccleſiam e liminibus raptum detruſiſſet in carcerem: ſanctus [a] Auguſtinus hæc audiens ad ipſum perbreues mox has litteras dedit, quibus abſque aliqua citatione, vel commonitione præmiſſa, ſententiam excommunicationis intorſit:

[a] Auguſt epiſt. 6. in Appen.

Miror quomodo tam ſubito fidei murum aries ruperit inimici. Noui enim qua religione ſemper ſis Eccleſiam Dei veneratus. Quo inſtigante, frater, hominem de eccleſia rapuiſti? Tuus ſi de tuo amico forte præſumeret fugitiuus, poſſet procul dubio interceſſoris cauſa veniam promereri. Ergo ſi amicus intenditur, cur Deus offenditur? Sed ſi de poteſtate præſumitur, Nabuchodonoſor Regem intende, qui cauſa ſuperbiæ in bouem eſt ex homine commutatus. Non vt confundam te, hæc ſcribo, ſed vt filium meum chariſſimum moneo. Eccleſiæ igitur illæſum reuoca, quem vt irreligioſiſſimum rapuiſti. Oblatio vero domus tuæ a clericis ne ſuſcipiatur, indixi, communionemq. tibi interdico, donec peracta pro auſibus vel errore a me definita tibimet pœnitentia & tempore condonato pro hoc facto corde contrito & humiliato dignum offeras ſacrificium Deo.] hæc ad Bonifacium Comitem Auguſtinus, erectus ad vltionē ſceleris vigore ſacerdotali. Quid ad hæc reſpondiſſe putas tantum Comitem, ducem exercitus, ſic ab Auguſtino flagris cēſuræ eccleſiaſticæ verberatum? Audi redditam ad eum epiſtolā his ipſis verbis:

Humilis ſaluto, quod primum eſt. Suſcepi autem tremens ſanctitatis tuæ verba verberibus plena. Scio quod veniæ præparatur, qui ab Auguſtino perfectiſſimo ſacerdote corripitur: nec debet Epiſcopo denegare quod voluntas facit aut caſus. Ipſe enim ſibi denegat curam, qui ſuam medico non publicat cauſam. Hominem ergo, piiſſime Pater, e liminibus eccleſiæ raptum tuis ſanctis aſpectibus iuſſio mea, furorq. ſubduxit. Alieno non ſunt facta iſta conſilio, Dei & Sanctorum eius regimine viuo. Illum itaque virum morte digniſſimum, quem (vt dixi) meus de eccleſiæ foribus furor abſtraxit, vitæ tuis iuſſionibus donamus illæſum. Agnoſco culpas, indignæ meæ lacrymæ

iungantur tuis fletibus iuſtis, quo poſſit hæc nota, nigro inſcripta titione, deleri. Eccleſiæ mihi introitus non negetur: illic ſpero veniam, vbi admiſi culpam. Oblatio vero domus meæ (vt tua ſanctitas iuſſit) ad cæleſtis Regis menſam eius manibus offeretur.] hæc Bonifacius, deferens in omnibus ſacerdoti; ſicut & Stylico ſancto Ambroſio, æque petenti reddi ſibi delinquentem ab altari euulſum Creſconium, qui timore percitus ob vindictam militibus diuinitus illatam, qui ſuo iuſſu ſacrilegium perpetrarant, per multos dies per pœnitentiam (vt [a] Paulinus ait) eidem ſancto Epiſcopo ſatisfaciendum curauit. Addimus his & tertium exemplum de Andronico Præſide Pentapolis in Aegypto, qui eo quod ſuum edictum conuiciis plenum in eccleſia ſuſpendiſſet, a Synneſio Ptolemaidis Epiſcopo, collecta ibi Synodo, nulla præuia citatione commonitus, terribili anathematis ſententia perculſus & magiſtratu abdicatus, magna animi ſubmiſſione pœnitentia præuia admitti ab Eccleſia, a qua excluſus fuerat, multum rogauit. hæcq. cum Arcadius imperaret in Oriente.

[a] *Paulin in vita S. Ambroſ.*

At quid ex plurimis paucos memorem clariſſimos præfectos prouinciarum, cum & ipſi Imperatores & Reges magnam inde ſibi gloriam compararunt, quod a pontificibus perculſi ſentētia anathematis, haud contumaces ſunt eiſdem aduerſati, ſed obſequentes eorum mandatis, vt ex qua pulſi erant, in eccleſiam admitterentur, nihil prætermiſerunt humilitatis officij, atque pœnitentiæ impoſitæ diſciplinæ; vt qui primus inter eos initiatus eſt Chriſtiana religione [b] Philippus Auguſtus, Theodoſius Imperator, & poſt alios multos, quos breuitatis cauſa prætermittimus recenſere, qui apud vos veniam ab Alexandro Papa humili obſequio promeruit Fridericus. vnde ſummam peperit ſibi laudem, & conciliauit honorem. Sicut e contra illi ingentem contraxerunt infamiam, & ignominioſum adepti ſunt nomen ſchiſmaticum, aut hæreticum, qui contra ſtimulum calcitrantes, reluctati ſunt diſciplinæ, exulantes ab Eccleſia, redditi etiam cæleſtis gloriæ exheredes, excuſantes excuſationes in peccatis, & reijcientes culpam in Pon-

[b] *Euſeb. hiſt. lib. 6. c. 27.*

tificis auſteritatem: vt feciſſe reperitur,& ſuis ipſe Dux veſter teſtatus eſt litteris.

Quibus quidem primum de S. D. N. vehementer expoſtulãs queritur, quod miſſus ad eum a ſe Legatus ipſius aures reperijſſet occluſas. At quid? Num quia exauditus non eſt, auditus non fuit? Hoc certe nemo negarit, cũ alioquin nec audiri meruerit, qui non obediturus aduenerat, ſed contradicturus Pontifici, vt exitus declarauit, ſecundũ illud Oſee: [a] Vnuſquiſque non iudicet, & non arguatur vir: populus enim tuus ſicut hi, qui contradicunt ſacerdoti,] profundum id malorum eſſe ſignificans, cum non obeditur, ſed contradicitur ſacerdoti. vbi in eamdem ſententiam ſanctus Hieronymus: [b] Nunc quia in ſceleribus perſeuerant, & impudenti Deum fronte contemnunt, audiunt: Non eſt neceſſe, vt veniatis ad iudicium, vt in veſtris flagitijs arguamini; quia tantæ eſtis impudentiæ, vt nec conuicti quidem pudorem habeatis & verecundiam.] hæc & alia ſanctus Hieronymus. Secundum iſta & [c] Nicolaus ſanctiſſimus Pontifex prohibuit Lothariũ Regem venire Romam ad dicendam cauſam, vt quod non mereretur audiri, qui hactenus ſæpe monitus, mandatis pontificijs obedire cõtempſiſſet, licet promiſiſſet ſæpius, ſe omnibus præceptis pontificijs pariturum. Nam in epiſtola ipſius [d] Nicolai ad Ludouicum & Carolum Francorum Reges hæc poſt multa: Ipſe quidem Lotharius nobis & vobis per Imperiales Legatos mandauit, quod Romam vellet venire. Cui interdiximus & omnino interdicimus, vt iter talis, qualis nunc eſt, non arripiat, eo quod S. R. E. talem reſpuat, & contemnat, & in hoc perſeueret, quod late in toto diffuſum eſt orbe.] quod ſcilicet vxore abiecta, pellicem introduxit. At quid æquius videri poſſet, quã ſi Rex reus ſuam præſentiã iudici exhiberet? Sed quia admonitionibus pontificijs nõ obtemperaſſet: reijcitur, vt indignus, qui ſe conferat audiendus ad Apoſtolicum thronum. ſubdit demũ: Quod ſi, inquit, contra propoſitum noſtrum forte præſumpſerit venire Romam: minime cum qua cupit honeſtate vel hic ſuſcipietur, vel hinc profecto regredietur.]

a Oſee 4.
b Hiero. in Oſe. c. 4.
c Nicol. ep. 27. & 55.
d Idem ep. 9.

Quid

Quid igitur expoſtulat Dux miſſum à ſe Legatum occluſas reperiſſe Pontificis aures, cum ob ſpretas tot antea præcedentes admonitiones eiuſdem ſummi Pontificis, nec ipſe Dux, exemplo Lotharij Regis, admitti debuiſſet in Vrbẽ, ne dum ad ipſius Pontificis audientiam? Ita quidem, ſi tanti prædeceſſoris exemplo ſanctitate atque ſcientia eminentiſſimi res tractanda fuiſſet: vt nihil ſit penitus, quod queri poſſitis, etiam ſi Legatus veſter nullatenus fuiſſet auditus. Vel ſi agendum fuiſſet exemplo Alexandri Tertij Romani Pontificis, qui Legatos Regis Angliæ miſſos, excuſaturos Regem ipſum, quod mandatum non dediſſet de inferenda nece ſancto Thomæ Cantuarienſi Archiepiſcopo (quod reuera non fecerat) negatus eſt tamen illis ab ipſo Papa auditus, quouſque iuratoria cautione adhibita ex parte Regis promiſiſſent, Regem ipſum omni obſeruantia & obedientia ſubiturum iudicium in omnibus Apoſtolicæ Sedis, eiuſdemq. in omnibus ſententiæ pariturum. Qua ratione neque veſter Legatus admitti debuiſſet ad audientiam, quem ſciret Pontifex non ad parendum, & iurandum obedientiam, ſed ad refragandum, & contradicendum a vobis miſſum fuiſſe.

Quoniam vero peculiare eſt malis Principibus, qui Apoſtolicæ Sedis iudicium vitare conantur, aliquid excipere, quo vel ſaltem contemptum pariant iudicati, vt illud maxime, quod nimia celeritate præcipitauerit ſententiam, potius quam ex præſcripto canonum ſeruato ordine iudiciario, tulerit. Fuit olim iſta querela Michaelis Imperatoris aduerſus eumdem, de quo ſupra, Nicolaum Pontificem; qui redarguens ipſum oſtendit, ſatis eſſe, abſque aliquo ſeruato iuris ordine ſummo Pontifici, ſi quomodocumque rem compertam habuerit, & quomodolibet delinquentes Principes commonuerit; & ſi non parerent, abſque alio ordine iudiciario in contemptores vel contumaces excommunicationis ſententiam ferat: idq. factitari ſolitum ab ipſis, ſi quid aduerſus Principes emerſerit contentionis. Adeo vt nulla poſſit legitima eſſe querela aduerſus S.D.N. Paulum Quintum, qui in eos commonendo multus fuerit, & nihil

om-

omnino profecerit. His itaque dilutis obiectionibus, iam quæ poſt hæc in ijſdem Ducis litteris ad Præſules ſubijciantur, videamus.

Sunt plane huiuſmodi, quod ab exordio naſcẽtis Eccleſiæ ab his, qui ſe Catholicos profiterentur, contumaciores eſſe datas nullus inueniet. quippe quæ acerbiſſimo ſint refertæ contemptu. Sed quæ in execrabiles contemptores Paulus [a] Apoſtolus ingerat, & vos pertingant, audite: Videte, inquit, ne ſuperueniat vobis quod dictum eſt in Prophetis: Videte contemptores, & admiramini, & diſperdimini, quia opus operor ego in diebus veſtris, opus quod non credetis, ſi quis narrauerit vobis.] Nempe quod deſinetis eſſe quod eſtis, dum male quæritis eſſe ſuper Eccleſiam, quod efficere non poteſtis. De vobis namque eadem pertractantibus illud diuinitus ſcriptum oraculum eſſe ſciatis: Qui [b] habitat in cælis irridebit eos, & Dominus ſubſannabit eos.] hi namque, vti vos, aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius, nempe præſidentes ipſis ſacerdotes illa dicebant: Dirumpamus vincula eorum, & proijciamus a nobis iugum ipſorum.]

Quid aduerſus ſummum ſacerdotem ſibi arrogat quiſque quantumlibet ſummus Princeps? Etenim cum reuera laicus tantum ſit, ouis eſt ex grege Petri, ſeu potius ouis fœtus. Siquidem quod Chriſtus dixit [c] ad Petrum: Paſce oues, paſce agnos: per oues rectores eccleſiarũ interpretati ſunt Patres, per agnos ex eis in Chriſto genitos reliquos Chriſtianos. Audi compellantem te [d] (quiſquis es tranſgrediens terminos tuos) Apoſtolum Paulum, & dominium tuum iuſtis limitibus adeo coarctantem, vt extra eos qui ſunt tibi ſubditi, nullam in reliquis te habere ſentias poteſtatem, vt eos iudices. Tu quis es, inquit, qui iudicas alienum ſeruum? domino ſuo ſtat, aut cadit.] Si alieni ſerui abripitur tibi Apoſtolica denuntiatione iudicium: quomodo præſumere poteris alterius fori non tibi ſubiectum ſaltem iudicare clericulum? quomodo diaconum, vel ſacerdotem? quomodo Epiſcopum? & (quod horrendum dictu) quomodo tua ſententia condemnabis, & non horreſces Archiepi-

a Act. 13.
b Pſal. 2.
c Ioan. 21.
d Rom. 14.

chiepiſcoporum, vel Patriarcharum ſententias iudicare; ac denique ([a] quod & monſtrum atque portentum Luciferi eſt) dices: In cælum conſcendam, ſuper aſtra Dei exaltabo ſolium meum, iudicabo iudicia Chriſti Vicarij, latas ab ipſo ſententias nullas eſſe propria denuntians auctoritate definiam; quod & feciſti. Sed ſic eleuatus certum caſum expaueſce, qui ſubditur: Verumtamen ad infernum detraheris, in profundum laci,] adeo vt magno te ſcias periculo, ſicut magno piaculo diuina tentaſſe, tribunalq. illud diuinitus conſtitutum ſuper cælum exaltatum, eius retractando ſententiã peruaſiſſe. Sed audi te abſterrentem Apoſtolum: [b] Neſcitis, quia Angelos iudicabimus: quanto magis ſæcularia?] Venerandum quod eſt Angelis, quomodo Principibus non reuerendum, quod contempſiſti tribunal, & contumelijs affeciſti? Danielis [c] thronum circumſtabant Angeli vindices: Petri Cathedram deſeret cuſtodia Angelorũ vlciſcentium quidquid peccatur in eam? Sed nulla grauior pœna peccati ipſo peccato, quo & nullum grauius impietate, quam parit contemptus, & alit. Nam audi ſanctum martyrem [d] Cyprianum, vbi redarguit diaconum contemnentem Epiſcopum: Hæc ſunt, inquit, initia hæreticorum, ortus atque conatus ſchiſmaticorum, male cogitantium, vt ſibi placeant, vt præpoſitum ſuperbo tumore contemnant. Sic de Eccleſia reciditur, ſic altare profanum foris collocatur, ſic contra pacem Chriſti & ordinationẽ, atque vnitatem Dei rebellatur.] porta igitur eſt hæc, quam aperit falſa iuſtitia, ex qua progreſſus patet in hæreſes ex contemptu, de quo alibi: [e] Inde enim ſchiſmata & hæreſes obortæ ſunt, & oriuntur, dum Epiſcopus, qui vnus eſt, & eccleſiæ præeſt, ſuperba quorumdam præſumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honoratus, indignus hominibus iudicatur. Quis enim hic eſt ſuperbiæ tumor, quæ arrogantia animi? &c.]

[a] *Iſai. 14.*

[b] *1. Cor. 6.*

[c] *Dan. 13.*

[d] *Cyprian. epiſt. 65.*

[e] *Idem ep. 69.*

Sed quantum te deſerat, & procul abhorreat iuſtitia quã præſumis, vt omnes intelligant, quæ ſunt abs te poſita contra ſententiam Apoſtolicæ Sedis, hic reddamus: Ais in primis, contra omnem rationis formam litteras Apo-

ſtolicas

ſtolicas eſſe conceptas,& aduerſus id quod diuina Scriptura, Patrum doctrina, & ſacri canones docent eſſe conſcriptas. Sententiam vero excommunicationis iiſdem Apoſtolicis litteris promulgatam, non ſolum iniuſtam eſſe, & indebitam, ſed etiam nullam, nulliusq. momenti illegitimè fulminatam, nullo iuris ordine ſeruato.] iſta leguntur in illis totidem verbis expreſſa. ſed ſingula percurramus. Contra omnem rationis formam, & ſcita ſacrarum legum litteras aduerſus vos ab Apoſtolica Sede datas affirmas. Hic cogimur inuiti in memoriam reuocare, quæ per vos & veſtros miniſtros perperam perpetrata, diu multumq. diſſimulata ſunt ab Apoſtolica Sede; deplorata tamen ſemper, dum nulla penitus emendatio ſequeretur: quæ, ſi ex ſacrorum præſcripto canonum res agendæ fuiſſent, guttas pluuiæ fulmina anathematis ſuperaſſent. Quot vidimus Romæ miſeros exulantes Epiſcopos, vobis ſubditis ciuitatibus præfectos, dira perſecutione vexatos, cum obrutam reuocare in lucem tentarent eccleſiaſticam libertatem? Quot clericorum inferioris ordinis perlatæ ſunt iugiter querelæ, de foro eccleſiaſtico intercepto, & expilatis bonis eccleſiarum, ſublatis iuribus, inuaſis eccleſijs, violato ſacro aſylo frequenter? Qui annuntiatus frequentior Apoſtolicarum litterarum contemptus, ipſius vero in primis Bullæ in Cœna Domini promulgari ſolitæ violatio, & cum violatione deſpectio? Prætermittimus verba contumelioſa, falſa dicteria, arguta ſcommata, irriſiones & inuectiuas, quibus iugiter exagitare conſueuerunt veſtri S R.E. Clerum, iſthæc iugiter perpeti aſſuetum, non parcentes ei, qui Chriſti loco, ipſius voluntate, primarium thronum obtinet, ſummo Pontifici: vt pudeat nos iſta referre, quæ vos inferre delectet. Hæc & alia id genus plurima ſæpe ingeſta, & audita frequenter ſunt pacifice, & æquo animo adeo tolerata a prædeceſſoribus clemētiſſimis, vt ipſis iam ſua ipſorum patientia verteretur opprobrio, cum a nonnullis aduerſus eos zelo Dei æſtuantibus illud Dominicum iactaretur:[a] Simon dormis? Attamen paſſi ſunt potius inſimulari torporis, quam periclitari in Sede Apoſtolica toleran-

a Marc. 14.

leran-

Digitized by Google

lerantiam: expectans cum [a] Apoſtolo, ſi quando daret vobis Deus pœnitentiam ad cognoſcendam veritatem, & reſipiſcentiam à laqueis diaboli.] Vbi vero cognitum eſt, etiam firmitate legum per vos veſtra obfirmata eſſe peccata: haud amplius tolerantiæ tempus viſum eſt, ſed diuiſionis & combuſtionis, dicente meſſoribus patrefamilias illud Euangelicum: [b] Colligite zizania, & alligate ea in faſciculos ad comburendum.]

[a] 2. Tim. 2.
[b] Matth. 13.

Hic perpendite, an contra omnem rationis formam (quod obtenditis) diuinamq. Scripturam, ac doctrinam Patrum, & ſacros canones cuſtos ſacrarum legum Romanus Pontifex, poſt diu diſſimulatum patientiæ ſomnum, tandem vindex euigilauerit: cum eidem omnes militent rationes, diuina aſpirent oracula, Patres faueant, conſentiant ſacri canones; quorum vos omnium contemptores, omni deſtituti ſacrarum legum præſidio, in illud abſurdum impegiſtis, dixerim & monſtruoſum, vtpote hactenus a Catholicis intentatum, a ſchiſmaticis tantummodo, & ab hæreticis vſurpatum, vt laici cum ſitis (quod neque ſibi Epiſcopi in Concilijs arrogarunt) pronuntiare audeatis, ipſam in vos promulgatam excommunicationis ſententiam a ſummo Pontifice eſſe iniuſtam, indebitam, nulliuſq. momenti, atque illegitimam, vtpote (quod ſubijcitis) nullo ſeruato iuris ordine latam. Vnde tanta vobis auctoritas, vt iudicetis Iudicem vniuerſorum, quem nullum hactenus Concilium legitime congregatũ auſum eſt iudicare, cum ab eo omnia œcumenica Concilia accepere auctoritatem, vt abſque eius ſententia ipſa nec œcumenica dici, aut indici potuerint; nec in eis ſanciti canones alicuius fuerint firmitatis, in quibus & frequenter ſit conclamatum: Prima Sedes a nemine iudicatur: & Pontifici dictum: Tua te ſententia purga, vel damna?] Iſta cum fuerint hactenus ſumma religione cuſtodita: quomodo laici hominis ſententia labefactantur, ac penitus infringuntur?

Quis audiens iſta, non cum [c] Ezechia mox illud exclamet: Blaſphemiæ dies hæc?] & ſicut ille [d] Rabſacis litteras impias attulit in templum, & expandit eas coram

[c] Iſai. 37.
[d] 4. Reg. 19. 2. Paral. 32.

Domino: ita quicumque fidelis,in cuius manus eædem ipſius Ducis litteræ cõtumaces atque proteruæ peruenerint, legeritq. horrendas blaſphemias effuſas in contumeliam Apoſtolicæ Sedis, & contemptum eius, qui in ea a Chriſto per Spiritum ſanctum magno miraculo poſitus ſedet Petri ſucceſſor, Chriſti Vicarius Paulus V. inferat eas in baſilicam Petri, admoueat Confeſſioni ipſius, ibidemq. expandens eas, illatam tantam contumeliam eius Cathedræ clamet, & deploret iniurias, ipſumq. inuocet ſuæ ipſius, quam a Chriſto regendam accepit, Eccleſiæ defenſorem? vltores inſuper appellet ſanctiſſimos conditores canonum, & defenſores ipſorum Eccleſiæ Romanæ Pontifices,& Sanctos omnes, in quorum omnium deſpectum præſumpta tanta abs te eſſe noſcuntur? Qui cum adeo contempſeris thronum, in quo habita ratione connexionis membrorum cum capite, ipſe Chriſtus inſedit: noueris ſummo damno tuo in petram impegiſſe;de qua primum ſit dictum in Pſalmo: [a] Abſorpti ſunt iuncti petræ Iudices eorum.] & a Domino de eadem: [b] Qui ceciderit ſuper lapidem iſtum, confringetur; ſuper quem vero ceciderit,conteret eum,] ea nimirum confractione atque contritione, de qua iam dixerat ibidem verbis illis apertiſſimis: Auferetur a vobis Regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum eius.] Petra autem ipſa,quouis impetu agitetur, verbo Domini confirmata, nullam ſit vmquam paſſura iacturam. Vera ne ſint iſta, periodus millenorum ac ſexcentorum annorum Chriſti regnantis edocet, qua innumeris impetita contrarijs petra iſta,ferro,& igne tentata ſæpiſſime,nullam ipſa ſenſerit,ſed plurimam intulerit laceſſentibus læſionem.

a *Pſal.* 140.
b *Matth.* 21.

Quomodo autẽ auſus es pronuntiare illegitimam, iniuſtam,ac dicere excommunicationẽ eſſe nullam,quæ auctoritate non caruerit pronuntiãtis, cui nec alia neceſſaria defuerint ad actum legitimũ conducentia: vnde omnes iſtæ tuæ de nullitate exceptiones neceſſe ſit euaneſcere? cum inducatur pariter neceſſario ex præmiſſis, nullo pacto dici poſſe eamdem eſſe ſententiam excommunicationis nullã vel iniuſtam, ſed omnibus eſſe conſentientem Eccleſiæ iuribus,

ribus, & exemplis: quã neque indebitam (vt inique aſſeris) illegitimamve (vt male infers) aut nullius eſſe momenti (vt manifeſtiſſime erras) aſſerere quiſquam poterit, niſi cui Fides Catholica male oleat, & ſit Primatus ipſe Petri contemptui, exiſtimetq. cum hæreticis recentioribus, Romanæ Eccleſiæ priuilegia non eſſe a Chriſto, ſed ab Imperatoribus, cũ Patres & ſanctiſſimi martyres,[a] Irenæus, &[b] Cyprianus, qui[c] Fabiani locum, Petri locum appellat,[d] Optatus Milleuitanus, ſanctus[e] Hieronymus, ſanctus[f] Auguſtinus, Fulgentius, ſanctus[g] Leo Magnus, Gelaſius,[h] Ioannes Papa & martyr in epiſtola ad Iuſtinianum, Vigilius ad eumdem,[i] Gregorius Magnus, & denique omnes, quorum faſtidio eſt immenſum numerum recenſere, omnes inquam tam Occidentales, quam Orientales confeſſi ſint Patres, auctoritatem a Chriſto acceptam ad Romanos Pontifices per Petrum eſſe transfuſam: eorumdemq; omnium vna eademq. ſit ſententia, Primatum Romanæ Eccleſiæ per Petrum a Chriſto deſcendere. Vnde omnes ſemper negarint ipſi Romani Pontifices, præſertim vero Gelaſius, Bonifacius, Nicolaus, & alij poſteriores, neque per Synodos, neque per Imperatores Romanam Eccleſiam eſſe, quod eſt, caput omnium eccleſiarum, & ſuper omnes auctoritate pollentem; ſed tantum Chriſti promiſſione, quod & omnes ſunt profeſſi ſucceſſores ipſius, ac denique omnes, quotquot nomen Catholicum meruerunt: vt iſta negaſſe, ſit omnino ab Eccleſia Catholica exulaſſe, & cum hæreticis Nouatoribus collegiſſe; quorum mentis obtuſæ argumenta repereris abundanter in Annalibus Eccleſiaſticis confutata.

a Iren. lib. 3. c. 3
b Cyprian. de vnit. Eccl.
c Idem ep. 52.
d Optat. contra Par. lib. 2.
e Hier. ep. 57. 58. 85.
f Aug. ep. 165. & cõtr. ep. Mar. c. 4. & contr. partes Donati.
g Leo ep. 455. 89 & in homilijs frequenter.
h l. 8. de ſum. Trinit. & Fide Cath.
i Greg. Mag. lib. 4. ep. 32.

Chriſti igitur priuilegio roborato Petri Apoſtolatu, eadẽ promiſſione vniuerſa eiuſdẽ eſt roborata ſucceſſio, de qua ad Anaſtaſium Imperatorem Gelaſius poſt alia, de iiſdem digniſſime ſicut iuſtiſſime prædicata: Impeti, inquit, poſſunt humanis præſumptionibus quæ diuina ſunt iudicio conſtituta, vinci tamẽ quarumlibet poteſtate nõ poſſunt. Et præfatus hæc antea: Et ſi cunctis generaliter ſacerdotibus, & recte diuina tractantibus Fidelium conuenit corda ſub-

 mitti:

mitti: quanto potius Sedis illius Præſuli conſenſus eſt adhi-bendus, quem cunctis ſacerdotibus Diuinitas ſumma voluit præeminere?] Cuius deſpectus quanti ſit criminis, inde inferas, quod etiam minimorum Epiſcoporum, cenſuris eccleſiaſticis rem agentiũ contemptus, ſic afficit contemptores, vt indignos eos reddat ipſo nomine Chriſtiano. Nã accipe, quæ [a] Gregorius Magnus ait, quem & citat [b] Nicolaus Papa: Si vero ſunt, qui dicunt, quia compulſus quiſpiam neceſſitate, ſi anathematizatus fuerit, anathematis vinculo non tenetur: ipſi ſibi teſtes ſunt, quia Chriſtiani non ſunt, quia ligamenta ſanctæ Eccleſiæ varijs exiſtimant conatibus ſoluere &c.] Quod ſi obtentus neceſſitatis nec ſufficit, vt quis inualidam, vel nullam fuiſſe excommunicationem dicere poſſit, quo eam contemnat: vtique multo minus ſi iniuſta fuerit, ſponte ſua contemnere aliquis debet.

[a] Greg. lib. 9 ep. 39. prope fin.
[b] Nicol. ep. 9.

Eſt plane vulgata illa Scriptorum omniũ recepta ſententia, excommunicationem ſiue iuſtam ſiue iniuſtam eſſe timendam, ac minime contemnendam: quod velut firmiſſimum axioma eccleſiaſtica cuſtodiuit antiquitas. Vt quod iam ab omnibus vbique & ſemper probari poſſit aſſertum, nulla prorſus habenda ſit ratio, ſi quiuis magni nominis homo his quidpiam contrarium viſus ſit aſſeruiſſe: quem penitus contemnendum eſſe, his verbis docet [c] Vincentius Lirinenſis magnæ exiſtimationis antiquus Theologus, dicens: Ille eſt verus & germanus Catholicus, qui veritatem Dei, qui Eccleſiam, qui Chriſti Corpus diligit, qui diuinæ religioni, qui Catholicæ Fidei nihil præponit, non hominis cuiuſpiam auctoritatem, non amorem, non ingenium, non eloquentiam, ſed hæc omnia cuncta deſpiciens, & in Fide fixus & ſtabilis permanens, quidquid vniuerſaliter antiquitus Eccleſiam Catholicam tenuiſſe cognouerit, id ſolum ſibi tenendum, credendumq. decernit: quidquid vero ab aliquo deinceps vno præter omnes, vel contra omnes Sanctos nouum & inauditum ſubindici ſenſerit: id non ad religionem, ſed ad tentationem potius intelligat pertinere.]

[c] Vinc. Lirin. contra hæret. 25.

Via hæc regia; ambulandum per eam: declinans vero per contemptum ad dexteram, vel ſiniſtram, magnam ſibi, in quam incidat, foueam parat. Inobedientia enim pariens contemptum, reatum contrahit quouis alio grauiorem. ſiquidem diuina Scriptura teſtatur: [a] Quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idololatriæ nolle acquieſcere.] Contra vero ſumma eſt laude digna ſimplicitas iuſti, qui timens culpam, vbi non eſt culpa, innocentiam integram ſeruat, & gratiam auget. Hinc laudatur pietas Theodoſij iunioris Auguſti, qui non iniuſtam tantum, ſed quæ nulla penitus erat, vtpote excommunicatio lata ab homine petulante, cuius nulla erat prorſus excommunicandi auctoritas, ita exhorruit, vt neque cibum ſumere vmquam ſuſtinuerit, quouſque ab eodem, a quo eiuſmodi nulla excommunicatio progreſſa eſſet, benedictionem conſequeretur. Sed audi breuem ipſam hiſtoriã memoria dignam, quam [b] Theodoretus recitat his verbis: Vir quidam excolẽs vitam monaſticã, animo paulo audaciore præditus ad Imperatorem rei cuiuſdam petendæ gratia accedit. Quod cum ſæpius feciſſet, Imperatori eccleſiaſtica interdicit communione, vinculoq; Eccleſiæ ei iniecto decedit. Imperator autem fide cum primis excellens, ad palatium veniens, cum tempus inſtaret conuiuij, & omnes conuiuæ adeſſent, dixit ſe non prius capturum cibum, quam Eccleſiæ vinculo ſolueretur. Proinde vnus ex familiariſſimis ad Epiſcopum mittit, vt poteſtatem faciat ei, qui ipſum ligauerat, vinculo ſoluendi. Cum autem Epiſcopus reſpondiſſet, non debere cuiuſque vinculum admittere, ſignificaſſetq. eum ſolutum eſſe: non tamen ſolutione illa contentus fuit, donec ille, qui eum ligauerat, magno cum labore conquiſitus, communioni illum reſtituiſſet. huiuſmodi erat Imperatoris erga leges diuinas fides.] hactenus Theodoretus, & quidem factum repræſentans laude digniſſimum. ſiquidem totum impenſum eſt pietati, quidquid ex nimia ſcrupuloſitate videri poterat eſſe progreſſum. Odoratus eſt autem in ſacrificio Dominus odorem ſuauitatis, qui pro ipſo aduerſus barbaros

atque

[a] 1. Reg. 15.

[b] Theod. hiſt. lib. 5. c. 37.

Nota

atque tyrannos pugnans, ipſi integrum atque floridum conſeruauit Imperium, atque feliciter propagauit. At iam, quod ad Ducis litteras ſpectat, ſatis.

Quod autem pertinet ad litteras Senatus, contra eamdem excommunicationem publice datas ad populum: quòd in eodem argumento verſentur, eadem remaneant confutatæ reſponſione. Ceterum ſimillimum plane id genus litterarum eſſe ſcias illi, quod male vſurpatum a Michaele Imperatore, a Nicolao [a] ſummo Pontifice ita deſcribitur, & condemnatur: Tantis erat epiſtola verbis contumelioſis, immo blaſphemijs reſperſa, vt ſcriptor eius non niſi in gutture colubri calamum tinxiſſe putetur, & dictatoris labia pro dictionibus venena fudiſſe videantur. adeo vt ſi cuiuſpiam ſimpliciorum cor penetrent (non enim hæc aures prudentium ſuſcipiunt) hunc continuo necent, nimirum tanto miſerabilius, quanto mors animæ magis quam corporis per illum virulentum hauſtum admittitur.] Ex quibus vt aliqua promamus, ac ſimul promendo eadem confutemus antidoto, necando, quod poſſit necare, venenum: habetur in eis in primis quod mordeat Clerum, & ſugillet pios, nimirum querela, quod (vt aiunt) ſagacitate eccleſiaſticorum, & ſimplicitate piorum, quarta iam pars eſſet alienata Veneti dominij bonorum immobilium. Sententiam plane dignam non religioſiſſimo veſtro Senatu Veneto, ſed Anglicano conuentu, qui apud vos eſt, vbi in odium Catholicorum Fidelium eiuſmodi ſolent effutiri dicteria. Vnde dicere cogar: [b] Anathema in medio tui eſt Iſrael.] nec eſt quod parere aliquid boni poſſit, immo nõ eſt malum, quod ex ea malorũ fecunda propagine germinari non valeat. Quis aliquando orthodoxorum detraxit concionatori, ſuadenti Fidelibus eleemoſynas frequentare? Manichæum hunc fuiſſe oportuit, eiuſmodi impietate reſperſum, qui nolit, ſuaderi debere Fidelibus, quod diuinis Scripturis faciendum, frequentioribus ſententijs ſermo diuinus inculcat. Sed & quis Catholicorum inuentus hactenus, qui bona ſua erogantes ſiue in reſtitutionem collabentium eccleſiarum, ſiue in æditHuorũ alimo-

[a] Nicol. ep. 9.

[b] Ioſ. 7.

Digitized by Google

alimoniam,quod factum liquet a quamplurimis viris ſanctis,hos,vt vos,ſimplices nominarit,quos [a] Redemptor noſter,eo quod negotiari vtiliter ſciuerint,prudẽtes appellat? vt qui didicerint pecunia traiecticia cælũ emere,& redimere temporarijs æternitatem,& [b] transferre theſauros in cælos,vbi neque ærugo,neque tinea demolitur, atque facere ſibi [c] amicos de mammona iniquitatis, a quibus in æterna tabernacula recipiantur. Quibus & competat nomen non adulterinæ, ſed veræ ſimplicitatis,qua Iob [d] ſimplex & rectus,ac timens Deum laudatur,& [e] Daniel,quod in ſimplicitate ſua liberatus eſt de ore leonum; & Pauli [f] Apoſtoli admonitione doceamur dicẽtis: Qui tribuit,tribuat in ſimplicitate. Sancta plane ſimplicitas, non quæ penes vos ſonat fatuitatem,qua ſugillatis omnes, qui bona ſua reliquerunt eccleſijs: qua contumelia ſuo damno Mauritius Imperator ſanctum Gregorium legitur perſtrinxiſſe.

a Matth. 24. Luc. 12.
b Matth. 6. Marc. 10. Luc. 12. & 18.
c Idem. 16.
d Iob 1.
e Mach. 2.
f Rom. 12.

Addis inſuper de viris eccleſiaſticis, quod otioſe fruantur bonis eccleſiarum, partis populi totius ſudoribus: ſed cum neminem excipiatis,cum ſint ex ijs complures, quos certum eſt digne in Euangelio laborare, ad Deum pro populo puras leuare manus; ſatis apparet, oculum [g] eſſe nequam, ante quem totum corpus appareat tenebroſum, cum nec intueri poſſit, nec diſtinguere filios lucis a filijs tenebrarum. Sed pœniteat vos hac in re eſſe imitatos Iulianum Apoſtatam, qui iiſdem inceſſebat calumnijs ſeruos Dei; qui & ſicut eſt ipſe Deum expertus vltorem,vos pariter ſontietis execrandi ſceleris vindicem: qui lædentibus ſeruos ſuos acerbiſſime comminatus eſt,dicens: [h] Qui tetigerit vos,tangit pupillam oculi mei.] Sed hæc leuiſſima ſunt,& nullius fere momenti reſpectu eorum,quæ mox inferius aduerſus omnes eccleſiaſticos euomuiſtis, quæ & ſi vera fuiſſent, veſtris publicis litteris nequaquam ſpargenda erant in vulgus, ſed omni reuerentia contegenda, cum noueritis filios Noe [i] retrorſum incedentes, & caute obtegentes verenda patris, benedictionem eſſe conſecutos; Cham autem perpetuo maledictum. cuius vos exemplum ſectatos par pœna condemnet, niſi vera pœnitentia

quod eccl- / otiose utunt

g Matth. 6.
h Zach. 2.
i Geneſ. 9.

cri-

crimen diluat, quod faciendum hortamur.

Quod ſi vos adeo ſeueri exactores, paucorum delicta conuertitis in vniuerſos; plane grauiſſime inde peccatis, cum vno faſce iuſtos comprehendatis cum iniuſtis, eoſdemq. pari affectos ignominia pari cenſeatis dignos eſſe ſupplicio: vt omnes quidem in vos exclament tantæ arbitros iniquitatis. Si vero adeo ſancti videri vultis, vt pati non poſſitis quempiam eccleſiaſticorum extra diſciplinā ſacrorum canonum euagari: laudarem zelum, ſi eſſet ſecundum ſcientiam, quæ docet naturæ exemplis, admixta ſegeti zizania creſcere, & donec ventiletur, grano paleam eſſe commixtam, monetq. ex alijs innumeris Scripturæ diuinæ ſententijs, & quod potiſſimum eſt, docet exemplo Chriſti ſummæ Sapientiæ Patris, qui in numero duodecim Apoſtolorum paſſus eſt vnum ex ijs furem eſſe, & proditorem, atque ſacrilegum, inſigniorem ceteris peccatorem, qui fuerint aliquando, vel in æternum futuri eſſent: ne quis adeo miraretur, vel ſcandalum pateretur, ſi forte contingeret in eius Eccleſia quemlibet duodecimum ſacrorum miniſtrorum inſtar Iudæ reperiri omnium ſceleſtiſſimum; quod abſit, vt poſſit aſſerere quiſpiam. Sed & ſi vere abſque calumnia diceretur: ad Chriſti exemplum, quo tuto contineremur aſylo, eſſet legitime prouocandum. Non tamen iſta dicimus, vt eiuſmodi delinquentes ſaluos eſſe velimus, ſed acerrime puniri per ſuos iudices, veſtros conciues, præfectos eccleſijs ſub veſtro dominio conſtitutos Epiſcopos, ad hoc ab ipſis Romanæ Eccleſiæ Pontificibus veſtrates electos, vt cum non per alienos, ſed per vosmet ipſos cuncta adminiſtrari videretis, ſineretis cuicumque foro iura habenti diſtincta, eidem eſſe ſalua.

Sed his omiſſis, iam illæ ipſæ litteræ, quibus adeo multipliciter & enormiter peccatum eſt, tamquam e portis inferis proditæ, in vltionem expanſæ ad Petri Confeſſionem, in obliuionem perpetuo ſilentio complicatæ, ſciſſæ in redargutionem audaciſſimæ ſciſſionis, vti mendaces & contumaces, calumnioſæ atque proteruæ, quibus ita ignominioſe Romanam Eccleſiam impetiſtis: eamdem exci-

piant

piant digne ſententiam, qua his ſimiles litteras Michaelis Imperatoris blaſphemas & calumnioſas Nicolaus [a] Pontifex condemnauit igni tradendas, his pronuntiatam ab ipſo verbis: Decernentibus nobiſcum & ſimul * conſiderantibus ijſdem ſanctiſſimis fratribus & Coepiſcopis noſtris, ipſam epiſtolam (ſeu potius ipſas epiſtolas) in ſtipite videntibus cunctis ſuſpenſas, vaſto ſuppoſito foco, ad vituperium veſtrum coram omnibus nationibus, quæ penes Memoriam ſancti Petri multiplices inueniuntur, extremæ perditioni donabimus. Quatenus his rite patratis, diſcat pius quod amet, & crudelis quod timeat.] hæc Nicolaus. quæ & facta ſunt ſub eiuſdem Nicolai Pontificis ſucceſſore Hadriano Pontifice tam de litteris Imperatoris, quam de Photij Patriarchæ. Maneat ergo ſuo robore conſtans ſententia Nicolai, qua in contumaces & calumnioſas litteras Michaelis Imperatoris eſt iudicatum, & præiudicatum in veſtras illis ſimiles, & alias quaſcumque eiuſdem generis litteras contigerit exarari: quas ſemper reſpuit, nec lectione quidem dignas exiſtimauit antiquitas veneranda. hinc de his ad Cornelium Cyprianus: [b] Viderint qui vel furori ſuo, vel libidini ſeruientes, & diuinæ legis, & ſanctitatis immemores, iactitare interim geſtiunt, quæ probare non poſſunt; & cum innocentiam deſtruere ac expugnare non valeant; ſatis habent, fama mendaci, & falſo rumore maculas inſpergere. Certe quod Præpoſitis & ſacerdotibus congruit, danda eſt opera, vt talia cum a quibuſdam ſcribuntur, per nos reſpuantur. Porro hæc fieri debere oſtendimus, ſi quando talia quorumdam calumnioſa temeritate conſcripta ſunt, legi apud nos non patimur.] hæc acerrimus vindex exiſtimationis Apoſtolicæ Sedis, & qui ſederet in ea Romani Pontificis, martyr glorioſiſſimus Cyprianus. ac de veſtris litteris hactenus.

Quoniam autem fortaſſe contigerit, vt aculeata Parænesi vos queramini a nobis eſſe perſtrictos: ad illam prouoco vos ſacrorum Prouerbiorum ſententiam: [c] Meliora ſunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oſcula odientis:] in memoriã reuocando, quod ſcripſit lacrymans Ieremias,

[a] Nicol. ep. 9.

* al. conſidentibus

[b] Cypr. ep. 42.

[c] Prou. 27.

mias, inde videlicet populo florẽtiſſimo, & ciuitati ampliſſimæ excidium proueniſſe, quod (vt ipſe inquit) Prophetæ non aperiebant tibi iniquitatem tuã, vt te ad pœnitentiam prouocarent.] Vnde maximi loco emolumenti ducere debeatis, ſi hortando, monendo, rogando, & arguendo veſtra ad curationẽ peccata detegimus, quorũ, dũ latent, ſit prorſus deſperanda ſanatio. Quamobrẽ vt dicam cũ Apoſtolo:
a Thilip. 3. [a] Eadem ſcribere, mihi quidem non pigrũ, vobis autem neceſſariũ. Videte canes, videte malos operarios, videte conciſionem.] Nempe cauete hæreticos, quos & habetis inter vos habitantes, & eiſdem conniuentes prauos Catholicos; conciſionẽ ſuadentes, nimirũ ab Eccleſia Catholica ſciſſionem. Qui ſcindit, ſcindatur ipſe, acclamatũ eſt ſæpe in Con
b Ierem. 50. cilijs œcumenicis, ſecundum illud propheticum: [b] Quæ fecit, facite illi.] nempe vt qui ſcidiſtis Eccleſiã Dei: patiamini ipſi in Republica veſtra ſciſſuram. Admoneat vos periculum veſtrum: exterreat perditio veſtra. Periculum, inquam, quod Deus ob leuiorem populi in ſacerdotem contemptum conuertit iratus in Regnum ſanctam ipſam quã inſtituerat Rempublicam inter Hebræos. Audite ſcriben-
c Cypr. ep. 65. tem ad Rogatianum Epiſcopum ſanctum [c] Cyprianum gloriosiſſimum martyrem, & iſta ex diuino oraculo ſic deducentem: Cum Samuel ſacerdos a Iudæorum populo ob ſenectutem, ſicut tu modo, contemneretur; exclamauit
d 1. Reg. 8. iratus [d] Dominus, & dixit: Non te ſpreuerunt, ſed me ſpreuerunt. Et vt hoc vlciſceretur, excitauit eis Saul Regem, qui eum iniurijs grauibus affligeret, & per omnes contumelias & pœnas ſuperbũ populum calcaret, & premeret, vt contemptus ſacerdos de ſuperbo populo vltione diuina vindicaretur,] dum ipſorum Rempublicam ſua Deus plantatam manu mutauit in Regnum. hæc vos pericula vitanda moneo.

Exterreat vero vos magis, quam dixi timendam, perditio veſtra. Nam cum grauius peccatum, grauius ſuppliciũ iure exigat; & vtique cum inſolentius, & contumelioſius agitur in ſacerdotem, grauiorem conſueuerit Deus inferre vindictã: quæ igitur manere putatis vos damna, qui adeo

enor-

enormiter peccaſtis in eum, qui loco Petri ſedet in Apoſtolica Sede, Chriſti Vicarium? immo in Chriſtum ipſum peccaſtis, dum eius tunicam inconſutilem (quæ eſt Eccleſia) ſchiſmate conſcidiſtis. Sit vobis in exemplum Saul, cum contempto Samuele, eius ſpretis iuſſis, vendicauit ſibi, quod ſacerdotalis muneris eſſet: quem & paſſus redarguentem, vt abeuntem retineret inuitum, ipſius ſcidit pallium[a] recedentis, cum & de vltione mox accepit oraculum, Samuele ad ipſum dicente: Scidit Dominus regnum Iſrael a te hodie.] Et quod ea ſententia non eſſet quauis pœnitentia reuocabilis, iſta horrore plena verba ſubintulit: Porro Triumphator in Iſrael non parcet, & pœnitudine non flectetur: neque enim homo eſt, vt agat pœnitentiam.] & quantumlibet dixerit Saul ipſe: Peccaui, non fuit dignus audire, vt Dauid reprehenſus a Nathan:[b] Et Deus tranſtulit peccatum tuum.] nec vidit poſt hæc amplius Samuelem perditionem ipſius fruſtra lugentem. Quæ ipſa in exemplum perfidorum Principum iura Eccleſiæ inuadentium[c] Damaſcenus aduerſus Iconomachos agens inducit, atque ait: Regum eſt ciuilis adminiſtratio: eccleſiaſtica vero conſtitutio Paſtorum atque Doctorum. Impetus iſte latronum eſt, Fratres. Saul ſcidit pallium Samuelis. Et quid ei contigit? Abſcidit regnum eius Deus.] Abſcidiſtis vos, & conſcidiſtis in fruſta tot ſciſſionibus, quot inobedientijs contumacibus Chriſti tunicam in Romano Pontifice. Quid non timendum? vel non pauendum? Fiat, rogo, Deus ipſe miſericors & placabilis vobis, in omnibusq. propitius, ſicut cum per Ieremiam[d] comminatus eſt populo, dicēs: Inſanabilis fractura tua, peſſima plaga tua:] & tamen eodem contextu inferius ſubdit: Obducam cicatricem tibi, & a vulneribus tuis ſanabo te, dicit Dominus.] Non enim obliuiſcetur miſereri Deus. Expiate igitur culpam, crimen abluite lacrymis pœnitentiæ.

Erigite inſuper animos, rememoramini[e] priſtinos dies, in quibus illuminati magnū certamen ſuſtinuiſtis, quando nō cōmiſcuiſtis vos ſchiſmaticis, ſed arctiſſimo glutino vnitatis Romanæ inhæſiſtis Eccleſiæ; ob idq. paſſi grauiſſima a

a 1. Reg. 15.
b 2. Reg. 12.
c Orat. 2. Ioan. Damaſc.
d Ierem. 30.
e Hebr. 10.

Longobardis,& a cõtribulibus veſtris,quo nomine ab Honorio Romano Pontifice, datis [a] ad comprouinciales Epiſcopos litteris, Veneta Reſpublica, Chriſtianiſſima ab eodem fuerit appellata, inſigni gloriæ titulo, nonniſi de Romana Eccleſia bene merenti conferri ſolito. Sed & præter egregium titulum quid præterea fuerit eadem Reſpublica Veneta virtutis merito ab eadem Sede Apoſtolica conſecuta, glorioſe prædicat Gregorius [b] Septimus, ſic ſcribens ad Dominicum Ducem & populum Venetiarum: Scitis enim, quoniam præ multis terrarum partibus diuina diſpenſatio terram veſtram Patriarchatus honore ſublimauit, cuius dignitatis eminentia ex ſui ipſius nominis, & officij prærogatiua, adeo auguſta & rara eſt, cum non amplius quam quatuor in toto mundo reperiantur.] & inferius: Poſt Apoſtolicam Sedem,omnibus quæ ſunt in Occidente gentibus clariores extitiſtis.] Vnde autẽ tanta vobis gloria,pontificijs monimentis adeo celebrata, niſi ex ſchiſmatis odio implacabili, & Romanæ Eccleſiæ pace & vnitate tenaciſſima comparata? Propagata vero felicioribus, ſicut & maioribus incrementis,cum itidem maiores veſtri, veſtræ Reipublicæ decus & ornamentum,in ſummo diſcrimine conſtituti,cum dubia lance ſuſpenſus penderet orbis, & Principatus illi viderentur penitus interituri omnes, qui audaciſſimo Principi, ſchiſmatico Imperatori, Friderico Aenobarbo aduerſus Romanam Eccleſiam contra Alexandrum Pontificem non iungerentur: ijdem veſtri generoſiſſimi prædeceſſores, vere Chriſti fideles, in ſpem [c] contra ſpem credentes,elegerunt [d] affligi cum populo Dei potius, quã regnare cum Eccleſiæ Romanæ hoſte obſtinatiſſimo Pharaone. Sicq. iuncti tunc fœdere cum Longobardis,facti ſunt omnes ſimul Romanæ Eccleſiæ defenſores,ſchiſmatis vero fortiſſimi euerſores, honeſtiſſimo patefacto aditu, ad ſuam ipſorum Rempublicam Chriſtianiſſimam augendã, conſeruandã,ac ſolidandam. Quibus a Domino tunc datũ eſt,vt in ipſorum primariam Venetam ciuitatem trophæa inferrentur partæ victoriæ;quando & facti ſunt ipſi nobiliſſimi ciues tanti Pontificis exceptores, exhibitores etiam trium-

a Habetur 8. Tom. Annaliũ hoc Anno 630. prope fin.

b Lib. 2. ep. 39.

c Rom. 4.

d Hebr. 11.

Digitized by Google

triumphi omniũ præſtantiſſimi, ſed & munificentiſſimi in expenſis, promptiſſimi in obſequijs, in cuſtodijs ſolertiſſimi. Vnde ſibi celeberrimã a mortalibus cunctis immortalemq. gloriã compararunt, illuſtrata tunc mirifice eadem ciuitate manubijs Auguſtalibus, magis vero pontificijs aucta fulgoribus, & ſacris locupletata muneribus, e pœnu cæleſti largiſſime, Deo manum ſuam aperiente, profuſis honoris inſuper titulis conſignata perennibus, illis vero præcipuis, ex quibus præſtantiſſimi ciues eius iure nominati ſunt, ſchiſmatis euerſores, vnitatis Catholicæ defenſores, pacis conciliatores, fundatores quietis, atque Romanæ Eccleſiæ ſuſceptores, ac protectores.

At quinam modo audent inſurgere eiuſdem Reipublicæ hoſtes audaciſſimi, tantæ gloriæ euerſores, vt contrarijs factis tenebroſa obducãt iſta caligine; aſpergãtq. ignominijs, quæ tot tantiſq. ſudoribus parta, ſanguine comparata eſt, auitam gloriã? Cum autẽ conſueuerint in quauis bene inſtituta Republica iuniores æmuli eſſe maiorũ; nec pati ab antiquioribus ſuis eſſe degeneres, quos & factis egregijs ſuperare contenderint: quinã modo [a] ſpiritus vertiginis exagitauit Principes ſapiẽtes, vt ab Eccleſia Romana (quod pro monſtro habendum) adeo pudenda contradictione defecerint?] Potuitne iſtud fieri, vt a Petro ſcinderetur ſchiſmate Marcus, a patre filius, a magiſtro diſcipulus, ac miniſter aſſiduus, & vbique fidelis? Qui enim olim maximo lucro veſtro, nonniſi odio ſchiſmaticorum reliquit a ſe fundatam eccleſiam Alexandrinam: maximo quidem damno veſtro, ſi ſic perſtiteritis (quod Deus auertat) vos relinquet, & Petro fixus inhærens, eius Vicario aſſidebit, & aſſurget in opus, contra ſchiſmaticos & hæreticos collaborans. — a *Iſai. 18.*

Aliena vos pericula moneant. conſueuit poſt ſciſſionem deſolatio ſequi. Donatus in Africa ſchiſma conflauit, a quo Donatiſtæ denominati fuere, qui vbi incurabiles redditi frequentiori lapſu, dati ſunt omnes iuſto Dei iudicio vna cum Africana prouincia Vuandalis primum, atque demum in excidium ſempiternum Arabibus. In Oriente non ſolum quã diximus, Alexandrina, ſed & reli-

quæ ſedes Patriarchales, vbi ſchiſmate ſe ab Eccleſia Romana ſciderunt, ſciſſæ ſunt pariter a protectione diuina, datæ omnes in captiuitatem, & ignominioſiſſimam ſeruitutem nefandæ Turcarum genti, ſub cuius iugo ferreo hactenus indies magis magisq. teruntur: in primis vero Græci ipſi auctores ſchiſmatis, exigente pœnas diuini acerbitate Iudicij, vt palea ſub plauſtro ferrato teruntur, & conterentur, quouſque deſinet eſſe [a] neruus ferreus ceruix eorum.

[a] *Iſai.* 48.

Ad quod tam grande malum anteuertendum, egregie laborauit ſuo tempore, quo ſumpſit exordium Photianum ſchiſma, Baſilius Imperator, qui in diuino illo conſeſſu Octauæ œcumenicæ Synodi, Spiritus ſancti gratia congregatæ, ad præſentes ibi ſchiſmaticos egregiam habuit orationem, quam adhuc integram conſeruant Acta ſynodica: ex qua aliqua ſaltem hic vt deſcribantur, a nobis exigit importune rerum & temporum opportunitas. Audite quæſo tunc illis tantum, ſed nunc vobis ipſis Imperatorem diuino prorſus afflatum Spiritu perorantem:

Vos quoque, inquit, qui curatione indigetis, ac medela opus habetis, pretioſa membra Chriſti, etſi neſcio quomodo a malo dæmone detēti, a capite, nempe a Romano Pontifice ſeparati eſtis: Vitis vera, quæ propter contentionem importunam, immo vero iniuſtam, in amaritudinem conuerſa es: Amici & proximi noſtri, etſi propter odium irrationabile ex aduerſo appropinquantes & ſtantes, ac vnitatem reſpuentes. Suſcipite admonitionis ſermonem (non autem confundor dicere) etiam deprecationis. In id enim nos adduxit miſericordia, quam circa vos habemus. Scrutamini intima conſcientiæ veſtræ, & inuenietis vos male ab Eccleſia eſſe diſiunctos. Nouiſſima hora eſt, & Iudex pro foribus eſt, fratres: ne præoccupemur ab eius Eccleſia ſequeſtrati, & longe ab illius gloria proijciamur. Nihil turpe ducamus, paſſionem manifeſtare, & vulnus oſtendere, ac locum pœnitentiæ & medicinæ requirere, atque intra atrium ſaluantium fieri; ne confuſionem obedientiam arbitrando, confuſionis æternæ ſumamus experimentū. Qualis autem hæc eſt confuſio, fratres, procidere Deo, & veniam

niam expetere? Deo enim procidunt, qui Eccleſiæ & ſpiritalibus iſtis Patribus procidunt. Confuſio quidem reuera eſt & maximus pudor, immo vero in Deum dimicatio, nolle vnumquemque proprium confiteri peccatum, & humiliari propter Chriſtum, & lucrari & ſe, & multos.

Si autem omnino hoc confuſionem arbitramini: Ego, cui Imperij ſuperpoſita eſt corona, forma vobis efficiar huius optimæ humilitatis. Ego qui imperitus, & inſipiens ſum, bonum initium ero veſtrum qui ſapientes eſtis, & ſcientia clari. Ego qui in peccatis volutatus ſum, primus vobis typus fiam, qui mundi eſtis, & virtuti operam datis. Ego primus memet ſuper pauimentum proijcio, purpurã & diadema paruipendens: aſcendite ad genas meas, & ſuper oculos meos incedite, nec reputetis magnum, Imperatoris calcare ſcapulas: nec reuereamini pedibus tangere verticem, cui ſuperimponitur a Deo donata corona: omnia pati promptum habeo, & agere promptius, quæ vobis quidem confuſionem, mihi autem gloriam, & maximam claritatem conferre videntur. Neque enim in hoc curam gero gloriæ meæ, tantum vt videam communionem, vnitatem, & vnam eccleſiarum feſtiuitatem, tantum ne animæ detrimentum patiar, & gaudeat ſuper me ille omnium inimicus diabolus, captiuum ſumens, quod mihi deſiderandum eſt, tantum ſpei meæ lampas inſperate non extinguatur, per quam feſtinabam communi illuſtrari lætitia & gaudio.

Neſcio quod erat ſatagendum & efficiendum, & non feci; vel quos proponendos admonitionis, & deprecationis ſermones, & non propoſui. vos de cetero videbitis. Innocens enim ſum a perditione veſtra. Si vero & ad magnum & horrendum illud Iudicium futuræ diei vos remittitis, quaſi pro vobis rationem daturos: noſcite quia bene noui, quia nullus vobis iuſtitiæ ſermo ſiue hic adeſt, ſiue illic aderit, niſi quantum in hac controuerſia inuentum extiterit. Verum ſi vultis ante illud Iudicium, conſcientiæ veſtræ interrogare iudicium: dicetis amplius nihil, quam quod ab Imperio noſtro dicitur. Deponite igitur contentio-

tio-

tiones, fratres, & reſumite amorem fraternitatis: fugite diſſenſionem, & vnitatem ampleɛtimini: odium auertite, & dileɛtionem in ſinum recipite: ſtate cum probabilibus, & capiti compaginamini. Recipite per obedientiam diuinæ communionis gratiã, & nihil ob ſæcularia ſitis ſolliciti. Sunt enim apud compatientiſſimum Imperium noſtrum ſuſceptionum modi diuerſi, per quos conſolabimur, & inceſſanter, quæ ſecundum ſæculum vobis opportuna fuerint, faciemus. Rurſus multimode decertabimus, obſecrantes, rogantes, & omne ingenium commouentes ad ſpiritales Patres noſtros & Patriarchas, vt diſpenſent quid eorum quæ inſunt animo veſtro; tantum ne temere contra ſalutem veſtram agatis. &c.] hæc & alia plura Imperator ad ſchiſmaticos Epiſcopos, ſententia Romani Pontificis excommunicatione damnatos, haɛtenus in ſchiſmate permanentes.

Iſta ſi ſpernitis, tanta charitate, atque animi demiſſione pronuntiata ab orthodoxo Imperatore, & eius contemnitis lacrymas: hoſtium proculdubio eritis audituri cachinnos, & ab æmulis eiuſmodi ex diuina Scriptura iaɛtari ludibria, & ſubſannari improperijs iſtis: Hæccine [a] eſt vrbs perfeɛti decoris, gaudium vniuerſæ terræ? Aperuerunt ſuper te os ſuũ omnes inimici tui,] addentes:[b] Quomodo faɛta eſt meretrix ciuitas fidelis plena iudicij?] Exprobrantes inſuper cum deriſione deliria in ætate decrepita Reipublicæ ſeneſcentis, annisq. iam reliquas ſuperantis: & quidẽ inexcuſabilibus rationibus. Nonne delirium eſt, aduerſus Deum mortales bella ſuſcipere, & contra diuinam inſtitutionem audere laicos Dei miniſtris ſacerdotibus dominari? Deliramentum quis eſſe negauerit, non curare, immo ſumme contemnere, habere loco ioci, immo & lucri, ab Apoſtolica Sede, ab ipſa Catholica Eccleſia excommunicatione eſſe præciſos? Deliratio nonne plane omnium maxima eſt, ſperare extra Eccleſiam conſequi poſſe ſalutem? At inſuper quam grande illud delirium, Eccleſiam Romanam de veſtra Republica ſemper bene merentem, conciliatricem Principum in ſacrum fœdus, in bello ſociam,

a Thren. 2.

b Iſai. 1.

Digitized by Google

ciam, in pace matrem, erga filiam propenſiorem, benefi-
centia largiore pandentem ſinum frugum : eamdem ab
eiuſdem filiæ amplexu diuellere, ac diro ſchiſmate ſepara-
re? cum id nihil aliud ſit, quam eiuſdem Reipublicæ ner-
uos ſuccidere, & caput amputare? Sed delirium plane riſu
dignum quis neget, velle contra ſtimulum calcitrare, &
obſtinato animo vrgere, vt fronte feriat duriſſimam petrã
atque confringat? At non delirantis ſenis tantum, ſed fu-
rentis inſania animi ſignum illud eſt euidens, pro titulis
gloriæ infame ſchiſmaticorum nomen conſequi laborare,
ac demum illud pudendum, quod ipſi adiacet, hæreticum.
Sed & illud quidẽ grande delirium apparet omnibus, quod
ſub velamine libertatis, nectãtur vincula ſeruitutis, connexa
peccatis, teſtante id diuina [a] Scriptura, quæ euacuari non *a Ioan. 21.*
poteſt, quod qui facit peccatum, ſeruus eſt peccati, & quod
funibus [b] peccatorum ſuorum peccans quiſque ligetur: *b Prou. 5.*
contra vero contemnatur vera libertas, quæ ſanctæ religio-
nis cupiat vincula ſalutaria, quibus tantum obligata, libera
conſiſtere poſſit, ac tuta, fortis, & permanensglorioſa, ſe-
cundum illud [c] Eccleſiaſtici ita monentis: Inijce pedem *c Eccls. 6.*
tuum in compedes illius, & in torques illius collum tuũ.]
& ſequitur: Erunt tibi, inquiens, compedes eius in prote-
ctionem fortitudinis, & baſes virtutis, & torques illius in
ſtolam gloriæ, & vincula illius alligatura ſalutis.]

His vero & alijs id genus obiectantibus veſtræ gloriæ
æmulis & aduerſarijs, Reſpublica ipſa, longiori ſenio effe-
cta prudentior, mente ſana, corde ſapiens, ipſius nempe ſa-
nior pars ciuiũ, quod Anna Heli, iuſte iſta reſpondeat: [d] Ne- *d 1. Reg. 1.*
quaquam deſipio, ſed mulier infelix nimis ego ſum: nec
reputet me quis quaſi vnam de filiabus Belial.] Nolens
ipſa & inuita patior iſta Politicorũ preſſuris ſuffocata no-
uantium. Reſpiciat jam Deus ignominiã meam, & iudicet.

At hic tandem finis eſto: Sed doleo vehementer, quod
abſque, Valete. Ioannes [e] enim Apoſtolus id vetat facere, & *e Ioan. epiſt. 2.*
cum eo omnis ſimul Eccleſia, quod indignos ſalutatione
iuſte iudicet eos, qui non cõmunicantes Romanæ Eccleſiæ,
omnis penitus ſint ſalutis expertes. Quod nolim putetis,
ſym-

ſymbolum eſſe odij. Abſit. Quiſnam eſt qui magis præ-
cipiat & inculcet inimicorum dilectionem, ipſo Ioanne?
Neminẽ odit Eccleſia, quæ inimicos diligendos eſſe, monet
a Cant. 2. ſcriptis, & ingerit verbis; ſed quæ a Deo (vt ipſa [a] teſtatur)
charitatem acceperit ordinatã: quæ ſunt Dei, diligat ipſa;
& peccata, quæ ſunt extra & contra Deum, odio perſequa-
b Aug. ep. 203 tur. Hinc Auguſtinus [b] ſcribens ad Maximinum Donati-
ſtarum ſchiſmaticorum anteſignanum, eadem ratione de-
teſtatus in ipſo dirum ſchiſma, inter alios titulos, quibus
honorare fas eſt hominem extra Eccleſiam poſitum, nomi-
nat dilectiſſimum. Teſtis eſt mihi Deus, quomodò vos
omnes cupiam in viſceribus IESV Chriſti, & hoc oro cum
c Epheſ. 4. Apoſtolo, [c] Epheſios commonẽte, vt in Eccleſia Catholica
ſitis vnum corpus, & vnus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in vna
ſpe vocationis veſtræ.] extra quam connexionem & vni-
tatem nulla cuiquam penitus poterit eſſe ſalus, ſed lugen-
da ſemper abſque redemptione damnatio. Faxit Deus, vt
ſancti Spiritus gratia, difflata illa caligine, qua obtexit
d Thren. 2. Deus in furore [d] ſuo filiam Sion, arrideat nobis prior illa
e Iud. epiſt. veſtra ſerenitas; & ſidera errantia, [e] quibus procella tene-
bratum ſeruata eſt in æternum,] in firmamento Eccleſiæ
fixa reſplendeant in æternum, ſecundum illud propheti-
f Bar. 3. cum: [f] Stellæ dederunt lumen in cuſtodijs ſuis, & lætatæ
ſunt, vocatæ ſunt, & dixerunt, Adſumus: & luxerunt ei
cum iucunditate qui fecit illas.] Amen.
g Aug. ep. 162. Sit autem vobis Paræneſis hæc (vt ſic perorẽ cum [g] Au-
guſtino ad Donatiſtas) correctio, ſi velitis: Teſtis vero, &
ſi nolitis.]

592260
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

2

GERARDI LOPPERSII FRISII CATHOLICI ANTAGONISTAE

SENTENTIAE ILL.MI AC REV.MI

CARD. BARONII

IN SACRO CONSISTORIO

DICTAE PROPVGNATIO,

ADVERSVS IOANNEM MARSILIVM NEAPOLITANVM.

NAPOLI

ROMAE, Ex Officina Lepidi Facij. M. D C. VII.

SVPERIORVM CONCESSIONE.

Digitized by Google

1410179

QVONIAM diſputationem Marſilij aduerſus Illuſtriſſimi Cardinalis Baronij ſententiam refellentes, in cõplures partes & membra ſecare eam neceſſe habuimus: ne ſit, quod vel Lector deſiderare, vel Marſilius ipſe de fide noſtra conqueri poſsit, tamquam vim verbis eius, ſiue mutilando, ſeu interſecando attulerimus: integrum ipſius VOTVM, quod appellat, αὐτολεξεί, & totidem verbis calci propugnationis noſtræ, graue ſcilicet & cum primis illuſtre Marſilianæ inſipientiæ exemplar & ſpecimen, attexendum curauimus.

Imprimatur ſi placet R. P. Magiſtro Sac. Palatij Apoſtolici,
B. Epiſcopus Arim. Viceſg.

Imprimatur, Fr. Paulus de Francis Magiſter, & Socius R. P. Magiſtri Sac. Pal. Apoſtolici.

Digitized by Google

GERARDI LOPPERSII
FRISII CATHOLICI
ANTAGONISTAE
SENTENTIAE ILL.MI AC REV.MI
CARDINALIS BARONII
IN SACRO CONSISTORIO
DICTAE PROPVGNATIO,

Aduerſus Ioannem Marſilium Neapolitanum.

ALLATVS eſt his ferme diebus Romam libellus tamquam portentum, hac inſcriptione noratus: *Duo Vota, hoc eſt ex animo Voto prolatæ ſententiæ, Vnum Illuſtriſſimi ac Reuerendiſſimi Domini Cæſaris Baronij Sorani S.R.E. Cardinalis Bibliothecarij contra Sereniſſimam Rempublicam Venetam: Alterum excellentiſſimi Domini Ioannis Marſilij Neapolitani Theologi pro eadem Sereniſſima Republica.*] Cuius aſpectu obſtupuerunt, qui viderunt, tantam homini ineſſe cum temeritate dicacitatem, vt dictam in ſupremo orbis terrarum Senatu, ſacroq. ipſo Conſiſtorio, laudatam, & cunctorum plauſu acceptam ſententiam, auſus ſit pro animi libidine carpere, idemque ipſe, qui plurimorum auctorum orthodoxorum magni nominis ſcriptis non ſolum ſchiſmaticus, ſed & hæreticus eſt conuictus, aſſertus, & comprobatus; quorum cauſa & meruit infelix excommunicatione ab Apoſtolica ſancta Sede percelli. Riſerunt vero, cum, quod terribile viſu videri poterat apparuiſſe monſtrum: compertus ſit idem mus eſſe ridiculus, cui feſtiue omnes illuderent, exercentes primum de titulo recitato ludibrium; & ita dicentes: Quidnam illud? *Duo Vota, hoc eſt ex animo Voto prolatæ ſententiæ*] in te illud Iob dictum in

[a] *Iob 38.* Eliu mox intorquerent [a]: Quis eſt iſte inuoluens ſententias ſermonibus imperitis] qui ſe non Latinum, ſed Barbarũ primis verbis oſtendit, Vota nominans, quæ dici ſolent in Senatu ſententiæ, & Votum (ſic lepide ludens) pro vacuo ponens?

Quid ais Marſili? Tu ne ipſe, qui Venetijs diceris docere Donatum, adeo te malum Grãmaticum probas, vt ſine his auſpicibus barbariſmis ne inſcriptionẽ quidem libelli tui, hoc eſt titulum ipſum cõcipere potueris? Quamobrẽ reuocaberis inuitus, velis, nolis, ad Orbilij Beneuentani ſcuticam, ad riſum omnium ſpectãtium κατωμάδιος ſuſpenſus ad verbera, pro huiuſcemodi barbariſmis & ſolœciſmis, quibus ſcatet oratio iſta tua. Et quidem iure: nam quantumlibet ſeueriſſimus, rogatus mitior redditus, forte penitus iſtiuſmodi dimiſiſſet errata, ſi tu licet male, non tamen mala ſcripſiſſes, ſimilis illis,
[b] Aug. confeſſ. lib. 1. c. 18. de quibus S. Auguſtinus [b] ait in Confeſſionibus; quod aliqua facta ſua non mala, cum barbariſmo tamen & ſolœciſmo enuntiarent. Sed cum tu mala locutionẽ facta adhuc mala, peſſimaq. reddideris: duplo verberandus expoſitus, ex ſcutica miſer ad flagella traheris.
[c] Idẽ ibid. c. 19. Ferulis namque (idem Auguſtinus [c] ait) maiora ſupplicia ſuccedunt,] irroganda tibi ob calumnias ſparſas in ipſum, cui tu noxa teneris aſtrictus, Baronium S. R. E. Presbyterum Cardinalem.
[d] *Prou. 26.* Qui tamen admonitus ſacro illo Salomonis prouerbio: [d] Ne reſpondeas ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne efficiaris ei ſimilis,] prudens ſe ab iſtiuſmodi nomine ſuo indigna quæſtione de te exercenda ſubduxit. Cum ego quod ſequitur ab eodem Parœmiaſte mox dictum arripiens, videlicet: Reſponde ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne ſibi ſapiens eſſe videatur,] hanc ſuſcepi reſpondendi prouinciam, ſecurus omnino, quod ſi forte non tibi de te ipſo ſublimia ſomnianti, alijs tamen te oſtendam prorſus inſipientem.

Sequar tua veſtigia, qui primum tuæ ipſius ſcriptionis exordio inſanientis hominis haud leuia ſigna dediſti, dum ex abrupto ſic incipiens orationem; *Quod ad me miſiſti Votum, antea legeram*] quem alloquaris, non dicis, quis ad te miſerit, taces. Et cum conſtet, a Baronio, contra quem ſtylum conuertis, ad te non miſſam ſuã in Conſiſtorio dictam ſententiam: tu (dicam pace tua) more phrenetici loqui conuinceris, miſcereq. verba cum laruis. ſed & quod ſequitur, certum te redditum, dictam ſententiam illam in Conſiſtorio eſſe Baronij, id affirmante ipſo Baronio: euidentiori plane ſtultitiæ ſigno deſipere noſceris. Certus quippe reddi minime potuiſti, niſi ex teſtificatione ipſius, id ſua ſubſcriptione profitentis, vel alio

modo

modo teſtantis. Sed cum neutrum prorſus fecerit: vel te mentitum dicent omnes, vel excuſando ſaltem, inconſiderate locutum. Attamen Baronius, etſi quam dixit in Conſiſtorio ex tempore, non præmeditatus, multo minus ex ſcripto ſententiã recitauit, quod ad ſingula verba pertinet, haud facile aſſerere poterit, hãc illam eſſe: bona fide rem agens, recognouit ſua ſenſa in hac abs te cuſa, ita tamen vt explicata totidem iiſdemq. verbis non ita fateri debeat. Perdifficile namque eſt, vbi non erant notarij exceptores, ex memoria reddere ſingula, quæ in ea dicta ſunt verba. In quam tu dicturus ſententiam, prudenter egiſſes, ſi litteris iſtud ipſum ab eo ſciſcitatus eſſes, eamne ille pro ſua & germana haberi pateretur, quam tu impugnare paratus eſſes: atque etiam, num aliqua ex parte læſa eſſet a librarijs deſcribentibus, vel alijs infenſo animo deprauantibus: cum præſertim nullus eſſe apud te noſcatur diuinæ Scripturæ vſus atque ſagax ingenium ad cognoſcenda, ſi quæ in eam illapſa fortaſſe eſſent errata; neque ad eadem emendanda facultas. Sit in exemplum quæ ibi legitur lectio deprauata, his verbis poſita ad finem ipſius: *Trutina hac in manu tua, dicam cum Iſaia.*] Cum vero eiuſmodi ſententia nuſquam apud Iſaiam ſit reperire: cur tu, tamquam ſi Iſaiæ eſſet, lectionem admittis, ac vteris; & ſic tranſilis oſcitanter? Nega apud Iſaiam quid huiuſmodi reperiri, vel ſapientius corrige, reddeq. germanum textum eiuſdem illic citati Iſaiæ [a] dicentis: Ruina hæc ſub manu tua.] Sunt & alia quæ irrepſerunt menda, abs te homine craſſæ Mineruæ nec cognita, quæ inferius vbi cudetur ipſa, corrigentur, poſita in margine ſincera dictæ ſententiæ lectione. *a Iſa. 3.*

Quod autem ipſo primo ingreſſu laboras, vt oſtendas, locum illum Actorum [b], vbi dictum eſt a Domino per viſum Apoſtolo Petro: Occide & manduca] intelligendum eſſe de Baptiſmo, non autem de excommunicatione, & ad hoc probandum ſanctorum Patrum ſententias coaceruas: plane inani labore conſumeris, ſic currens quaſi in incertum; ſic pugnans, quaſi aerem verberans: cum omnes id certo ſciant, nec ſit vel vnus, qui inficias ire poſſit. ſed quid? Num quæ ſecundum litteram, ipſam nempe hiſtoriam dicta eſſe conſtat de Baptiſmate Gentium: ſecundum allegoricam alluſionem ad excommunicationem transferri non poſſunt, dum & ipſa excommunicatione vera ad hoc occidat, vt ſaluet? Quis neget iſta primum Domini noſtri eodem modo loquentis exemplo licere, dum in re tanta, tantiq. momenti non niſi per alluſionem, regenerationis ſacramen- *b Act. 10.*

cramen-

cramentum, occiſionem appellat? quod & ſimul ſanctorũ omnium Scriptorum eccleſiaſticorum liquet exemplo conceſſum. De quo ſi eam quæras, quam decet, ad alluſionem, ſimilitudinem: ſic habeto: Ab ipſa ſancta Eccleſia, tum per Baptiſmum, tum per cenſuras certum eſt aditum patefieri ad ſalutem; nempe quod agitur per Baptiſmum, vt per quamdam ſpiritualem occiſionem vitam quis conſequatur æternam; per excommunicationem id ipſum præſtari. Iuxta quam alluſionem ſic pariter locutus inuenitur

a *Ier. 12.* Ieremias, cum ait[a]: Congrega eos quaſi gregem ad victimam, & ſanctifica eos in die occiſionis.] & Oſeas:[b] Dolaui in Prophetis, occidi eos in verbis oris mei:] ita nimirum (quod ad alluſionem pertinet) occide, præcidens eos ab Eccleſiæ corpore, in qua dum publice peccãdo culpa mortali pereunt impœnitentes, deſperata ſalus eorum eſt: cum vero præciſi eijciuntur, ſic confuſi quærant Eccleſiam pœnitentes, vt aſſequantur per pœnitentiam vitam æternam. Secundum quod S. Auguſtinus interpretatur, dicens: Occide in eis errorem, & ſuſcita fidem.] Vis adhuc, vt & in hac alluſione proprietatem oſtendam cum veritate; nimirum excommunicationẽ vere eſſe occiſionem? In promptu eſt Euangelium,[c] Domini id exemplo demonſtrans, quo maledicente ficulneæ, ipſa continuo eſt arefacta. Quod quidem typum gerere excommunicationis, communis eſt abſque controuerſia & recepta Patrum ſententia. En quam patens in excommunicatione occiſio, & oculis intuentibus manifeſta.

b *Oſe. 6.*

c *Matth. 21.*

Sed & quod hæc occiſio ſpirituali gladio fiat: teſtem & aſſertorẽ habeo itidẽ ipſum S. Auguſtinum,[d] qui eamdẽ excõicationẽ gladiũ appellat, quo, vt olim Phinees transfodit adulteros, ita publice peccãtes excõmunicando occidat Epiſcopus. Vides quos teſtes habeam eius aſſertionis, quæ ſtulte admodũ abs te, iſta neſciente, corripitur? Vis & adhuc adhiberi Hieronymũ? Lege ipſum in epiſtola ad Riparium[e] contra Vigilantium, vbi occiſionem nominat excommunicationem, Dauidicum[f] illud vſurpans: In matutino interficiebam omnes peccatores terræ, vt diſperderem de ciuitate Domini omnes operantes iniquitatem.] Secundum igitur hanc ſatis proprie deductam alluſionem Baronium eſſe locutum, non autem interpretatum hiſtoricam veritatẽ, ex ijs, quæ ſubijciuntur, recte colligere potuiſti; vt nihil ſit, quod in eum conuertere valeas ſpicula Concilij Tridẽtini. Quod in primis factitatum poſt Dñm a ſanctis Apoſtolis & Euangeliſtis, pluribus exẽplis oſtendit idẽ S. Hieronymus[g] in epiſtola ad Pam-

d Aug. de Fid. & oper. c. 2.

e Hieron. epiſt. 53.

f *Pſal. 100.*

g Hieron. epiſt. 101.

Digitized by Google

Pammachium de optimo genere interpretandi. Poſt hos vero, omnes ſanctos Patres, tam Orientales, quã Occidentales, qui ab exordio naſcentis Eccleſię in hunc diẽ claruerunt, adduci æque poſſunt in teſtimoniũ: adeo vt hoc iam negare, ſit impiũ. Lege tu inter Græcos (ſi ſapis) Gregorium Nazianzenum, ſi vel periodum vnã abſoluat, qua non ex diuina Scriptura, vel etiam ex ſcriptoribus Ethnicis deducat alluſionem. Lege inter Latinos S. Bernardũ, qui ſuis ſcriptis ſemper diuinæ Scripturæ verba non interpretando, ſed alludendo, tamquam in ſtamine aurea fila contexuit. Hoc tu reprehendes? Non quidem, vel ſi maxime velis, reſiſtentibus & aduerſantibus tibi omnibus.

Dum autem totus es in recitandis ſanctorum Patrum ſententijs: mutans ſancti Auguſtini verba, plane reddidiſti ipſum tuo barbariſmo ſimilem tibi ridiculum, ponens vocem, linteum, in genere maſculino, quod neutrum eſſe conſtat. addis enim ex ipſo: *Quos Domino lucramur, manducat Eccleſia, cuius perſonam gerebat Petrus, quando in cælo ſubmiſſus eſt linteus.*] cum tamen ipſe Auguſtinus recte in genere neutro linteum Latine poſuerit. Erras autem grauius, dum rurſus ſtudio inſano contendis, omnino Baronium locum illum eſſe male interpretatum. At hæc tu fruſtra; nam non interpretans, ſed alludens tantummodo, id quod modo demonſtrauimus, ipſe locum attigit.

Redarguis paulo poſt etiam, quod Baronius aduerſarios inſequẽtes Eccleſiam leones nuncupauerit, quorum (vt vis) ſint omnia laude digniſſima ob inſignem generoſitatem, qua præ ceteris animantibus eos natura donauit. Quæ plane tu ſtertendo locutus eſſe videris, neſciens quid diceres, dum te diuinæ Scripturæ ignarum penitus oſtendis, cuius plurima loca pateant, quibus leo diabolus, leo tyrannus, & quilibet potens fortitudine hoſtis Eccleſiæ leo ſæpę dictus inueniatur: licet ob diuerſas cauſas etiam in bonam partem leonis nomen acceptum, facile ſit inuenire. ſed in his adeo patentibus non immorandum. Inferius vero quem citat Baronius Nicolaum Papam Primum: tu ipſe neſcio quo ductus ſenſu, & qua auctoritate perſuaſus, eumdem nominas Nicolaum Quintum, ſed nec citatum ab eo opportune locum percipiens, hebes ingenio iſta ſubijcis: *Excommunicatio, inquit Baronius, eſt occiſio: quia Nicolaus Quintus dicit, excommunicationem non eſſe ad occidendum, venenum: non percipio illationem, niſi fallor contrarium infertur. Nicolaus dicit, excommunicationem non eſſe ad occidendum, venenum, ergo excommunicatio non eſt occiſio. Quod ſi ita eſt, quomodo di-*

do dictum eſt Petro: occide, & manduca, id eſt excommunicationem inflige?] iſta tu. qui ſenſus ſtoliditate confundens, multipliciter erroris argueris. Primo quidem, dum quaſi recitans verba Baronij, dictum ab ipſo velis: *excommunicatio eſt occiſio.*] At nequaquam iſta inuenire poteris eſſe ſcripta in recitata abs te ſuperius eius in Conſiſtorio dicta ſententia. ſed illud: Non eſt occiſio iſta crudelitas; ſed pietas, atque ſincera charitas: cum ſic occidendo ſaluet, quod eo modo viuere ſinendo perierat.] Ad quod corroborandum citata ſunt Nicolai Papæ verba, dicentis: quod excõicatio non eſt ad occidendum venenum, ſed ad ſanandum aptiſſimum medicamentum.] Quæ cum ſuo candore fluant, ſuaq. concinnitate cõcordent, tu peruertis tua imperitia, cõfundis obtuſitate ingenij, dum facillima non percipiẽs, ſed oratione perplexa inuoluẽs, reddis obſcura. Sed vt capias vel inuitus, præter illa quæ dicta ſunt ſuperius, accipe adhuc exẽplum ab Auguſtino,[a] qui agens de eo, quod pertinet ad Baptiſmũ, de quo dicta ſunt illa, Occide & manduca:] Diſſuaſiſti, inquit, Pagano ſacrilegia: occidiſti, quod erat. Dato Sacramẽto Chriſti, incorporaſti Eccleſiæ: mãducaſti.] hæc Auguſtinus. Cuius exẽplo Baronius, poſtquam egregia alluſione ad excommunicationem eadem verba conuertit, Occide, & manduca,] iſta mox addidit: Sed quod huiuſmodi occiſio non eſſe debeat niſi ex ſumma charitate: quod occiditur, præcipitur manducare; nempe per Chriſtianam charitatem in ſua viſcera recondere, & in ſe ipſum counire, vt ſint vnum & idem in Chriſto, quod dicebat Apoſtolus:[b] Cupio vos in viſceribus IESV Chriſti.] ad quæ corroboranda, ea citatur opportune dicta ſententia Nicolai. Ita tu me cogis in Lectoris faſtidium iſta repetere, & in re clariſſima laborare, ſi quo modo craſſitudinem tui ingenij exacuere poſſim, vt adeo perſpicua iſta percipiat.

a Aug. in Pſal. 103.

b Philip. 1.

Inferius vero illa Baronij carpis, quibus ait: Exulto ſpiritu (dicam cum Apoſtolo[c]) ſuperabũdo gaudio, videns in hac mea ſenectute in Sede Petri alterum ſedere Gregorium VII. &c.] carpis inquam, dum inconſulte admodum ſubijcis iſta: *Non video, cur ei ſit propterea exultandum, cum ſit potius deplorandum, ipſum tamdiu vixiſſe, vt ei in mentem venerit, tempora illorum Pontificum plane miſerrima & calamitoſiſſima exoptare.*] Hæc tu paſſus mentis vertiginem, neque diuinæ Scripturæ ſententiarum, neque exemplorum es memor, quibus oſtenditur, lætandum eſſe magnopere ortu iuſtorum & optimorum promotione Pontificum, quorum anniuerſariam diem magna lætitia conſueuerit ſancta Eccleſia ſolemniter celebrare.

c 2. Cor. 7.

Digitized by Google

lebrare. Vis præterea ex teſtificatione diuinæ Scripturę id addiſcere, vere eſſe gaudendum in promotione iuſtorū? accipe in primis, quod Dñs dixit per Iſaiam: [a] Vos aũt ſacerdotes Dei vocabimini: Miniſtri Dei noſtri, dicetur vobis.] & de eiſdē inferius: Oēs qui viderint eos cognoſcēt illos, quia iſti ſunt ſemen, cui benedixit Dñs.] propterea quātùm ipſi lætandum, ſic pergit: Gaudens gaudebo in Dño, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me veſtimento ſalutis, & indumento iuſtitiæ circumdedit me,] & quæ ſequuntur de ſancta Eccleſia germinante ex propagatione facta iuſtorum. Et quod ad hoc, de quo agitur, ſpeciatim ſpectat, eſse gaudendum, cum ſpes concipitur de vendicanda Eccleſia in priſtinam libertatem, eumdem audi Iſaiā iſta dicentem [b]: Omnis terra gauiſa eſt; abietes quoque lætatæ ſunt ſuper te, & cedri Libani.] quibus collætantibus iſtud quod ſubditur, ad canendū tunc præſcriptū eſt carmen: Quomodo ceſſauit exactor, quieuit tributum: contriuit Dominus baculum impiorum, virgam dominantium?] & quæ ſequūtur. Accipe adhuc & illud Ioelis [c]: Filij Sion exultate, & lætamini in Domino Deo veſtro, quia dedit vobis Doctorem iuſtitiæ, &c.] An non gaudendum, cum etiam, ſi iſta non adeſſent, ſed ſperarentur tantum? cum [d] Apoſtolus admoneat ſuos vt ſint ſpe gaudentes: ſatis ad gaudium eſſe aliquam de bono venturo concipere ſpem, oſtendens.

a *Iſa. 61.*
b *Iſa. 14.*
c *Ioel 2.*
d *Rom. 14*

Quod autem de his agens, nimiam celeritatem Pontificis in excommunicatione infligenda redarguis: rationem accipe ab ijs, quæ idem Baronius diſſeruit in Parēneſi. Sed quod ſubijcis plane riſu dignum, dum inuertēs citatam a Baronio Pauli [e] ſententiam, qua dicitur: In promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam,] ita ſubuertis: *Quid eſt in promptu habere, niſi poteſtatem habere?*] ſed cur non citas, quē ſanctorum Patrum habes auctorem, iſta ita interpretantem? Nos hactenus nō inuenimus, qui dixerit iſta. Sed quod ibidē calumnieris, & inuidiam parias ſummo Pontifici, quod tributa illi diuinitus poteſtate non ad ædificationem vtatur, ſed ad deſtructionem adhibeat: ita plane ſentiūt, qui non ſapiunt. Pro Repub. namque ipſa, non cōtra Rempublicam; ad ſalutem ipſius, & non interitum omnia iſta tractata quis dubitet, niſi qui in delicto gaudeat iacere proſtratus; doleat vero & conqueratur, ſi reſurgere ictibus compellatur? Pro te, non contra te dixi, reſpōdit S. Ambroſius Theodoſio expoſtulanti, quod ipsū in eccleſia inuectiua oratione proſcidiſſet. Quo audito, acquieſcens ipſi vera dicenti pius Imperator pœnitens, eidem ſacerdoti obtēperauit, qui ita factus fuerat illi per excōmunicationē cauſa ſalutis

e *2. Cor. 10.*

Tu vero contra, crudeliſſimum Reipublicæ inimicum te exhibes & perduellem, non corrigẽdo, ſed adulando, atque defendendo peccata; inq. illorũ te pſeudoprophetarũ numerũ ſponte conijcis, quos ſic lugens commemorat Ieremias: [a] Prophetæ tui viderunt tibi falſa & ſtulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent.] nam adhuc miſcens litam melle adulationẽ, ad necẽ aconito præparatã, auditu ipſo turpiſſimã iſtam addis: *At quodnam eſt peccatum eorum* (Venetorum videlicet) *in quorum occiſionem, id eſt excommunicationem Cardinalis Pontificem exacuit? omnino nullum.*] O mendacium portentoſum; hic primo omnium legũ ſeueritate plectẽdum, & poſt mortem gehennalibus ignibus perpertuo puniendum, quod commercio ſatanæ prægnans, ſordida illa; tui domina male peperit adulatio. vt iure conuertantur in te infeliciſſimum quæcumque ſunt pſeudoprophetis diuinitus prænuntiata ſupplicia, irrogata in alios ſæpe flagella, atque coaceruata in vnum omnia furore Dñi immiſſa in malos malorũ genera. Vide, caue, attẽde miſerrime. Excitabitur nãque cõtra te vltionis Dominus, [b] qui iã arcum ſuum tetendit, & parauit illũ, & in eo parauit vaſa mortis;] citius quam putas, traheris inuitus ad terrificum tribunal illud Angelis reuerendum. Tune nullum eſſe peccatum dicis, nolle Dei loco ſedenti obtemperare Pontifici? cum Spiritu Dei afflatus dixerit [c] magnus Samuel: Quaſi peccatum ariolandi eſt repugnare; & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere? Pondera ſed ſtatera veridica ſanctuarij culpam, vel ſaltem ex eo, quod cum quantumlibet leue quoduis peccatum coniunctione contemptus creſcat in immenſum: nemo prorſus poterit mente complecti grauitatem, & enormitatem tantæ inobedientiæ, quam ſane grauiſſimã fecit iteratus ſępiſſime sũma obſtinatione contemptus. Sed & quanta ex infelici iſto palmite plantato alta radice ſint oborta ſpineta denſiſſima, ferarum omnium beſtiarum ſecura manſio: iam innumera demonſtrant exempla, non ſolum omni lacrymarum fonte lugenda, ſed etiam ſanguinis imbre purganda. quæ omnia in caput tuum conuertentur, qui adhuc eadem ſumma reprehenſione digna commendas.

[a] Thren. 2.
[b] Pſal. 7.
[c] 1. Reg. 15.

Poſt hæc autem, tu perditiſſime, eadem tua, qua cœpiſti, adulatione ſic pergis de Venetis dicere: *Libertatem, qua hactenus vſi ſunt in ſuo dominatu, eccleſiaſtici Concilij Tridentini monitis parentes, tamquam protectores cuſtodiunt &c.*] Proh ſcelus! tantane impudentia rem agis? Itane cuſtodiuntur leges ſacroſancti Concilij Tridentini, cum adeo procaciter peccatur in Romanum Pontificem,

insa.

inſanitur in Romanam Eccleſiam,proculcantur eius iura, infringun-
tur mandata, peſſumdantur quoque in eodem Concilio ſanciti Ca-
nones, tradita diſciplina, atque quod vltimum grauiſſimumq. eſt
malorum omnium, Concilij illius auctoritate aſſerta & comprobata
Catholica Fides etiam in diſcrimen adducta patitur ſuæ integritatis
haud leue diſpendium?id quod tam plene complures iam grauiſſimi
Scriptores demonſtrarunt, vt opus non ſit modo iſta repetere, atque
in his diutius immorari. Adeo vt eidem quã tu cõmẽdas, conueniat
propheticum illud ſummæ infelicitatis elogium: [a] Si laueris te nitro, a *Ier.* 2.
& multiplicaueris tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua
corã me, dicit Dominus Deus. quomodo dicis:Non sũ polluta?] Ita
namque tu aſſeris noui generis Theologus, quẽ ad oppugnandã Ro-
manãEccleſiam,ad ſuffodiendũ,&conuellendũ radicitus Concilium
Tridentinum alit ipſa Reſpublica ſtipendio ſuo;ita,inquam,tu vt no-
uus Balaam [b] a Rege Balac, conductus ad maledicendum Eccleſiæ b *Num.*
capiti, ipſi Romano Pontifici,cum te ille prudentior atque cunctan- 22.23.
tior,non aliud ſe quam quod Deus ſibi locutus eſſet,[c] implere velle,
ſit ſæpius cõteſtatus:tu contra Dei voluntatem,atque præcepta legis
præceps, ſuperbe nimis & impie maledicis Romano Pontifici.

Addis enim in eum blaſphemiam verbis his abs te iactatam: *Certe
ex ore alicuius Spiritus procellarum*,] ipſum nempe Pontificem Paulum
infligentem in Venetos excommunicationem, afflatum ſpiritu ne-
quam, mali dæmonis ore effatum eſse.Hic tuorum ſenſus verborum,
cum ais, eum ex ore alicuius ſpiritus procellarum eſse locutum. Sed
quaſi miraculo factum, vt nolens, ac neſciens tu itidem in hoc Ba-
laam munus expleres, qui vocatus ad maledicendum, benedixerit
tamen, Deo iubente, populo ipſius. Laudas enim ipſe, dum vitupe-
ras; & maxime benedicis, cum maledicis, vt mihi ſit tecum dicen-
dum,eo ſpiritu,vel eius ſpiritus ore,quo tu dicis,re vera locutum eſse
Pontificẽ,ex aliquo ipſorũ nimirum(quod præcedit in Pſalmo) [c] qui c *Pſ.* 148.
nouerint laudare Deum,&(quod ſequitur) qui faciunt verbum eius]
per quos non niſi ſanctos Angelos, ipſos ſpiritus procellarum eſse
intelligendos,omnes intelligant.Sic & Paulus ſcribens ad Hebræos,
[d] per procellas,Angelorum miniſterium intellexit, cum loquitur de d *Hebr.*
procella facta in Sina, quando Moyſi Deus legem tribuit obſeruan- 12.
dam.in quam quoque ſententiam ſanctus Iob [e] de Domino dixit:Viã e *Iob* 36.
procellis ſonantibus poſuit,] cum videlicet (vt S. Gregorius inter-
pretans ait) prædicatoribus ſuis ad corda hominum terrore venturi
iudicij perculſa aditum facit,] non niſi ipſo præueniente, atque vr-

Digitized by Google

gẽte Spiritu ſãcto. Per cuius miniſtros, hos ſcilicet ſpiritus procellarũ qui faciunt verbũ eius, exploſũ fulmẽ eſſe excõmunicationis in Venetos (vt ſe habet veritas) aſſentimur: te vero dicimus illorũ eſſe conſortẽ, qui errore Balaam mercede effuſi sũt, & in cõtradictione Core perierunt: quibus (vt Iudas in ſua Canonica ait) alia procella, tenebrarum dicta, ſeruata eſt in æternum.

Poſt hæc autem maiori furoris impetu conuertis ſpicula in Baronium, eo quod nouo Pontifici Paulo ſuos gentiles propoſuerit Pontifices imitãdos, Gregoriũ VII. atque Tertiũ Alexandrũ. At quid ſanctius, iure dixerim, quidve facere potuit opportunius, quam in tanto naufragio eccleſiaſticæ libertatis illos proponere imitãdos Põtifices, qui præcipui ſunt cogniti vindices eiuſdem ipſius eccleſiaſticæ libertatis? Et tu audes hæc his addere: *Eorum Pontificum exempla imitanda ſcilicet proponenda, quorum fuerat in tractandis negotijs ſumma dexteritas, qui pacifice & feliciter Christianam Rempublicam tãquam Christi Vicarij gubernarunt.*] quaſi ij, quos imitandos propoſuit, infirmi fuerint in hac parte. Quibus cum nec illa defuerint; abundauerunt tamen iſta præ ceteris, vt in tuendis iam labefactatis Eccleſiæ iuribus ſteterint aduerſus Principes perſecutores infracti, inuictique, victores vero ipſi præſtantes extiterint.

Addis vero poſt hæc mox iſta contra Baronium ſic tu perſtans in ſententia contra ſententiam: *Quis*, inquit, *credat? Gregorij, & Alexandri cupit* (Baronius ſcilicet) *renouari calamitates, vulnera refricari.* Quid ni? Vtinam illa ipſa tempora innouarentur, quibus licet cũ labore, illati ſunt tamẽ in Romanã Eccleſiã de hoſtibus ſuperatis, Eccleſiæ iuribus vindicatis, libertate exule poſtliminio reuocata, innumeri victoriæ tituli glorioſi. Exoptãda sũt nãque ſacerdotibus ma
a *Matth.* gis iſtiusmodi bella, quæ ipſe Christus indixit, cũ ita dixit: a Non veni
10. mittere pacẽ, ſed gladiũ.] Reſpõdeat ergo intrepide Baronius interpel
b 3. *Reg.* latus abs te, vel per te ab alio tãquã Achabo Elias alter: b Nõ ego, ſed
18. tu conturbas Iſrael, qui dereliquiſti mãdata Dñi, ſecutus Baalim.]

Poſt hæc autem pudenda quidem audacia iuſtificans cõparatione Henrici Tertij, & Friderici Aenobarbi Rempublicam Venetã, eiuſq. caput oleo adulationis impinguãs, hæc ais de ipſa: *Quæ ſi vmquam Catholica fuit, vt re vera ſemper fuit a ſuo exortu: nũc præcipue eſt religioſa ac pia.*] Tu ne iſta? Dicam libere, ſicut & vere. Tam alta impietatis voragine abſorptã, merſamq. video Rempub. ipſam Venetã, vt (ſicut queritur Deus de præuaricatrice Hieruſalẽ per Ezechielem c: Viuo ego dicit Dominus Deus, quia non fecit Sodoma ſoror tua, ipſa & filiæ eius,

eius, ſicut tu,& filiæ tuæ:Et Samaria dimidiũ peccatorũ tuorum non peccauit;ſed viciſti eas ſceleribus tuis,&c.)vt,inquã,hac ſaltẽ ex parte cõparatione Reipub.Venetæ Henricus ac Fridericus iuſtificati recedant,habiti laude digni, vtpote licet immaniſſime delinquentes, non tamen (ſicut de Repub. Veneta factum apparet) ita aperuerit ſuper eos puteus os ſuum, vt non viderint malum ſuum; cum illi ſæpe ſæpius de profundis aquarum clamantes per Legatos, & litteras, petierint abſolui ab Eccleſiæ Romanæ Pontificibus,a quibus fuerant excommunicatione damnati: contra vero maneat, & perſeueret iſta in ſua obſtinatione duriſſima,addens præuaricationes deteriores in dies, reſilienſq. a pœnitentia, ſpernat,& contemnat matrem ſuam S. R. E. Patremq. ſuum Romanum Pontificem odio acerbiſſimo perſequatur, inſectetur contumelijs, in eumq. per ſuos pſeudoprophetas, ſiue ſcriptis, ſiue ex ambone in eccleſijs pro concione declamet,aliaq. his ſimilia,quæ ab hæreticis tantũmodo perpetrantur, abſque verecundia, fronte perfricta erubeſcere neſciens, in dies magis accumulet. Itane ergo tua ſententia eſt, quod ais: *Nunc præcipue & religioſa & pia?* Vtinam non mendaciſſimus inuenireris! Sed gratias Deo, [a] qui reliquit ſibi ſemen, & ſeruauit ſeptem [b] millia virorũ,qui nõ curuauerũt genua ante Baal,abſconſi in [c] pharetra ſua, futuri aliquãdo ſagittę in manu potẽtis acutæ,pietate inſignes,laude digniſſimi ipſi Veneti,quos nobilitat ſacer ille character,de quo apud Ezechielem:[d] Signa Thau ſuper frontes virorum gementium, & dolentium ſuper cunctis abominationibus, quæ fiunt in medio eius.]

[a] *Iſa.* 1. [b] 3.*Reg.* 19. [c] *Iſa.* 49. [d] *Ezech.* 9.

Sed adhuc parum tibi viſum, viuentem Romanum Pontificem acerbioribus perſtringere inuectiuis: bellum conuertis in mortuos, ſed in cælo viuentes Sanctos, immo Sanctiſſimos, in ipſum Gregorium Septimum primo, inde in Tertium Alexandrum. Gregorium namque his verbis inſectaris: *Tantum quæro, quid conſecutus eſt Gregorius poſt tot tumultus, qui eius in Henricum anathemate excitati ſunt?*] Reſpõdeo verbis Apoſtoli:[e] Multum per omnẽ modum profuit Catholicæ Eccleſiæ. Sed antequam iſtud ediſſeram: primo loco illud neceſſario inſinuandum: non animi ſui libidine Gregorium aduerſus Henricum Imp. (vt videris aſſerere) conflaſſe bellum, ſed reſtitiſſe inuadenti Romanam Eccleſiam. Cum enim omnium conſenſu, atque adeo ipſius etiam Imperatoris, in Apoſtolica Sede Gregorius ipſe Pontifex creatus ſederet; ille poſtea intruſit in eam pſeudopontificem, quem & defendit vſque dũ vixit. Iſta namque præceſſit omnium turbarum cauſa, qua iuſtiorem nemo

[e] *Rom.* 3.

vel fingere poſſit, cum neceſſitate eidē reſiſtere compulſus fuerit ipſe Gregorius. Qui in propugnando inuaſa atque peruaſa S. R. E. iura, primo lucratus hoc eſt, vt fregerit ſacrilegi Principis audaciſſimam temeritatem, compellens eum veniam humillimo obſequio deprecari: lucratus inſuper, quod inueſtituras eccleſiarum tum per ipſum, tum per alios Principes male ablatas, diutius poſſeſſas ab eiſdem, tamquam de manu Herculis clauam, auctoritate Apoſto lica agens potētiſſime abſtulerit, & reuocauerit ſanctam Eccleſiam in priſtinam libertatem, quo nihil vtilius, præſtantius nihil & glorioſius eſſe potuit: lucratus adhuc, quod ex eo cœperint Principes metuere, & maiori colere obſeruantia Romanos Pontifices, quos hactenus male habuiſſent, atque penitus contempſiſſent. Si tibi pauca iſta videntur, qui non niſi ex temporali lucro, mercatoris inſtar, vtilitatem Eccleſiæ æſtimaſſe videris: te rogo, inſpice, quam tunc per ipſum a Mathilde accepit S.R.Eccleſia donationē ampliſſimā: quod cum præſtiteris, plane fiet, vt eiuſdem Gregorij miniſterium pro Eccleſia non adeo contemnens inutile dixeris. Sed quod abs te deſpici videtur eiuſmodi conſideratio de ijs, quæ per eum eſt lucrata S. Eccleſia: ad mala, quæ pertulit, non laudans, ſed exprobrans, conuertis orationem, iſta mox addens:

Ipſe tandem (Gregorius ſcilicet) *cum Guiſcardo Calabriæ Duce, quem amicum habuit ac protectorem, qui nihilo erat melior quam Henricus, immo fortaſſe peior: ab Vrbe Roma, quam Guiſcardi milites populati fuerant, cuius templa profanauerant, Salernum conceſſit, vbi exul ac profugus, macie, ac dolore confectus, tandem interijt.*] Iſta tu in miſerum inſultans, ſed primum iniuſte contra omnium piorum illorum temporum Scriptorum ſententiam in Robertum Guiſcardum tot mala cōgeris. Qui ex eo in primis maxime commendatur, quod ſua relinquens ſub belli alea conſtituta, ad liberandum ipſum Gregorium Pontificem, qui Romæ tenebatur obſeſſus, tradendus a Romanis Henrico Imperatori, cum exercitu in Vrbem ſe contulit; cum & coactus, ad reuocandos Romanos a Pontificis obſidione, ignem iniecit in ipſorum domos, non in eccleſias, quas coluit, non autem, vt inſimulas, profanauit. Conſule de his vetera monimenta Scriptorum, qui eodem ſcripſere tempore, & diſces quæ neſcire prorſus argueris.

Sed longe grauiori indigent inſpectione, atque correctione, quæ abs te ſubijciuntur cū deſpectu & improperio de his, quæ pro Chriſti Eccleſia idem Gregorius eſt glorioſe perpeſſus. Siccine apud te vileſcunt coronæ Martyrum, & Confeſſorum? Siccine ſordent pal-

mæ

mæ vincentium ſanctorumPontificum,cuius triumphos loco duxeris pompæ funeralis, vel comitatus infelicium damnatorum? Vt autem e tanto lethargo,quo miſer conſopitus loco mortui deplorandus ſis, expergiſcaris;fulmineusexplodēdus tonitrus ille Dauidicus [a] est:Filij hominū vſquequo diligitis iniquitatem, & quæritis mendacium? [a] SCITOTE QVONIAM MIRIFICAVIT DOMINVS SANCTVM SVVM.] Vis ſcire quantum mirificauit? quam ſublimem talia patientem diuina extulerit Sapientia? accipe, quæ dicta de alio,huic de quo agitur Gregorio æque conueniunt: [b] Hæc profugum iuſtum deduxit per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei, & dedit illi ſcientiam Sanctorum:honeſtauit illum in laboribus, & compleuit labores illius. In fraude circumuenientium illum affuit illi. Cuſtodiuit illum ab inimicis, & a ſeductoribus tutauit illum, & certamen forte dedit illi, vt vinceret, & ſciret, quoniam omnium potentior eſt ſapientia.]En quomodo mirificauit Dominus Sanctum ſuum, quem tu miſer contemnis, & deſpicis. Sed nondum finis, adhuc remanent dicenda maiora; nimirum, quod & miraculis mirificauit Dominus Sanctum ſuum, quæ per præcipuos dignitate, probitate, & doctrina eiuſdem temporis Scriptores voluit Deus poſteris commendari,nempe per Leonem Epiſcopum Oſtienſem, & S. Anſelmum Epiſcopum Lucenſem. Mirificauit adhuc, dum bene explorata atque probata eius egregia ſanctitate inter Sanctos meruit annumerari, ac religioſo cultu Sanctorum ab Eccleſia frequentari. Scito igitur, ſcito (iterum dico) quia mirificauit Dominus Sanctum ſuum, quem tu ignominioſe adeo ſepeliſti, aggere ſuperingeſto deſpectus & contumeliæ. Sed expectanda ea tibi, quæ talia faciētibus a diuina Scriptura eſt pronuntiata vindicta, qua [c] dicitur: Qui in altum mittit lapidem, ſuper caput eius cadet.] quanto vero fragore, confractione quanta, Dominum audi dicentem: [d] Super quem ceciderit lapis, conteret eum.] Cum tu miſer hæc dicturus ſis in inferno: [e] Ecce,quem habui in deriſum & ſimilitudinem improperij, quomodo computatus eſt inter filios Dei, & inter Sanctos ſors illius eſt?] Sed qui ita detrahendo ſanctiſſimum Gregorium depreſſiſti; tu ipſe mendax in ſtatera, in ſublime autem Henricum impium extuliſti, ſic pergens:

[a] *Pſal.* 4.
[b] *Sap.* 10.
[c] *Eccleſ.* 27.
[d] *Matth.* 21.
[e] *Sap.* 5.

At Henricus filius cum Paſchali Secundo in gratiā rediens,non ſolum ab anathemate ſe abſolui non eſt paſſus,ſed omnia, quæ Imperator fecerat, rata habuit: tandem ſplendidiſſime coronatur.] Ita quidem, vt in te omnes reproborum numeri expleantur. Sicut enim de pijs, iuſtiſq.

illud

a Pſ. 14. illud diuinum prædicat oraculum: a Ad nihilum deductus eſt in conſpectu eius malignus: timentes autem Dominum glorificat:] ita e contrario peculiare eſt reproborum, probos nihil facere, atque contemnere;improbos vero laudare,& exaltare. Quibus tu concors, poſt conculcatum pedibus, quem Deus extulit ſuper ſidera, Gregorium Papam Septimum, Imperatorem Henricum ſacrilegum præ ceteris ita commendas. Nonne hic ille nequiſſimus Imperator Henricus, qui, vt abſolutionem a Paſchali Pontifice extorqueret,& Imperij coronam arriperet: in loco ſacro, in gremio ipſo Vaticanæ baſilicæ iniecit in Pontificem ipſum vincula: ſicq. eumdem vinctum catenis ſecum ignominioſe abducens, non dimiſit, donec ab eo, quæ voluit, violenter eſt conſecutus, immo furatus abſolutionem, ac ſimul Imperium? Quod impium facinus abs te adeo prædicatur,cum ais,eumdem Henricum à Paſchali ſplendidiſſime coronatum. Mitto cetera, quæ vitioſa in his dicendis effutis oratione, & quæ peccas in hiſtoriæ veritatem: leuiſſima enim viſa ſunt hæc comparatione ſacrilegæ laudationis: eoq. magis, quod poſt hæc ita Baronium ipſe compellans, iſtiuſmodi vrges interrogatione, inſano prorſus homine digna:

Dicat quæſo Cardinalis, quis vicit? Gregorius, an Henricus?] Ego dicam, qui tibi reſpondendi ſemel munus ſuſcepi: ſed reſponſurus te antea percontabor. In huiuſcemodi exantlatis certaminibus Chriſtianorum,vtros tu dicis viciſſe;Neronem, an Petrum? Clementem, an Traianum? Decium, vel Fabianum? Diocletianum, an Caium? Si perſtireris in ſententia,opus eſt reſpódeas,victum Petrum a Nerone, Clementem ſuperatum a Traiano, ſicq. de ceteris, ſi nolis redargui leuitatis. At quanto iſta cum ſcandalo, audi tu il-
b Pſal. 72. lud te redarguentem b Dauidicum: Si dicebam, narrabo ſic: ecce nationem filiorum tuorum reprobaui.] Reprobaſti plane, Hagiomache, ipſum Gregorium, & Sanctos omnes tu iſta profeſsus, dans priores Henrico,Gregorio autem poſteriores. Cuius rei gratia non ſolum ab Eccleſia exulare cogaris, quæ colit Martyres vti victores, proſequiturq. laudibus, feſtiſq. diebus eorum palmas, atque triumphos: ſed a quacumque Chriſtianitate fieri extorris neceſſe habeas: cum etiam hæretici non negent fuiſſe victores Martyres, qui, ne Chriſtum negarent, fidem, quam colebant, vitæ præſentis diſpendio conſeruarunt. At fortaſſe dixeris: Non pro fide Gregorius Papa, ſed pro libertate pugnauit Eccleſiæ. At hos etiam vti victores pari corona a Chriſto donatos eſſe martyrij, & inter

Digitized by Google

alios S. Thomam Archiepiſcopum Cantuarienſem, vniuerſa Eccleſia Catholica anniuerſario eius diei cultu teſtatur.

Perſtans tu vero in eadem iſta tua omnium ſententia damnata ſtultitia, hæc inſuper addis: *Siccine vindicatur libertas eccleſiaſtica? Si hoc eſt vincere, quid erit perdere? Si immunitas ſic reſtituitur, quomodo labefactatur?* Ita quidem libertas eccleſiaſtica vindicatur, cum vti Gregorius, ſumma conſtantia ſteterint Romani Pontifices aduerſus perſecutores Principes inconcuſſi, eligẽtes magis cum Gregorio exulare, atque exules mori, & potius quam turpiter proſtituere ijſdem eccleſiaſticam libertatem, vitam ipſam profundere, conſummando martyrium. Quod plane eſt vincere, ducereq. triumphum: perdere vero, ſi cum diſpendio eccleſiaſticæ libertatis pax omni bello funeſtior acceptetur. Hæc adeo vera ſunt atque recepta, vt aduerſus huiuſmodi non ſit lex.

Poſt hæc vero, quaſi expugnato Gregorio, magno faſtu in Alexãdrum Tertium Papam maiori arrogantia conuertis orationem. ſed ipſo ingreſſu, ignarus hiſtoriarum, naufragus periclitaris, in mendaciorum Syrtes illapſus. Quod ſenties, vbi legeris Annalium Tomum Duodecimum iam cuſum, proxime edendum, cum ſcilicet Index ipſius fuerit abſolutus. Tunc plane ſenties, quã mendaciter aſſeras, nihil per Alexandrum fuiſſe de libertate eccleſiaſtica vindicatũ.

Hic vero finem imponens ſcripto tuo (quod Votum tuum voce barbara nuncupatum cupis) ſic peroras: *Hoc eſt meum Votum: Vt ab ipſo Cardinali admoneatur, Vt illorum Pontificum exemplis ab incepto ſe remoueat; & quod ipſius hortatu nimia feſtinatione commiſit, quam citiſſime deteſtetur, corrigat, & emendet. Hoc ſi fecerit, non dubium eſt, quin ei daturus ſit Deus faciem duriorem faciebus, & frontem duriorem frontibus, Infidelium nimirum: quia erit murus æneus, & columna ferrea fundata, &c.* Fruſtra laboras infelix, ſtulte conaris tu miſer efficere, quod nec omnes illecebræ Principum blandientium, neque tormenta ſæuientium tyrannorum efficere poſſent. Stabit, cum omnium collegarum, tum ipſius Cardinalis Baronij illa in ſacro Conſiſtorio dicta ſententia, manebitq. perpetuo, tabulis tanquam æneis exarata; conſecrata vero æternitati, ipſa die magni Iudicij perſpicua cunctis apparebit radiata fulgoribus veritatis.

At quis non rideat iſtam tuam adeo futilem, inanem, ac in omnibus ſtultam de muro æneo, & de ferrea columna promiſſionem, ſi per inconſtantiam reſiliat Baronius a propoſiti firmitate, recedat

Digitized by Google

a bene ſtabilito, inſpirato diuinitus, inſtituto, remittat probe tenſos neruos vigoris ſacerdotalis? Iſta ſane ſuadere te docuit tuus collega diabolus, ex more caſum conſulens, & in caſu ruinam. Nam ſicut
a.Math.4. tu modo Baroniū, ita ille olim Chriſtū appetijt verbis iſtis: a Si cadēs adoraueris me:] vel illis his ſimilibus: Mitte te deorſum.] Dū igitur promittis muri ænei firmitatem in ruina, & ſtabilimentum columnæ in caſu ipſo: non per te Chriſtus, ſed plane diabolus conuincitur eſſe locutus. Iam tenemus nos ſecuri ipſius Domini noſtri de his per Angelum ſuum pronuntiatum oraculum, tuo plane contrarium, a quo vere docemur, quomodo poſſimus effici in templo columna:
b. Apoc. 3. eſt enim huiuſmodi: b Tene quod habes, nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur amplius, & ſcribam ſuper eum nomen Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Ieruſalem.] Non igitur corruenti (vt tu ſuades) ſed ſtanti; non deficienti, ſed permanenti; vincenti, non cedenti iſtiuſmodi locupletiores a Deo per Angelum promiſſiones ſunt factæ, & pariter adimpletæ. Tu magis, perditiſſime, qui Steſichori inſtar penitus cæcus redditus es, & ductor cæcorum, cum pulchritudinem veritatis ſcriptis aduerſarijs prodidiſti, vt tandem videas, ſicut ille, recanta palinodiam: alioquin omnes vos ſimul corruentes excipiet alta illa inferni fouea, e qua nulli datur ad ſupera reuocari.

F I N I S.

IN EIVSDEM APPENDICEM,
qua falſo ex Annalibus eiuſdem Card. Baronij Ducem Venetiarum excuſat atque defendit.

VBI autem tuam abſoluiſti inuectiuam orationem aduerſus Baronij ſententiam, dictam in Conſiſtorio: conuertis rudem tuum, obtectumq. rubigine ſtylum ad excuſandum Venetiarum Ducem, ſumpto argumento ex eiuſdem Baronij Tomo Annalium Decimo, anno Redemptoris 878. ſic ludendo exordiens: *Tandem, vt hoc meum Votum non meo, ſed ipſiuſmet Cardinalis Baronij ſigno communiam, quo maior illi ab omnibus adhibeatur fides: velim me-*

moriæ repetas, quæ Tomo Decimo Annalium &c.] Sed melius tuo ſigno muniatur oratio tua, quo te loquendo barbarum, dicendo mendacem, differendo falſarium repræſentet, indita imagine monſtri alicuius ex commiſtione trium diuerſarum beſtiarum horribilis, nempe Chimeræ, quæ cum ſit capra viliſſima, leonis capite pollens ignes euomat, & cauda draconis venena conſeruet; hieroglyphicum ſymbolum perſonæ iſti tuæ digne conueniens. Sed quod adhuc Baronij ſignum (vt iactas) inconſulte nimis vſurpas: erit tibi ſignum iſtud in malum, & pœnitebit te ſaltem in fine, vbi ex eo impoſtor, mendax, atque falſarius conuictus inueneris. Præſtabat te, cũ eadẽ ex Annalibus ſumpta in Illuſtriſſimum Card. S. R. Eccleſiæ Bellarminum, præſtantiſſimum Eccleſiæ Catholicæ propugnatorem obieceris: ipſum iſta omnia tua egregie diſſoluentem audire; vel eius plene confutare reſponſionem. Sed cum neutrum feceris: ſtulte in Baronium eadem tela conuertis, qui vt ſagittas infantium, illa contemnit.

Attamen quia ſemel hanc tua ſcripta confutandi ſuſcepi prouinciam: in arenam deſcendo haud inuitus, ne ſi taceam, cedere tibi videar. Percipiat autem Lector, antequam mutuo certantibus iudex aſſiſtat, totius controuerſiæ argumentum huiuſmodi: Ioannes Papa Octauus ob occupata iura Eccleſiæ Romanæ in prouincia Bulgariæ Ignatium Patriarcham Conſtantinopolitanum tertio cõmonitum litteris peremptorijs, ſuſpenſis tamen hac conditione, niſi pareat iuſſis, excommunicatione condemnat. Quid factũ fuerit per Legatos, ibi non legitur; aſſeritur tamen Ignatius non deſtitiſſe a ſuorum iurium defenſione vſque ad obitum, qui eodem anno contigit. Marſilius ad iuſtificandam cauſam Ducis Venetiarum, a Paulo Papa V. excommunicati, quaſi rem egerit laude dignam, exemplo S. Ignatij Patriarchæ Conſtantinopolitani ita inducit argumentum. Excommunicatus a Ioanne Papa Ignatius Patriarcha eidem non obediuit, ſed iura tueri ſua ad obitum vſque perſeuerauit. Licite ergo reſilijt eius exemplo Dux Venetiarum, dum excommunicatus non paruit iubenti Pontifici, ſed perſtitit tueri iura Reip. prout tenebatur iuramento ea defendere. Hæc eſt illatio ab Ignatio ad Ducem facta, & deducta argumentatio ex hiſtoria dicto anno, eodem Tomo Annalium recitata. Procederet fortaſſe inductio iſta feliciter, & ſecura, ſi abſque obice falſitatis affirmari poſſet, Ignatium re vera excommunicatum a Ioanne fuiſſe; hoc eſt, litteras excommunicationis peremptorias illas, ſuum effectum nactas eſſe, & executioni

mandatas. Quod ſi euidentiſſime oſtendatur contrarium, nempe Ignatium nullo modo excommunicatum fuiſſe; euaneſcat neceſſe eſt tota iſta tua facta illatio: cum longe inter ſe diſcrepantia exiſtant exempla, vt nihil ſit, quod ex altero in alterum poſſit inferri, nempe a non excommunicato ad excommunicatum facta deductio.

Caput igitur totius controuerſiæ eſt, Vtrum litteræ Pontificis peremptoriæ, quibus excommunicationis terror Ignatio denuntiatus fuit, reuera executioni demandatæ fuerint, vt propterea Ignatius excommunicatus fuiſſe credi debeat. Ait Marſilius. Negat omnino Baronius. Vtrius verior ſit cauſa, iam Lector cognoſcat. Audiatq; in primis, quæ per Marſilium adducuntur, dum affirmat Ignatium fuiſſe re ipſa ſententia excommunicationis affectum: ait ſic ipſe: *Hadrianus Pontifex & Ioannes Ignatium, quod temerario calcaneo ſuam iuriſdictionem occupaſſet, atque adeo ſurripuiſſet, monent & cenſuris feriunt.*] At iſta penitus falſa ſunt, & a veritate procul abhorrent. Nam quod in primis ad Hadrianum pertinet, extant ipſius litteræ ad Ignatium, recitatæ ſuperius in Annalibus, anno Chriſti 868. quibus eidem omne ſtudium aduerſus Photium pollicetur: rurſum aliæ anno 871. datæ ad Baſilium Imp. de ipſo Ignatio, quibus queritur de inuaſa ab ipſo diœceſi Bulgariæ, & hæc tantum ei comminatur: Nec ipſe canonicam effugiet vltionem.] præter hæc verba, nulla prorſus alia ab eodem legitur inflicta cenſura. Vnde, tu Marſili, prorſus falſarius eſſe conuinceris, qui affirmas, Ignatium ab Hadriano perſtrictũ eſſe cenſuris, cum nec in illis, nec in poſtremis Hadriani ad Ignatium litteris querelarum plenis aliquid huiuſmodi ſcriptum reperiatur. Hæc de Hadriani litteris falſo abs te inductis.

Quod autem ad Ioannis Papæ litteras peremptorias ſpectat; ita quidem per eas Pontifex excõmunicationẽ denuntiat, vt tamen eam conditione ſuſpendat, niſi ſcilicet paruerit Pontificijs iuſſis. Quamobrem dici non poteſt, re vera excommunicatum fuiſſe Ignatium a Ioanne; niſi iam conſtiterit, per Legatos litteras illas comminatorias fuiſſe executioni mandatas. Siquidem quamplurima intercedere potuerunt, vt id minime factũ fuerit, neque fieri valuerit. Quid enim, ſi, antequam Legati ipſi peruenerint Conſtantinopolim, defunctum fuiſſe Ignatium probari poſſit? Quod cum apertiſſime inferius demonſtrauerimus factum fuiſſe: inhærebit præ anguſtia vox faucibus tuis, animo concides, viribus corporis deſtitutus. ſed de hoc poſtea, interea propoſita proſequamur.

Cum

Cum igitur nihil ſit non modo firmi, ſed neque probabilis, ex quo affirmari poſſit, Ignatium a Ioanne Papa fuiſſe excommunicatione punitum: quid mox idem ipſe ſubijciat, audi Lector: *Cardinalis Baronius in cenſuras eum non incurriſſe aſſerit, quod non aliena retineret, ſed ſua ex prædeceſſorum poſſeſſione poſſideret. An non hæc eſt cauſa Sereniſsimi Principis Venetiarum, immo multo iuſtior? &c.*] At vbinam, mendaciſſime, inueniſti hæc, quæ tu ſic recitas a Baronio eſſe dicta? nempe eo quod Ignatius non aliena retineret, ſed ſua, in cenſuras non incurriſſe? ſed cum nihil prorſus huiuſmodi ab eo ſcriptis proditum inueniri poſſit: manifeſtæ fraudis & falſitatis teneum peragam. Textus verborum eiuſdem Baronij in promptu eſt; cuicumque legere volenti patet. Reddenda ſunt hic igitur ſingula verba Baronij, ſi quid huiuſmodi ab eo dictum appareat. Dum igitur negat Ignatium a Ioanne Papa fuiſſe excommunicatum, ſic ſententiam ſuam probat: Quamuis autem iſta ab Ignatio impleta minime inueniantur; conſtat tamen eumdem ſemper vſque ad obitum, & poſt obitum in Catholica Romanæ Eccleſiæ communione fuiſſe retentum, quod eiuſmodi Pontificis Ioannis plures epiſtolæ ad diuerſos datæ poſt eiuſdem Ignatij obitum docent, vt iam de his nulla penitus dubitatio oriri poſſit.] Hæc Baronius, negans penitus, Ignatium fuiſſe Ioannis Papæ ſententia excommunicatione damnatũ, nullam cauſam afferẽs, cur, vt non incurrerit, factum ſit. Complures nãque cauſas intercedere potuiſſe, eſt ſuperius demonſtratũ.

His aſſertis, Baronius pie agens, cum de Sancto ſit ſermo, quem coleret Oriens, atque Occidens; in excuſationem ipſius, quod monenti Hadriano, atque poſt eum Ioanni non acquieuerit, iſta mox ſubijcit: Neque eſt, quod quis ob litem hanc Ignatium animo fuiſſe in Apoſtolicam Sedem infenſo exiſtimet, vel ingrato: cum quæ iuris eſſent ſuæ eccleſiæ, defendere teneretur iuramento obſtrictus etiam æternæ vitæ diſpendio. Non enim aliena retinere, ſed ſua poſſidere ex poſſeſſione prædeceſſorum ipſe iuſtum putauit: cui haud dubium ſponte ceſſiſſet, ſi id facere ſibi licuiſſe, credidiſſet.] Iſta Baronius de Ignatio, poſtquam nulla excommunicatione ipſum fuiſſe affectum probauit, in eius excuſationem attulit, prout multi Pontifices ſuis litteris Apoſtolicis feciſſe nõſcuntur, cum in aliquem laturi ſententiam, laudant primum eius in tuendis eccleſiæ ſuæ iuribus ſtudium. At quomodo tu infers, eamdem tandem eſſe cauſam Ignatij, & Ducis Venetiarum, cum illum conſtet omni excommunicatione liberum, iura defendiſſe eccleſiæ ſuæ; Ducem vero ex-

communicatione damnatum, obedire penitus recuſaſſe? Equidem ante condemnationem cuilibet licere iura ſua tueri abſque ſcrupulo contumaciæ, certum eſt: vbi vero eſt ſententia condemnatus, iubenti parere, ſeq. ei ſubijcere neceſſe habet.

Ex his ergo, & cum his pariter tu ipſe redarguas, quæ abs te aliæ falſæ inferuntur illationes. In quibus & adhuc maiorem corrige falſitatem, abs te verbis iſtis aſſertam: *Ioannes etiam Nonus Pontifex ait, Ignatium ab Ioanne Octauo propter hanc cauſam anathemate fuiſſe percuſſum, vt teſtatur idem Baronius anno* 880. *n.* 11. *&* 12. hæc tu, inquã, mendaciſsime. Vbi habeat iſta Baronius, cum adeo exacte locum ſignas, perfacile eſt inuenire. Reddenda ſunt igitur hic ſingula a Baronio verba poſita, vt Lector apertam falſitatem inſpiciens, in te, vti falſarium, iure declamet. Sunt hæc verba Baronij: Legitur ibidem Ioannis Papæ Noni epiſtola ad Stylianum, qua profitetur, eadem ſentire ſe, & eodem loco habere Photium, & omnes Patriarchas Conſtantinopolis ab Ignatio vſque ad Antonium, quo habuerunt omnes ſui prædeceſſores Romani Pontifices, inter quos numerat Ioannem his verbis: Volumus igitur, vt etiam nunc, ſecundum eamdem regulam decreta ſanctiſsimorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum inconcuſſa maneant. Quapropter & Ignatium, & Photium, & Stephanum, & Antonium, ſicut ſanctiſsimus Papa Nicolaus, Hadrianus, & Ioannes, & Sextus Stephanus, & vniuerſa Romanorum Eccleſia hucuſque tenuit, etiam nos eodem ordine recipimus & tenemus, &c.] Atque hæc ſunt, quæ ex litteris Ioannis Noni recitat Baronius: quibus quid in re tam perſpicua addendum ſit, non equidem video.

Quomodo ergo tu dicere auſus es, teſtari Baronium ex Ioanne Nono, Ignatium a Ioanne Octauo ob hanc cauſam anathemate fuiſſe percuſſum? Cum præſertim ex redditis his Ioannis Noni verbis contrarium demonſtretur; Ignatium videlicet ab omni excommunicatione liberum, ac teſtificatione Romanorum Pontificum Romanæ Eccleſiæ communicatorem perſeueraſſe: id plane teſtantibus, quos citat, Nicolao Papa, Hadriano, atque Ioanne, vt ex eorumdem litteris Baronius demonſtrauit: quæ omnes eodem Decimo Tomo habentur incluſæ, in quibus omnibus reperitur aduerſarius Ignatij Photius eſſe damnatus; quorum ſententiæ Ioannes ſe inhærere profitetur. Fefellit te, quod putaſti, audito illic nominato Photio, omnes reliquos, perinde vt Photium, ſententia eorumdem Pontificum condemnatos fuiſſe. Sed longe diuerſa a tua opinione fuit Ioannis Noni

ſen-

ſententia, dum ſingulos nominat Romanos Pontifices, quos ſicut aduerſus Photium liquet infenſos fuiſſe, ita erga S. Ignatium conſtat extitiſſe propenſiores. Ex quo tu etiam colligere poteras, nequaquam omnes nominatos ibi Patriarchas Conſtantinopolitanos cenſeri damnatos. Nam (vt omittamus de Ignatio dicere) reliquos poſtremo loco nominatos, Stephanum, qui pulſo Photio fuit auctoritate Papæ Stephani Sexti ſubrogatus, & Antonium, qui Stephano ſucceſſit, fuiſſe Catholica communione Romanæ Eccleſiæ coniunctos, & ſanctitate claros, manifeſte apparet ex ijs, quæ ſuis locis de ijſdem, eodem Tomo ab eodem Cardinali Baronio enarrantur.

Sed adhuc his maiorem audiat falſitatem Lector ex ijs, quæ iactas in Baronium verbis iſtis: *Poſtremo, Cardinalis ipſe fatetur, a Ioãne fuiſſe Ignatium a Catholica communione ſegregatum.*] At quomodo tu mendax audaciſſime & audax mendaciſſime dicere potuiſti, iſta aſſerta a Baronio, qui in recitata ſuperius pro Ignatio ſcripta a ſe defenſione; adeo firmiter aſseuerat, numquam ad obitum vſque, neque poſt obitũ communicationẽ Ignatij cum ſancta Eccleſia Romana interceptã aut diremptã fuiſſe? Tu autem hebetioris ingenij, & tibi ipſi te ipſum fallenti nimiũ credẽs, vana iſta, ac penitus falſa ſcriptis mandaſti, non attendens verba Baronij, quæ ſic ſe habent, dum de litteris commonitorijs & peremptorijs Ioannis Papæ ad Ignatium verba facit: Qua epiſtola nimis perſtringit ipſum, & a communione Catholica ſegregat, niſi intra triginta dierum ſpacium reuocet ab eo ordinatos Epiſcopos Bulgariæ.] Quid colligere ex his potes; niſi ex ſcriptis a Ioanne litteris, ſic excommunicationis ſententiam eſſe prolatam, vt tamen eadem fuerit ea conditione ſuſpenſa? Quomodo ergo tu aſſeris profiteri Baronium ſimpliciter, excommunicatum Ignatium a Ioanne? At non dedit ſtupor iſte tuus & ingenij craſſitudo hæc tam clara te poſſe perſpicere. quæ vero his deteriora coniungas, Lector audiat:

Iam vero ſic poſſunt quæ Cardinalis dicit, quamuis pugnantia videantur, apte congruere, eum a communione Catholica fuiſſe a Pontifice ſegregatum, & tamen in communione Romanæ Eccleſiæ poſt obitum, tu miraculis claruit, a Pontifice fuiſſe retentum.] Quibus dupliciter & grauiter erras, dum quod nemo vnquam dixit, tu inuentus es qui affirmares, ſententiam in Ignatium a Ioanne Papa conditione ſuſpenſam, fuiſſe executioni mandatam; ſicq; defunctum Ignatium abſque communicatione Catholica, receptum vero poſt mortem in com-

munio-

Digitized by Google

munionem ab Apoſtolica Sede ob miracula ab eo edita. At non ita Ioannes litteris ſuis, quibus nullo tempore, neque ad horam, interceptam fuiſſe communionem Ignatij cum Apoſtolica Sede ſignificat. Sed quam falſa ſit diuinatio iſta tua, euidenter nunc oſtendam. Cum iam iſta de Ignatio ſatis ſuperq. videri poſſent a Baronio ex litteris citatis Ioannis Pontificis reddita eſſe perſpicua, de continuata ſemper cum Eccleſia Romana communione: non curauit ipſe Baronius omnia, quæ huc ſpectarent (dicenda quippe ſuis locis inſerius) hic in vnum congerere, cum oporteret Lectorem tamquam in itinere conſtitutum eadem ſibi obuiantia ſuo loco perlegere. Quæ cum tu oſcitanter prætericris, hic modo opportune ſunt manifeſtanda, ne poſthac de his vel mutire præſumas.

Prouoco igitur te, atque tecum vna Lectorem, etiam quem tu velis, & in primis illum ipſum, quem his tuis falſitatibus traduxiſſe atque decepiſſe inuentus es, Ducem Venetiarum; prouoco inquam ad epiſtolam Styliani, magni nominis viri, religioſiſſimi Archiepiſcopi Neocæſarienſis, qui eodem tunc vixit tempore cum Ignatio, datam ad Stephanum Papam Sextum, quæ continetur eodē Decimo Annalium Tomo, anno Chriſti videlicet Octingenteſimo octogeſimo ſexto, editione Romana, pag. 611. 612. 613. quæ hoc habet exordium, aurea immo diuina illa ſententia ad inſtitutum accōmodata: DEI CATHOLICA ET APOSTOLICA ECCLESIA SEMPER PRAEVALET ADVERSVS EOS, QVI ILLI BELLVM CONCITANT, &c.] Qua ipſa epiſtola hiſtorica narratione ab eodem Styliano accuratiſſime recenſentur, quæ in cauſa Photij tempore prædeceſſorū Romanorum Pontificū tranſacta eſſent. Vbi vero in ea ventum eſt ad legationem Eugenij Epiſcopi Oſtienſis, & Pauli Anconitani Antiſtitis, a Ioanne Octauo Pontifice Conſtantinopolim ad Ignatium miſſorū, totidem verbis ſcribit Paulum & Eugenium Epiſcopos a Ioāne Papa ad Ignatium Patriarcham miſſos, vt cum illo de rebus Bulgarorū prouinciæ agerent, ſed eumdem reperiſſe defunctum, ſic dicēs: QVI CVM INVENISSENT, QVOD BEATVS IGNATIVS IAM DEMORTVVS ERAT, PHOTIVS ILLOS MVNERIBVS CORRVPTOS DECEPIT.] Hæc Stylianus, qui his omnibus, vt teſtatur, præſens interfuit, reddita hic tibi litteris grandiuſculis, quod ſit contra te ſolemnis lata ſententia, qua, a Dan. 14 veluti offa picea [a] Danielis tuo obſtructo ore, vt ſerpens ille, neceſſe ſit medius diſrumparis. Sicq. reſipiſcat, quem decepiſti, Dux ipſe, &

alij

alij tibi rerum ignaro nimium cito credentes. Cum iam adeo aperte demonſtratum ſit, S. Ignatium, præcurrente morte, ante Legatorum aduentum omne prorſus anteuertiſſe atque vitaſſe iaculum anathematis, quo tu male ſuadens, eumdem Principem decepiſti, deducens ab exemplo longe diſpari argumentum a non excommunicato ad excommunicatum: ita tu perperam Principi adulatus, ex eorum plane factus es numero; de quibus Deus ita queritur per [a] Oſeam: In malitia ſua lætificauerunt Regem, & in mendacijs ſuis Principes.] [a] Oſe. 7.

At vero tibi reo tãti facinoris remittit Baronius noxam, tuam exoptans ad Chriſtum conuerſionem. Quam ſi neglexeris, experieris, certo ſcito, a Deo vindictam, plagis acrioribus afficiendus pro plagio perpetrato: quippe qui tuis ſcriptis liberum hominem, ſanctiſſimum Patriarcham ſtrictum tenueris, vti mancipium Satanæ, ad tui commodi nundinationem vinculis anathematis, in gratiam eorum, quibus tantopere adularis.

Quod vero minaris in fine, te aduerſus Baronij Parænesim moliri acerbiorem reſponſionem: ecce ego qui ſemel cœpi, te excipiam verberonem, non gladio, atque clypeo, ſed vt in bello ſeruili ſcutica, atque flagellis ſcriptorum, quorum vel ſonitu territus, deligas ante capeſſere fugam, quam inflictos ſæpius verborum ictus iterum experiri. Mitte quamprimum abſolueris quod male meditatus es opus: in quo pariter argumento verſatum quempiam Venetorum ciuium accepimus. Quod ſi verum eſt: iunge tuis quidquid a quouis editum ſcies, vt vna eademq. reſponſione cunctis ſatisfaciamus.

FINIS.

pag. 15. verſic. 5. ibi. vſquequo adde. graui corde, vt quid

Digitized by Google

26.

DVO VOTA

HOC EST

EX ANIMO VOTO

prolatæ ſententiæ

VNVM

Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſſimi D.

CÆSARIS BARONII

SORANI

S. R. E. Cardinalis Bibliothecarij

CONTRA

Sereniſſimam Rempublicam Venetam

ALTERVM

Excellentiſſimi D. Ioannis Marſilij Neapolitani Theologi,

pro eadem Sereniſſima Republica.

M. DC. VI.

Digitized by Google

Typographus Candido Lectori S.

Circumferuntur vulgo duo vota, vnum Illuſtriſſimi ac Reuerendiſsimi Cardinalis Baronij contra Sereniſſimam Rempublicam Venetam; Alterum Excellentiſſimi D. Ioannis Marſilij Theologi præſtantiſſimi pro ipſo Republica, in quibus quantum vterque hinc atq; hinc dicendo & diſputando poſſit, manifeſto conſtat. Quo fructu atq; vtilitate ne plerique ſtudioſi priuentur inopia exemplorum, illa Typis mandanda curaui. Lege igitur, candide Lector, ac perlege quæ tibi offero, tum libere tuum poteris de vtroque voto ferre iudicium. Vale.

Illuſtriſſimi Cardinalis

CAESARIS BARONII

Contra Sereniſſimam Rempublicam Venetam

VOTVM.

*DVPLEX * eſt Beatiſsime Pater miniſterium Petri, paſcere, & occidere. Dixit enim * Paſce oues meas, audiuitque Petrus e cælo vocem, occide, & manduca. Paſce oues meas, eſt curam gerere obſequentium fidelium Chriſtianorum, manſuetudine, humilitate, ac puritate oues, & agnos præ ſe ferentes: *cum vero non cum ouibus, & agnis negotium ſit, ſed cum Leonibus, & alijs feris animalibus refractarijs & aduerſantibus agendum *ſit: Petrus iubetur * eas occidere, obſiſtere ſcilicet, pugnare, & expugnare, ne tales ſint penitus. Sed quod huiuſmodi occiſio non eſſe debeat niſi ex ſumma charitate, quod occiditur, præcipitur manducare, nempe per Chriſtianam charitatem intra ſua viſcera recondere, in ſeipſum counire, vt ſint ſimul vnum & idem in Chriſto, quod dicebat Apoſtolus. Cupio vos in viſceribus Ieſu Chriſti. Sic igitur non eſt occiſio iſta crudelitas, ſed pietas, atque ſincera charitas, cum ſic occidendo ſaluet, quod eo modo viuere ſinendo perierat. Eſt excommunicatio, vt Nicolaus Papa docet, non ad occidendum venenum, ſed ad ſanandum aptiſsimum medicamentum; ſicut videmus patrem amare vincula, quibus ligatur a Medico filius phreneſi laborans, ſperantem iiſdem poſſe curari. Perge igitur Sanctiſsime Pater, quod cœpiſti, in quo non*

* eſſe legitur.
* ipſi Chriſtus:
* præſeferentium.
* dele
* ea

eſt,qui te redarguere poſſit nimiæ feſtinationis,cum dicat Paulus Apoſtolus ad Corinthiorum ſcribens Eccleſiam: In promtu habentes vlciſci omnem inobedientiam,in promtu hoc illi faciendum præcipit. Tua vero Sanctitas in his diutius eſt immorata,ſcribens ſæpius,dilationes iteras in hanc vſque diẽ. At vero,vt verum fatear, exulto ſpiritu, dicam cum Apoſtolo,ſuperabundo gaudio, videns in hac mea ſenectute in Sede Petri ſedere alterum Gregorium V I I. ſiue Alexandrum I I I. hos ſcilicet præcipuos vindices collapſæ penitus eccleſiaſticæ libertatis,ambos ex Senenſi Metropoli, vnde Sanctitas Veſtra originem ducit, vocatos ad Cathedram Petri: quorum alter expugnauit Henricum Imperatorem peruerſiſſimum; alter mira conſtantia reſiſtens,Fridericum Imperatorem etiam penitus ſuperauit. Idem tibi certa-
* Ruina hæc manu tua. *men ineundum eſt.*Trutina hæc in manu tua,dicam cum Iſaia. Erige collapſam,protritam, ſepultamque Eccleſiaſticam libertatem: certa paratur tibi victoria:etenim nobiſcum Deus.Nam verbum Chriſti eſt: Et Portæ in-*
*Poſitus es *feri non præualebunt aduerſus eam.*Potius vt es in Eccleſia ſucceſſor Petri:*
* vt **& in te promiſſiones * ipſæ factæ perueniãt,& firmentur,de te puta dictum*
* ipſi *illud Ezechielis* a *Dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, & frontem*
a*Ezech.3* *tuam duriorem frontibus eorum ecce dedi; poſui faciem tuam, vt petram duriſſimam, quod idem dictum eſt* b *Hieremiæ.Poſui te in columnam ferream, & murum æneum. Sicque memor eſto te in Eccleſia poſitum eſſe*
* dele, te *Petram,in quã omnes, qui * te offendent,confringentur,tu vero ſemper permanebis illæſus coniunctus Chriſto,qui pro te pugnabit, & vinces.*

Sequitur Marſilii Tractatus mendis ſimul Latinitatis & orthographiæ pudendum in modum fœdus, quem ad prototypon ipſius ea diligentia & fide exprimiendum curauimus, vt & Lector Marſilianam inſulſitatem agnoſcat, & Marſilius ne apicem quidem (quod eſt in prouerbio) ſubtractum aut immutatum conqueri poſſit.

EXCELLENT.

EXCELLENTISSIMI D. IOANNIS MARSILII THEOLOGI NEAPOLITANI PRO SERENISSIMA REPVBLICA VENETA,

DE ILLVSTRISSIMI CARDINALIS CAESARIS BARONII VOTO.

ALIVD VOTVM.

Q Vod ad me miſiſti Votum antea legeram, atque, vt ingenue fatear, cuiuſnam fuiſſet ſuſpicari vix potui, agnoſcebam ſtylum, ſed ex ipſo non audebam pandere nomen auctoris. Verum cum illud ab Illuſtriſſimo Cardinali Baronio nuncupatum, atque prolatum fuiſſe ſerio & conſtanter confirmatum ſit, ſuſpicionem in ſummam admirationem conuerti, quod vir dignitate clariſſimus, opinione celeberrimus, eruditione præſtans ipſum conceperit, ac parenætico illo declararit, quod vix alius auſus eſſet, qui non fuiſſet tantæ auctoritatis. Atque eo magis mea adaugetur admiratio, quod eius conſilijs, ac votis videam illa incendia non timeri, cuius putaſſem adhortationibus atque auctoritate, ſi ab quouis alio ſuccenſa fuiſſent, ilico potuiſſe ac debuiſſe reſtingui. Quid dicam? neſcio, Horreo, atque obſtupeſco. Non tamen permittam licet mens parumper hæreat, vt calamus retardetur. Quod eo libentius efficiam, quia non ſolum arbitror hoc me vobis rem gratam, ſed multo magis Chriſtianæ Reipublicæ vniuerſæ vtilem eſſe facturum, atque vt inde exordiar, vnde Cardinalis ipſe ſui voti ſumit initium.

Duplex, inquit, eſt Beatiſſime Pater miniſterium Petri, *Paſcere, & Occidere.*

In ipſo veſtibulo non parum offendo. Petri officium eſt paſcere, non inficior, at quomodo ſit occidere quis intelligat? cui dictum aliquando fuit conuerte gladium tuum in vaginam, quia zelo, ſed non ſecundum ſcientiam illum eduxerat vt, ait S. Auguſtinus de Agone Chriſtiano cap. 29. & S. Io. Chryſ. in Math. Quis deinde in animum inducat tuum, quo pacto duo illa miniſteria copulentur: fouent Paſtores *ouilia, Lupi iugulant: Paſtores cuſtodiunt, Lupi perdunt: Paſtores paſcunt, Lupi occidunt, ipſe tamen, Homo Pacis, Paſtoris eſſe duplex miniſterium pronuntiat? Paſcere, & Occidere. Auditur a Petro Io. vlt. trinum amoris teſtimonium, & trinæ negationi redditur trina confeſſio, ne minus amori lingua ſeruiat, quam timori, deinde a Chriſto Domino dicitur,* Paſce oues meas, *nec ſine magno Sacramento atque myſterio ter de Amore, & Caritate ipſum Chriſtus interrogat,*

Digitized by Google

cui amoris & caritatis, non diſcordiæ miniſterium demandabat. Sed iam Sanctiſſimos Patres locum illum explicantes audiamus.

Gloſſa. † Ter dictum eſt Paſce, ad ſignificandum, quod habentes curam animarum debent ſubditos paſcere paſtu verbi Dei, & boni exempli, &, prout poſſunt, etiam ſubſidio temporali. Sed illud, quod hic dicitur paſce, aliqui mali mutant in tonde, quia multum ſtudent circa ſubditos exactiones temporalium exercere, & de paſtu dicto triplici non curare.

S. Io. Chryſoſt. Homil. 8. perpende verba, paſce agnos meos, id eſt fideles meos, non tuos, non vt rem tuam, ſed vt meam tracta, propterea petiui an me amares, quia rem meam tibi commendare volui, & a te tanquam meam tractari, quem amorem erga me profiteris, erga illos exerce, ipſiſque exhibe, paſce autem non te, ſicut illi faciebant Paſtores, de quibus dicitur Ezechielis 34. væ Paſtoribus Iſrael, qui ſeipſos paſcebant. Ille ſe ipſum paſcere dicitur, qui propriam vtilitatem, gloriam & commodum, non ipſorum fidelium, quos gubernat, non Dei gloriam ex regimine quærit.

S. Auguſtinus tract. 132. in Io. Qui hoc animo paſcunt oues, vt ſuas velint eſſe, non Chriſti, & conuincuntur amare, non Chriſtum, vel gloriandi, vel dominandi, vel acquirendi cupiditate, non obediendi, non ſubueniendi, non Deo placendi caritate, contra hos igitur vigilat toties inculcata vox Chriſti, quos Apoſtolus gemit, ſua quærere, non quæ Ieſu Chriſti.

Et rurſus. Sicut oues meas paſce, non ſicut tuas, gloriam meam in eis quære, non tuam, lucra mea, non tua; Hoc idem docuit ipſemet Petrus prima Epiſt. cap. 5. Paſcite inquit, qui in vobis eſt gregem, non coacte, ſed ſpontanee, neque turpis lucri gratia, ſed voluntarie, neque dominantes in Cleris, ſed forma facti gregis ex animo. Alios prætereo, qui quoniam omnes eodem ſpiritu Dei afflati in eandem explicationem conueniunt, nihil attinet plura congerere, ſatis fuerit ante oculos poſuiſſe, quæ ſit Chriſtiani forma Paſtoris, non ſolum a Chriſto Domino adumbrata, ſed etiam a Sanctiſſ. Doctoribus optimis coloribus, ac lineamentis expreſſa, quam quomodo illi præſeferant, qui quotidie pro rebus temporalibus bella ſuccendunt, qui ſua lucra, ſuum commodum, ſuam gloriam quærunt, haud intelligo. Tum ita pergit.

„ Cum vero non cum ouibus, & agnis negotium ſit, ſed cum leonibus & „ alijs animalibus refractarijs & aduerſarijs agendū ſit, Petrus iubetur eas „ occidere, obſiſtere ſcilicet pugnare & expugnare, ne tales ſint penitus.

„ Vt autem hāc occiſionem eſſe Excommunicationem putet, non ſolum adducitur ſcriptura loco Actorum, 10. Vbi dictum eſt Petro macta, & manduca. verum etiam verbis Nicolai V. Pontificis Maximi, qui excommunicationem dicit non eſſe ad occidendum venenum, ſed ad ſanandum aptiſſimum medicamentum.

Præclare, & nimis ingenioſe, verum videamus num ad ſuam rē atque propoſitum: Voluit Deus per Angelum Petro oſtendere non ſolum circumciſos eſſe baptizandos, vt male ipſe ſibi perſuaſerat, ſed etiam qui erant ex præputio & Gentiles, ex quibus erat Cornelius Centurio. Vt ergo illum ab errore remoueret, eumque mirabiliter ad baptizandum Cornelium adduceret, ei per viſum, ſiue extaſim oſtendit diſcum plenum omnibus anima-

libus.

Digitized by Google

libus, in quo illa, quæ erant Hebrais ad ſacrificandum, & veſcendum permiſſa, ac vetita viſebantur, atq; ei dictum eſt Macta, quod vocabulum eſt proprium ſacrificiorum, quare alij vertunt immola & manduca, quanquã non nego, ab S. Auguſtino, & alijs ſic legi, occide, & manduca, ideſt Gentiles, per Baptiſmum, ad Eccleſiæ corpus adiunge. Quæ interpretatio non ſolum cum Hiſtoria, cum verbis Petri *conſonat, ſed eſt vnanimis conſenſus* SS. Patrum.

S. Auguſtinus concione ſecunda, in pag. 30. quos Dn. lucramur, manducat Eccleſia, cuius perſonã gerebat Petrus *quãdo de Cœlo ei ſubmiſſus eſt Lintheus plenus omnibus animalibus, in quibus gentes figurabantur, præfigurabat Dominus Eccleſiã, quod omnes gentes erat, ſcilicet per baptiſmum tranſuoratura, & in corpus ſuum conuerſura, & ait* Petro *occide, & manduca. Occide quod ſunt, & fac quod es.*

S. Ambroſius in Epiſt. ad Vercellenſ. Eccleſiam tom. 3. l. 10. Quid ſibi vult ſcriptura, quæ docent ieiunaſſe Petrum, & ieiunanti atq; ornati de baptizandi Gentibus reuelatum eſſe myſterium, niſi vt oſtendat ipſos Sanctos cum ieiunant, tunc fieri præſtantiores.

S. *Hieron. in Threnos Hierem. cap. 3.* Petro *oſtentis in figura Gentibus dictum eſt, macta, & manduca, id eſt vetuſtatem earum ſcilicet per baptiſmum contere, & in corpus Eccleſiæ ac ſua membra conuerte.*

S. *Gregorius 30. moral. cap. 7. vel 11. Petro eſurienti, ſed iam valenti oſtenſa per Lintheum gentilitate, quaſi monſtrata præda, dicitur macta ſcilicet per Baptiſmum, & manduca.*

Venerabilis Beda: Animalia illa Gentes ſunt in erroribus immundæ, ſed trina ſubmiſſione id eſt myſterio Trinitatis in baptiſmo mundatæ, quæ relicta Hominis imagine, Beſtiarum, & Serpentium figuras ſumſerunt. Hæc Patres, atque adeo omnes ſacræ ſcripturæ intrepretes. Imo vero Cardinalis ipſe meæ eſt ſententiæ optimus defenſor oppugnator ſuæ, qui explicans viſionem Petri tom. 1. Annalium Anno 41. nu. 6. ſic inquit. Quid autem ſibi voluerit cœlitus oſtenta viſio plane exitus declarauit, ita vt humana interpretatione non videatur indigere, nimirum eo myſterio Eccleſiam ex Gentibus colligendam eſſe ſignificatum, quo loco per agnos dicit intelligendas gentes, quæ poſt oues, id eſt Iudæos conuerſæ ſunt, quorum etiam baptiſmus commiſſus fuit Petro, *cum ei dictum fuit paſce agnos, paſce oues, ipſe autem erat* Petra, *quæ debebat duos parietes coniungere Iudæorum, & Gentilium quo etiam loco citat Ambroſium, Auguſtinum, Cyrillum Alexandrinum, Gregorum, atq; omnes Patres concludit in hac fuiſſe ſententia, vt locum occide, & manduca, de baptiſmo gentium interpretarentur, vbi ne verbum quidem de excommunicatione. Poſtea vero ſui oblitus hunc ipſum locum ſiue in ſuam rem adducendo, ſiue interpretando, quod pace tanti viri dictum ſit, nihil mihi ſatisfacit.* Primo *quia nouam & penitus ſingularem interpretationem fabricatur, quod in Sacroſanctis Concilijs ſerio prohibetur.*

Proferam *verba Tridentini Seſſ. 4. c. 2. Decernit Sancta Synodus, vt nemo ſuæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum, ad ædificationem Doctrinæ Chriſtianæ pertinentium ſacram ſcripturam ad ſuos ſenſus contorquens*

torquens contra eum ſenſum quem tenuit, & tenet Sancta Mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione ſcripturarum Sanctarum; aut etiam contra vnanimem conſenſum Patrum ipſam ſcripturam ſacram interpretari audeat, etiamſi eiuſmodi interpretationes nullo vnquã tempore edendæ forent; qui contrauenerint per ordinarios declarentur, & pœnis a iure ſtatutis puniantur. At Illuſtriſſimus Cardinalis locum, qui eſt de baptiſmo, interpretatur de Excommunicatione, quod quantum ſit a veroſimili, ratione, ne dicam ab omnibus Sanctiſſimis Patribus alienum, facile percipi poteſt. Baptiſmus nullo modo Chriſtianos, ſed Paganos Gentiles, Hebræos, atque illos, qui Chriſtiani non ſunt, mundat, ac lauat: Excommunicatio nullo modo in Gentiles, aut Paganos, aut Hebræos ferri poteſt, ſed tantum in Chriſtianos grauiſſime peccantes, & in peccatis obſtinatos, dum tamen ſperatur emendatio, quia eſt quædam fraterna correctio. Sed audio ipſum interrogantem, cum dictum ſit Petro macta, & manduca, quia nimirum Petrus ad baptizandum Cornelium Gentilem vocabatur, vel vt ait, S. Gregor. 18. moral. cap. 20. vel 22. quia Petrus eſt os Leænæ id eſt Eccleſiæ, quæ collectione Gentium dedita, nequaquam ſe ad illum Iudææ Populum occupauit. Liceat hic mihi exclamando admirari, tanta ne fuit eruditiſſimo Cardinali locorum ſacræ ſcripturæ ad ſuam confirmandam ſententiam mendicitas, vt nullum, niſi hunc inuenerit, contra vnanimem conſenſum Patrum, & vt cum Concilio loquar, ad ſuum ipſius ſenſum plane contortum; vt, vel ex hoc, pateat ſententiæ ipſius imbecillitas atque infirmitas. Adiungit præterea.

Leones, & animalia refractaria occidenda eſſe, id eſt, excommunicanda. Cur Leonum tantum meminerit vix intelligo, nam ſunt animalia magis fera, & refractaria, rapaces nimirum volucres, Tygres, venenatæ ſerpentes; de Leonib. nihil tale reperio, niſi forte, quod eorum proprium ſit, quod fuit etiam Romanorum. Parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos. Veniamus nunc ad probationem, quæ nihilominus, venia tãti viri dictum ſit, ruit, atque ratio, quæ in ipſa fundatur,

Excommunicatio, inquit, eſt occiſio, quia Nicolaus V. dicit eſſe, non occidendum venenum, non percipio illationem, niſi fallor, contrarium infertur. Nicolaus dicit excommunicationem non eſſe ad occidendũ venenum. Ergo excommunicatio non eſt occiſio, quod ſi ita eſt, quomodo dictum eſt Petro, occide, & manduca, id eſt Excommunicationem infligeſ Ad Hæc. Perge igitur, inquit, Beatiſſime Pater, quod cœpiſti, in quo non eſt qui te arguere poſſit nimiæ feſtinationis.

Vt vero hanc, quam ipſe conflat rationem magis accendat atque inflammet; locum Pauli refert, qui ſcribens ad Corinthiorum Eccleſiam. In promtu, inquit, habentes vlciſci omnem inobedientiam: Ad extremum concludit ſe ſpiritu exſultare quod videat in ſua ſenectute ſedere in Sede Petri alterum Gregorium ſeptimum, atq; Alexandrum tertium, ambos ex Senenſi Metropoli, vnde Summus Pontifex Paulus originem ducit.

Fateor illos Pontifices fuiſſe vnum Senenſem, alterum ex Metropoli, ſed hæc commemoratio cauſam potius infirmat, quam roborat. Neque video cur ei ſit propterea exſultandum cum ſit potius deplorandum ipſum tamdiu

vixiſſe,

Digitized by Google

vixiſſe, vt ei in mentem venerit tempora illorum Pontificum plane miſerrima, & calamitoſiſſima exoptare. Verùm ad rem proprius accedamus. Concilium Tridentinum Seſſ.25.ca.1.de excommunicatione loquens audiamus.

Quamuis excommunicationis gladius neruus ſit Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ad continendos in officio populos valde ſalutaris, ſobrie tamen, magnaq; circumſpectione experientia docet, ſi temere, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quam formidari, & pernitiem potius parere, quam ſalutẽ. Iccirco ſeſſione eadem cap.20, Principes, Reges, Reſpublicas, Imperatorem tantum admonet, ſine ſtrepitu, ſine minis, ſine fulminibus, vt Eccleſiaſtici iuris protectores eſſe velint, ne qui illud impediant; Vide quam moderare, quanto cum honore cum Principib. agat, quos non excommunicatione ferit, quibus excommunicationem non minatur, ſed tantum admonet vt venerentur Eccleſiaſticũ ius, vt illud impedientes tamquam protectores coerceant? Cardinalis vero ſine vlla cauſſa Pontificem animat, vt Religioſiſſimam Rempublicam Chriſtianæ Religionis Propugnaculum, Catholicæ ac Romanæ ſedis Baſin, atq; firmamentum excommunicatione percutiat? Atque hortatur, vt ſpatio ſex menſium ad arma Excommunicationis in Principẽ inferenda peruolet, a quibus tres Sũmi Pontifices, Paulus, Iulius, & Pius Concilium vniuerſum poſt 18. annorum diſcuſſionem, verbis, atque exemplo abſtinendum eſſe ſignificauerunt. Si hæc non fuit feſtinatio, quæ tandem illa erit? Illud etiam me non parũ commouet, quod ad eiuſmodi feſtinationem excuſandam Paulum citat, apud quem eſt. In promtu habentes ulciſci omnem inobedientiam. Quid eſt in promtu habere, niſi poteſtatem habere? Cardinalis vero actum, ac poteſtatem confundit, ac poteſtatem habere non eſt ſtatim ad actum deuenire; etiam Principes ſæculares poteſtatem gladij in promtu habent, non tamen ex eo fit vt ſine cauſſa illa vtantur. Sed non patiar quenquam ex hoc Pauli loco, qui allatus eſt, tam cito emergere. Attendamus itaque Paulum ad ipſos Corinthios ſcribentem; Prædico his, qui peccauerunt, quoniam ſi venero iterum non parcam, abſens dico, ne præſens durius agam, ſecundum poteſtatem, quæ data eſt mihi a Domino in ædificationem, non in deſtructionem. Hic eſt Paulus quem Cardinalis citat. Et primo quidem ei erat negotium cum peccantibus maximo peccato, hoc eſt infidelitatis. Deinde ait, ſe nihil in abſentia acturum. Poſtremo affirmat ſe vſurum poteſtate non ad deſtructionẽ, ſed ad ædificationẽ. Si Paulũ Apoſtolũ Paulus Põtifex in his omnibus imitatus fuiſſet, certe a nemine argui feſtinationis poſſet. At quodnam tandem eſt peccatum eorum, in quorum occiſionem, ideſt, excommunicationem Cardinalis Pontificem exacuit? omnino nullum: libertatem, qua hactenus vſi ſunt in ſuo dominatu, Eccleſiaſtici Concilij Tridentini monitis parentes, tanquam protectores cuſtodiunt, quam nunquã habuerunt, quamq; eos habere neq; æquum eſt, neq; conducit ipſi Reipublicæ non vſurpant; Atqui multi tenent immunitatem eſſe de iure Diuino? nihil mea intereſt. Nam multi etiam tenent, & quidem firmioribus rationibus eſſe de iure humano, quorum Catholicam Opinionem quia ſequitur Chriſtianiſſima Republica excommunicatur? certe qui hoc facit, poteſtate non vtitur in illos qui peccauerunt, ſed in illos qui peccatum nullum habent. Deinde Paulus Pontifex abſens molitus eſt ſpicula, hoc eſt falſis quorundam ſuaſionibus ac relationibus inductus, quod ſi præſens, & coram Religionem ſingularem, Pietate inſignem Sereniſſimæ Reipublicæ vidiſſet, cauſſas ponderaſſet Iuſtitiæ trutina, quam

in

in eius manu Cardinalis collocat, nunquam in tam impeditum Labyrinthum ipſo eodem fortaſſe Duce, ſe immiſiſſet. Denique ad quam ædificationẽ Eccleſiæ, vſus ſit poteſtate, non facile intueor. Vniuerſus orbis terrarum, veritate iam perſpecta, metuit ne ex his ſubitis motibus Summa quædam Deſtructio exſiſtat, cum tamen nemo ſit, qui vel longiſſime perſpiciat vllam ædificationem. Ad hæc Paulus minatus eſt Populo illi, quia agebatur de toto aſſe, hoc eſt de fide, nec tamen poſt tonitrua intorſit fulmina, ac nunc, pro leuiſſima ſuſpicione, & omnino ſine vlla cauſſa prius, vt ita dicam, iacta ſunt fulmina, quam viſæ ſint coruſcationes, aut ſint audita tonitrua. Certe ex ore alicuius ſpiritus procellarum. Sane vtendum fuit non ſubita ſeueritate, quæ nihil prodeſt, ſed ſuauitate, qua nouimus etiam refractaria animalia, vt ipſius verbis vtar, ſæpiſſime cicurari. Huius ſuauitatis meminit Cõcilium Tridentinum Seſſ. vltima in fine vbi ait ſe confidere, ſi aliquæ difficultates de nouo in prouincijs circa obſeruationẽ Concilij oboriantur, Summum Põtificem curaturum, vt vel hominibus ad illas ſuperandas ex prouincijs conuocatis, vel etiã generali Concilio, vel alio meliore modo prouinciarum neceſſitatibus, pro Dei Gloria, & Eccleſiæ tranquillitate conſulatur. Veniamus tandem ad Gregorium 7. & Alexandrum 3. exſpectabam vt Cardinalis locum proxime citatum ex Concilio, Pontifici propoſuiſſet, aut eorum Pontificum exempla imitanda, quorum fuit in tractãdis negotijs ſumma dexteritas, qui pacifice, & feliciter Chriſtianam Rempublicam tanquam Chriſti Vicarij gubernarunt. Quis credat? Gregorij, & Alexandri cupit renouari calamitates, vulnera refricari; Tædet me illorũ Põtificum Hiſtorias recenſere, legant quæ dicam in vitis ipſorum, ac præcipue in Platina. Omitto aliã fuiſſe cauſſam Henrici & Friderici, qui Simoniaci, ne quid peius dicam habiti ſunt: aliam eſſe cauſſam Sereniſſime Reipublicæ Venetæ, quæ ſi vnquam Catholica fuit, vt reuera ſemper fuit a ſuo exortu, nunc præcipue eſt religioſa ac pia, tantũ quæro quid conſecutus eſt Gregorius poſt tot tumultus, qui ex eius in Henricũ Anathemate excitati ſunt? poſt tot ſchiſmata in Romanam Eccleſiam; poſt tot excidia, quibus Italia vniuerſa interijt? Ipſe tandẽ cũ Guiſcardo Calabriæ Duce quem amicum habuit, ac protectorẽ, qui nihilo erat melior, quam Hẽricus, imo fortaſſe peior ab vrbe Roma, quam Guiſcardi milites populati fuerãt, cuius templa profanauerant, Salernũ conceſſit, vbi exſul, ac profugus macie, ac dolore confectus tandem interijt. At Henricus filius cũ Paſchali 2. in gratiam rediens, non ſolum ab Anathemate ſe abſolui non eſt paſſus, ſed omnia quæ Imperator fecerat, rata habuit, tandem ſplendidiſſime coronatur. Dicat quæſo Cardinalis quis vicit? Gregorius? an Henricus? ſiccine vindicatur libertas Eccleſiaſtica? ſi hoc eſt vincere, quid erit perdere? ſi immunitas ſic reſtituitur, quomodo labefactatur?

De Alexandro 3. quid commemorem? tandem aliquando Roma pulſus Venetias appulit, vbi ne priuatam vitam ageret Venetum Religio non permiſit. Illi agnito omnia Summi Pontificis ornamenta publicis impenſis addita atque reſtituta, deinde agi cœptum eſt de pace Italiæ reſtituenda quam illi Alexander ſuis excõmunicationib. a temerat, deniq; perfecta res eſt Ducis Venetiarũ celeberrima Victoria, qua Imperatorem Fridericum ad oſculandos Pontifici pedes adegit, atq: ad tollendas diſcordias. Quis vicit Alexander, an Dux Venetiarum Sebaſtianus Zianus? Nihil eſt tunc Alexandro de Eccleſiaſtica

liber:

*libertate reſtitutum:pedum oſcula , quæ Fridericus ei ante diſſidia non negauerat tantum extorſit.Si hoc tantum conſecuturus eſt Pontifex Paulus,Cardinali Baronio hortatore,atq; duce,quod Gregorius & Alexãder cõſecuti ſunt,
quid attinet tanta ſpargere ſemina perturbationũ tanta incendia præparare?*

*Hoc eſt meũ votum,vt ab ipſo Cardinali admoneatur,vt illorum Pontificũ
exemplis ab incepto ſe remoueat,& quod ipſius hortatu nimia feſtinatione cõ-
miſit,quam citiſſime deteſtetur, corrigat, & emendet.Hoc ſi fecerit non dubiũ
eſt,quin ei daturus ſit Deus faciem duriorem faciebus , & frontem duriorem
frontibus infidelium,de quibus Propheta loquitur ,nimirum quia erit murus
æneus,& Columna ferrea fundata etiam in armis atq; præſidijs, Chriſtianiſ-
ſimi Principis Venetiarum .*

*Tandem,vt hoc meum votum,non meo,ſed ipſiuſmet Cardinalis Baronij ſi-
gno communiam,quo maior illi ab omnibus adhibeatur fides , velim memoria
repetas,quæ in tomo X.Annaliũ anno 878. partim ab ipſo narrata,partim ex
propria ſententia pronuntiata leguntur.S.Ignatius Patriarcha Conſtantino-
politanus Ioanne VIII.Summo Pontifice,poſt trinum monitorium , Menſe
Aprilis,cenſuris percuſſus,ſuſpenſus,& Patriarchatus , ac Summi Sacerdotij
dignitate priuatus fuit,niſi ſuos Epiſcopos,& Sacerdotes a regione Bulgarorũ
intra triginta dies reuocaſſet,quamquam diceret,ad ſuam iuriſdictionem per-
tinere illam Prouinciam:tandem mortuus eſt in hac ſua opinione,neq; vnquã
Pontificis ſententiam obſeruauit ; poſt mortem vero,tot miraculis claruit , vt
ſit in Sanctorum numerum relatus,eiuſq; dies feſtus, celebretur tam a Græca,
quam Romana Eccleſia die 23. Octobris,qua mortuus eſt : huius Sanctiſſimi
viri factum ſic Cardinalis excuſat.*

*De ipſius S.Ignatij obitu,ex eodem auctore Niceta acturis,1.ille amouẽdus
eſt ſcrupulus,quo offendi quiſq; facile poterit , qui audierit ſuperius recitatã
Ioannis Papæ Epiſtolam,qua nimirum ipſum Ignatiũ nimis perſtringit,& a
communione catholica ſegregat,niſi intra triginta dierũ ſpacium,reuocet ab ſe
ordinatos Epiſcopos Bulgariæ:quamuis,autem ab Ignacio iſta minime impleta
inueniantur, conſtat tamen eundẽ ſemper vſq; ad obitũ in Catholica Romanæ
Eccleſiæ cõmunione fuiſſe retentum,quod eiuſdem Ioan.Epiſtolæ ad diuerſos,
datæ poſt Ignatij obitũ docent,vt iã de his nulla penitus dubitatio oriri poſſit.*

*Vt autẽ probet fieri potuiſſe,vt poſt elapsũ tẽpus Monitorij cũ in ſua ſẽtẽtia
tamẽ Ignatius perſeueraret,cẽſuras nõ incurrerit , confitetur eũ non occidiſſe,
neq; quia tẽpus non fuit elapsũ ait nõ incurriſſe,ſed hãc adhibet excuſationẽ.*

*Neque eſt quod quis ob litẽ hanc Ignatiũ fuiſſe animo in Apoſtolicã Sedẽ in-
fenſo exiſtimet,vel ingrato,cũ quæ iuris eſſent ſuæ Eccleſiæ defendere iuramẽto
teneretur obſtrictus,etiã æterna vitæ diſpendio. Nõ enim aliena retinere,ſed
ſua poſſidere,ex poſſeſſione prædeceſſorũ ipſe iuſtũ putauit, cui, haud dubium ,
ſpõte ceſſiſſet,ſi id facere ſibi licuiſſe credidiſſet. Probatũ vas igne erat,excoctũq;
fornace omni rubigine carẽs. Hæc Cardinalis: Hadrianus Pontifex,& Ioãnes,
Ignatiũ, quod temerario calcaneo ſuã iuriſdictionẽ occupaſſet , atq; adeo ſurri-
puiſſet,monent,& cẽſuris feriũt:Cardinalis Baronius in cẽſuras eũ nõ incurriſ-
ſe aſſerit, quod nõ aliena retineret,ſed ſua ex prædeceſſorũ poſſeſſione poſſideret?
An nõ hæc eſt cauſſa Sereniſſ.Principis Venetiarũ,imo multo iuſtior, nã tunc de
Eccleſiaſtica iuriſdictione inter ſũmos Pontifices,& I.Ignatiũ decertatũ eſt,in-
ter caput,& membrũ,erãt enim tũc illæ duæ eccleſiæ vnica, Latina , & Græca.*

Digitized by Google

Hic agitur de iuriſdictione Principis ſecularis, quam ipſe Princeps obſtrictus iuramento tenetur omnibus modis defendere. Quod ſi Cardinalis ob hanc cauſſam negat Ignatium cenſuram iam illatam incurriſſe, cur hortatur Summũ Pontificem Paulum, vt eandem ob cauſſam Sereniſſimam Rempublicam Anathemate feriat? oportet Iudices ſemper ſui ſimiles eſſe? & pro veritate conſtantiſſime depugnare? ſed te interrogantem audio, quanam cenſura Ioannes Papa Ignatium illigat in Epiſtola? excommunicatione, niſi fallor: nam eum priuat corpore, & ſanguine Domini, id eſt communione fidelium illius Eccleſiæ; excommunicare autem eſt communione priuare; deinde ait Ioannes, Epiſcopos ab Ignatio miſſos iam eſſe excommunicatos, quod nimirum in alienam meſſem irruperant. Ignatium igitur etiam excommunicauit, quod eos non reuocauit. Ioãnes etiam IX. Pontifex ait, Ignatium ab Ioanne VIII. propter hãc cauſſam anathemate fuiſſe percuſſum, vt teſtatur idem Baronius anno 880. n. 11. & 12. Poſtremo Cardinalis ipſe fatetur, a Ioanne fuiſſe Ignatium a Catholica communione ſegregatum, quod quid eſt aliud, quam excommunicatum ab eo fuiſſe? Verum ſi quis contenderet eum ſuſpenſum, non excommunicatum fuiſſe, quod falſum eſt, tamen 1. dicendum eſt id eſſe contra verba monitorij, nã ait corpore, & ſanguine Domini priuatus eſto, ſi eſſet ſupenſio dixiſſet miniſterio corporis, & ſanguinis Domini priuatus eſto, non corpore & ſanguine Domini. 2. noſtram rationem eundem habere vigorem, nam ipſe cenſuram, atq; adeo Summi Pontificis ſententiam non ſeruauit, quia ſine dubio nullam putauit, propter eam, quam Cardinalis affert rationem, quia ſua poſſidere, ex poſſeſſione prædeceſſorum ipſe iuſtum putauit. Neq; eſt quod quis putet hanc ſententiam fuiſſe excommunicationem minorem, nam excommunicatio minor eſt ex leuiſſima cauſſa, & non infligitur directe, & ab homine, ſed conſequẽter, & a iure: at cauſſa Ignatij erat grauiſſima, vt patet ex verbis Epiſt. Ioãnis Papæ, & infligitur ab homine cum alijs ſummis pœnis. Iam vero ſic poſſunt quæ Cardinalis dicit, quamuis pugnantia videantur, apte congruere, eum a Communione Catholica fuiſſe a Pontifice ſegregatum, & tamen in Communione Romanæ Eccleſiæ, poſt obitum cum miraculis claruit, a Pontifice fuiſſe retentum; ſegregatus quidẽ per ſententiam fuit, ſed nihilominus fuit retentus, quia nulla fuit ipſa ſententia, quam propterea non ſeruauit, quia ſuã iuriſdictionẽ putauit, non ſine magno peccato occupanti poſſe derelinquere. Quare Illuſtriſ. Cardinali nouum non erit, ſi ex ipſius ſententia Sereniſſima Reſpub. putet, ſe in Catholicæ Eccleſiæ communione retineri, cum tamen cenſuras, a Sũmo Pontifice Paulo, tanquã nullas, non obſeruet, id enim efficit, vt ſua, ex poſſeſſione prædeceſſorum poſſideat, cui eſt iuramento obſtricta, nec poteſt aliter facere, aut permittere ſine æternæ vitæ diſpendio. Ex his facile, non ſolum ipſi Cardinali, ſed omnibus conſtare poterit, quam fuerit eius votum, non ſolum a ratione, verum etiam ab ipſiuſmet voto alias in ſuis annalibus declarato, alienum.

Hæc habui, quæ de hoc voto in promtu dicerem. Quod eſſe ipſius Dn. Cardinalis nemo eſt, qui dubitet, tum ipſius confeſſione, cum alijs firmiſſimis argumentis, cui non diſſimilis eſt nunc primũ, Typis mandata Parenæſis ad Rempubl. Venetam, quæ quoniam nihilominus eſt aculeata, atq; adeo acrioribus ſtimulis obarmata, mihi quoq; Deo bene iuuante Clypeus fabricandus erit, quo illa non ſolum recidant, ac retundantur, ſed quoad eius fieri poterit, in ſuum reuertantur auctorem. Dixi.

141.0174

Digitized by Google